

TÓDOR JÁNOS

MENEKÜLTEK, CSICSKÁK, KÖZMUNKÁSOK

NEMZETI KONZULTÁCIÓ

Tódor János

MENEKÜLTEK,
CSICSKÁK,
KÖZMUNKÁSOK

A kötetet Ivanics Zsolt tervezte
Szerkesztette Stépán Balázs
Nyomdai előkészítés: Veller Noémi

A kötet megjelenését
a (2011-es) Magyarország Felfedezése
Alapítvány,
Balatonboglár Város Önkormányzata,
Baltavári Tibor,
Brúder Márton,
Döbrentey Zsolt,
Oltvölgyi Csaba és
dr. Sárkány Márta
támogatta.

© Tódor János, 2019
© Dodeskaden Kiadó, 2019

Dodeskaden Kiadó, 2019
A kiadásért felel a kiadó vezetője
ISBN 978-615-00-5817-7

Tódor János

MENEKÜLTEK,
CSICSKÁK,
KÖZMUNKÁSOK

Nemzeti konzultáció hét tételben

Dodeskaden Kiadó, 2019

in memoriam Pünkösti Árpád

*„Az ember, amilyen aljas,
mindent megszokik.”*

(Fjodor Mihajlovics Dosztojevszkij:
Bűn és bűnhődés)

Egy intézménylakó halála

A szociális „leprateleptől”
a zárt osztályig

Agyonverték vagy szívelégtelenségben halt meg a Fejér Megyei Szent György Kórház pszichiátriájának zárt részlegén a gánti ápolási otthonban élő skizoid zavarokkal leszázalékolt 49 éves férfi? Bíróság által kirendelt gondnoka ma sem fogadja el, hogy a nyomozást bűncselekmény hiányában szüntették meg. A pszichiátriát nem okolja, annál inkább a gánti szociális intézmény vezetőjét és dolgozóit, akiket közvetetten felelősnek tart Kobra Erik haláláért. Egy ember meghalt – Gánton a helyzet változatlan. A riport-szociográfia szerzője pedig – hasonlóképpen, mint évtizedek óta mindannyiszor, amikor is munkája során a kiszolgáltatott, ember alatti létre kárhoztatott halmozottan hátrányos helyzetűeket bedaráló intézményrendszer mindennapi fasizmusával szembesül – szégyent és torokszorító tehetetlenséget érez.

Jéghideg szél süvít a székesfehérvári Béla utcai temető felől. Amikor háromnegyed kilenckor leszálok a buszról, a városszéli, kiet-

len prérin elterülő temető hatalmas parkolójában egyetlen kocsi sem áll. Rajtam kívül csak egy középkorú asszony – kendővel bugyolált feje búbja látszik csak ki a télikabát felhajtott gallérjából – küzd derékből kissé előredőlve a metsző szél egymást követő lökéshullámaival. A kitárt vaskapun áthaladva a nő a bejárattól balra található egyik virágüzletbe nyit be. A bolt előtti jellegzetes koszorútartóknak, rajtuk a koszorúkkal nyomuk sincs, mint ahogy virágoknak sem.

A betonút vonalát követve igyekszem a mini síugrósáncra emlékeztető valami felé, látótávolságban egy teremtetten lélek sincs. Ha nem lettem volna már néhányszor itt, mindannyiszor barátaim temetésén, a mesterséges földhányás-dombok közé eldugott építményről messziről aligha feltételezném, hogy ott található a ravatalozó. A kitárt óriási fakapuk előtt, akár távolabb, a sírok között a fekete varjak, fázósan toporognak a városi temetkezési cég sötét egyenruhás dolgozói. Öten vannak. A ránézésre is legidősebb, zömök, testes, hatvanas férfi, elindul felém, amikor meglát, nyújtja a kezét. Bemutatkozom, és mondom neki, kinek a temetésére jöttem.

– Kicsit várni kell, most hozzák a kórházból, mert újra boncolták. Felmerült ugyanis, hogy a megyei kórház zárt osztályán, ahova a szociális otthonból beszállították, az egyik társa

úgy megverte, hogy abba halt bele – újságolja a temetkezések vezetője. Meglepett arcot vág, amikor mondom neki, hogy tudok a dologról, de nem kérdezi, hogy ki vagyok. Gondolom rokonnak vagy az elhalt ismerősenek néz.

– Nem, nincs itt senki – válaszolja, és rázza tagadólag a fejét, amikor azt kérdezem tőle, hogy a gánti ápolási-gondozási otthonból, ahol az elhalt lakott, megérkeztek-e már. Mindeközben befordul a betonkerengőbe a halottszállító autó. Kiveszik a világosbarna, pácolt koporsót, és elhelyezik a ravatalozóra.

– Önkormányzati temetéskor is fölgravatolozzák? – fordulok a főnökhöz.

– Természetesen. Akinek csak ingyen temetés jutott, az is ember, nem? Meg akarja nézni? – kérdezi, mire én zavartan vonom meg a vállam. – Jó lenne, ha megnézné, mert az nekünk is megnyugtató. Nem mintha elcseréltünk volna már valakit, de sose lehet tudni...

A halott feje, akár egy viaszsárga bábué. Mint egy, az összeaszott húsrá tessék-lássék módon, hanyagul felhúzott gumimaszk. A szája félig nyitva maradt, a torzonborz fekete szakállból, amelyben imitt-amott apró ősz pamacsszigetek türemkednek elő, a meglehetősen hiányos fogsorból fenyegetően merednek ki a nikotintól sárgásbarna, szuvas fogak. Riasztó látvány lenne már önmagában is, de akkor döbbenek meg igazán, amikor a halott

szemeire téved a pillantásom. A szemekre, amelyeket csak úgy tessék-lássék raktak vissza a boncolás után a szemüregbe. A bal például félig becsúszott a lyukba, csak az immár vértelen vérerekkel összekaristolt szeme fehérje látszik ki. A hosszú, fekete haj rálóg az acélzöld, olcsó öltöny zakójának a vállára. Pontosabban a válltömésekre, amelyek mintha csak közvetlenül a nyakból nőttek volna ki. Merthogy vállra nincs a halottnak. Legalábbis ebben a pozitúrában olybá tűnik, hogy a ruhából hiányzik a test. Kizsigerelt, mumifikált, ünneplőbe öltöztetett tetemek keltenek ilyen benyomást. A hasnál behorpadnak a zakón a gombok, a karokat fedő szövet szinte vízszintesen simul a koporsó fehér műselyemmel bélelt oldalához. Ráadásul a csukló sem látszik ki a zakó ujjából, viszont a kézfejek, az ujjak végén a majd másfél hónapos, kampós karommá nőtt nikotin színezte körmökkel, megvannak. Akárha utólag helyezte volna oda őket titokban valaki.

Egyszer egy bűnügy helyszínén láttam egy csuklónál levágott, felpuffed kézfejet, az volt ilyen. Anyaszült meztelenül a kórházból hamvasztásra beszállított halottakkal pedig a rákoskeresztúri krematóriumban találkoztam. A hasuktól a nyakukig össze voltak fércelve, mint az elszakadt ponyvák; kipakolták, de nem tették vissza a boncolás után a belsőségeket. „Úgy küldik őket ide a kórházból, ahogy a világra jöt-

tek – háborgott akkor a Piedone-ra emlékeztető krematóriumvezető. – Sokszor még lepedő sem kerül rájuk, pedig az szegény-, akarom mondanunk önkormányzati temetéskor is járna.”

A ravatalon fekvő középkorú halott férfi gondnoka (egykori élettársa), az igazságügyi szakértői jegyzőkönyvet elolvasva fölháborodva hívott fel, hogy a boncolási iratokból az derül ki számára, a férfi agyát „nem rakták vissza”. Mit mondhattam volna erre?

Bármennyire morbid is, itt és most azt gondolom, hogy ezek, a kórházi proszektúra hűtőjében némileg megfeketedett kézfejek önálló életet élnek a koporsóban. És persze lábak sincsenek, legalábbis a látvány szintjén, csak vasalt, kitöltetlen, olcsó fekete félcipőben végződő nadrágszárazak. A balt a cipő fölött mintegy tizenöt centire fölhúzták, hogy a szürke zoknira rá tudják hurkolni a kis papírkartont a halott nevével.

– Stimmel, ugye? – kérdezi fojtott hangon a ravatal végében, maga előtt összekulcsolt kézzel várakozó temetkezésis ember, amikor a dögcédulára írt nevet olvasom. Csak most látom, hogy két oldalt világítanak a kandeláberek, de arra sehogy sem bírok visszaemlékezni, hogy gyertyák, esetleg mécsesek égtek bennük, avagy neoncsövek. Ellépek a halott feje mellől, és magam is a koporsó végéhez állok.

– Búcsúzzon el tőle nyugodtan, a legközelebbi temetés csak két óra múlva lesz – mondja a gyászhuszár, és magamra hagy.

Állok ott esetlenül, egy szál magam a felravatalozott halottal, akivel életemben egyszer találkoztam, és jószerivel nem is ismertem. Mindazonáltal sokat tudtam róla, hiszen alig egy éve ő keresett meg, hogy elpanaszolja, milyen embertelen körülmények között kell élnie egy olyan szociális otthonban, ahol a lakók többsége elmebeteg.

Hogy a helyzet a lehető legabszurdabb legyen, a gánti intézménylakót én fogom egyedül elkísérni utolsó útjára. Merthogy az otthonból, ahol élt, most már aligha fog érkezni a temetésre bárki is. Gondnoka, korábbi élettársa, Horváth Erika, amikor közölte velem telefonon a temetés időpontját, elkezdett magyarázkodni: – Képtelen vagyok elmenni, félek, hogy rosszul lennék, ha látnám és hallanám, amint ráhányják a földet. Azt kérte tőlem, ha meghal, hamvasztassam el. Én meg, pénz híján, nem tudtam a kívánságát teljesíteni, pedig megígértem neki. Székesfehérváron az önkormányzati ingyen temetés ugyanis koporsós. Nagyon szégyellem magam.

A gondnok szerint a férfit, akit Gántról büntetésből szállítottak be a megyei pszichiátriára, a zárt osztályon meggyilkolták, amiért is ő feljelentést tett a rendőrségen. „Látja,

nekem volt igazam! Fojtogatták a zárton” – írta a temetés után egy héttel kelt levelében, amelyben elküldte nekem az igazságügyi boncolási jegyzőkönyv másolatát. Zöld filccel vastagon aláhúzta, és felkiáltójelekkel látta el a szakvélemény alábbi sorait: „Az igazságügyi orvosi boncolás lelete alapján a nyakrégióban tompa erőbehatás igazolható. Nem zárható ki, hogy halálát megelőzően a nyakrégióban tompa erőbehatás, nyakmegragadás történt. A külsérelmi nyomoknál részletezett elváltozáson belül kisebb hámkarcolás jelei is észlelhetőek voltak, ez felveti köröm okozó szerepét is. Az erőbehatás élőben keletkezett, ezt bizonyítja az elváltozás vetületében észlelt vitális reakció, a légyrészek bevérvése. A gége, illetőleg a nyelvcsont intakt volta alapján az erőbehatás kis erejű lehetett, megfojtásra utaló egyéb makroszkópos elváltozást nem találtunk. A fenti lelet alapján felmerül a szív reflexes megállása, esetleg a halálhoz vezető kamrai fibrilláció, szívritmus zavar lehetősége is. A kifejezett és a finom értékelést gyakorlatilag megakadályozó halál utáni rothadás miatt a halál és a nyakrégióban történt erőbehatás között az oksági összefüggés jelen fázisban nem bizonyítható. A nyakon történő erőhatás – nyakmegragadás? – azonban tényként elfogadható.”

– Köszönöm, részemről indulhatunk – mondom a ravatalozóból kilépve a fel-alá sétáló főnöknek, meg a cigarettázva ácsorgó sírásóknak.

A koporsót betolják egy hosszú, sötét, gyászfüggönyözött ablaküvegű kombiba. – Ha nem zavarja, szálljon be nyugodtan – szól ki a volán mögül a főnök. – Jó messze van a szegényparcella – teszi hozzá. A sírásókat és szerszámaikat szállító kisteherautó elhúz mellettünk, a kombi elé meg beáll az egyik temetkezési dolgozó, kezében a maga elé tartott fejfával. Lépésben haladunk, az előttünk tíz méterre ballagó fejfás ember nyomában. Halottas kocsiban utoljára vagy harminc éve, Lengyelországban utaztam, amikor egy hullaszállítót stoppoltunk le véletlenül, és nekünk, a barátommal csak a koporsó mögött jutott hely. A sírásók parancsnoka szerint a százötvenezres városban havonta tucatnyi önkormányzati ingyentemetésen közreműködnek.

– Főleg hajléktalanokat temetünk ebbe a parcellába. Őket el szokták kísélni az ismerőseik, olykor negyven-ötvenen is összejönnek. A városi krízisközpontban dolgozik egy szociális munkás, aki egyébként református pap. Ő szokott beszélni a sírjuknál – meséli a temetői emberek vezetője.

Nyolc-tíz friss sír sorakozik egymás mellett, a legszélsőn, ami mellett kiásták az új gödröt,

még ott vannak az elfonnyadt, megszáradt virágok, berozsdásodott drótvázú, kifakult koszorúk, a nyersfa fejfák, rajtuk a fekete tussal írt nevek, no meg a koruk. Egyikük sem élte meg az ötvenet.

Leengedik a koporsót, elhúzzák a két pallót, föltekerik a köteleket, aztán megfogják az ásót, és mindannyian rám néznek. Hát persze! Felemelek egy rögöt, aztán a sírba dobom. Villámgyorsan ráhányják a földet, alig pár perc alatt elkészül a takaros sírhant, amibe beleszúrják a fejfát. *Kobra Erik, élt 49 évet.*

Erika Erikről

„1988-ban ismertem meg Kobra Eriket – azaz Kobra Istvánt, mert akkor még úgy hívták. Egy lakást béreltem Dunaújvárosban és beindítottam nagy vállalkozásomat: meghirdettem, hogy gépelést vállalok. Erik volt az első kuncsaftom. Írásokat hozott, amelyeket egy irodalmi kiadványban akart megjelentetni. Elég jók voltak, megrögzött antikommunista versek, amolyan népbresztők – igencsak odamondott a hatalomnak, a ruszkiknak, továbbá a birkanépnek, akik mindent eltérnek. Később elmondta, hogy amikor meglátta az újságban a hirdetésem, tudta, hogy nem csak a verseit fogja gépeltetni, megérezte, hogy én leszek a nagy szerelme. Bejött...

Ateista volt, nem hitt az ufókban, abban hitt, amit látott és megtapasztalt.

Zavaros gyermekkorra volt. Alkoholista apa, tanyáról származó, egyszerű lelkivilágú anya, akinek fizetéskor a férje munkahelyére kellett menni, hogy maradjon pénz, s aki nehezen tudott védekezni erőszakos ura ellen. Katalin nővérével, és Ágnes húgával hárman voltak testvérek. A kis Pistike rejtélyes körülmények között, 2-3 évesen egy jugoszláv határmenti faluba került rokonokhoz, ahol sokan nem beszélték a magyar nyelvet, és ő nem értette őket. Az ottani gyerekek között ő lett a „hülye magyarszki”. Nem értette, hova lett az anyja, miért bántják. Mire belejött volna az ottani nyelvbe és beilleszkedett volna, hazavitték – akkor meg magyarul alig tudott, az iskolában problémák voltak – itt is „hülye” lett. De ő tudta, hogy okos, és harcba kezdett. Verekedett, tanult és végül nagyjából befogadták.

A családban az ő helyzete volt a legnehezebb. Nővére mindent kicsikart magának, húga már kicsi korától kezdve szinte kezelhetetlen volt, 9-10 évesen már elcsavargott, Eriknek/Pityunak kellett vigyázni rá. Apja alkoholizmusa egyre több konfliktussal járt, aztán még Erik kamaszkorában hirtelen, tisztázatlan körülmények között meghalt a munkahelyén, ahol darusként dolgozott.

Erik/Pisti körül minden mindig bizonytalan és esetleges volt egész gyerekkorában. Nem törődtek vele, kicsi korában nagyon fájt a lába, ezt anyja azzal intézte el, hogy „hát növésben vagy”. Még az általános iskolában a tornatanár felhívta a szülők figyelmét a hátgerinc-ferdülésére, azzal sem foglalkoztak. Sokat olvasott, és kinyílt a szeme a világra. Láttá Dunaújvárosban a munkások életét, és ő nem akart úgy élni. Kimaradt a szakközépiskolából, dolgozni kezdett, de jött a régi nóta: lerakni a pénzt! – neki nem jutott semmi. Ez évekig így ment, majd „elszökött” Pestre. Sok helyen dolgozott, például postás is volt, de végül az akkori „Lor-dok házában” kötött ki. Megpróbálta megjelentetni a verseit, de sikertelenül.

Közben visszaköltözött Dunaújvárosba az anyjához. Ágika, a húga, aki akkor már mániás-depressziós volt, nagyon ragaszkodott hozzá, egyfajta véd- és dacszövetség alakult ki közöttük.

Amikor mi megismerkedtünk, tele volt optimizmussal, reménnyel, ráadásul velem megtalálta a szerelmet. Részemről ez nem tartott sokáig, de érdekelt a személyisége, és én is más akartam lenni. Együtt éltünk, és mindig kitaláltunk valamit, hogy „szabadon alkothassunk”. Később összevesztünk és mindenki ment haza. Egy év szünet, azután újra összejöttünk, de én már csak barátként tekintettem rá.

1997-98-ban nem nagyon tartottuk a kapcsolatot. Időközben combnyaktörése is volt, valamint a nővére rábeszélte az édesanyjukat, hogy adja el az önkormányzati lakását, és költözzön hozzá, ő majd gondját viseli, ápolja. Így a lakásban együtt maradt Erik és az igen beteg Ágika, akinek éppen akkortájt vették le a gyógyszerlistájáról a lítiumot, aminek hirtelen megvonása köztudottan gyakran vezet öngyilkossághoz. Erik igyekezett felügyni rá, de a tragédia mégis hamarosan bekövetkezett: húga 1998-ban leugrott az önkormányzati lakás tizedik emeletéről.

Erik nagyon kiborult, bekerült a pszichiátriára. Miután kijött, egy darabig még az üres lakásban vegetált, de a vevő már sürgette a kiköltözést. Újra eltörte a lábát, haverok segítettek rajta, meg adott el a lakásból is, amit tudott.

Ekkor találkoztunk újra, 1999-ben. Segítettem neki anyagilag is, de újra kiborult – megint pszichiátria. Majd elmondtam neki, hogy ő is költözzön a nővéréhez, hiszen édesanyja aláírt egy papírt, hogy fia is vele költözik. Összepakoltam a holmiját és elkísértem. Erős ráhatásra a nővére beleegyezett, hogy ott lakjon, de napirenden voltak a veszekedések. Kati ki akarta rakni a lakásból Eriket, mondván, nem fizet lakbért, holott akkor már le volt százalékolva, az önkormányzattól kapott rendszeres

szociális segílyt. A Vasműből egy ismerőse adott neki ingyen ebédjegyet. De a drága Katica perre vitte a dolgot, mondván, akkor is kirakatja a lakásból. Ekkor én intézkedtem, én képviseltem Eriket, és meg is nyertük a pert.

Édesanyjuk tudta nélkül a nővére eladta a dunaújvárosi önkormányzati lakásukat, a pénzt saját számlájára tette. Ebből Kobra Eriknek nagy sokára 300 ezer forintot sikerült visszaszereznie. (Gánti tartózkodása során 25 ezer forintot kapott havonta, amit cigarettára, élelemre fordított. Ez a pénz azonban 2006 nyarán elfogyott. Ezután a bicskei önkormányzattól kapott volna „zsebpénzt”, havi 5500 forintot, de ezt már nem élhette meg. – T. J.)

Újabb csapás: meghalt az édesanyja, ami nagyon megviselte Újra bekerült a kórházba. Végül Erik a dunaújvárosi pszichiátria állandó lakója lett. Némi orvosi segítséggel „megerősítették” a betegségeit. Csakhogy ez egyben csapda is volt. Immár 100%-os rokkantan egy kórházban élt. A bíróság engem jelölt ki gondnokául.

Elkeseredett, de nem adta fel. Rendszeresen látogattam, ő is feljárt hozzánk. Tervezgetett, mit kellene tenni, de egyre bizonytalanabbul.

Azután jött az újabb ötlet: még gyerekkorában érdekelte a titkosírás, s most olyat akart készíteni, ami megfejthetetlen. Áttanulmányozta a Nagy Kódkönyvet, majd félredobta,

mondván, ő jobbat tud csinálni. Tisztában volt vele, hogy a mai számítógépek mit tudnak, de azt mondta, az övét nem tudják majd megfejteni. És nekikezdett. Hosszú hónapokig számolt, játszott a számrendszerekkel, kereste a megoldást. Egy napon bejelentette, hogy készen van élete főműve. Én szkeptikus voltam, de mivel érdemben nem tudtam hozzászólni, a „miért ne?” működött bennem. Engem kért meg, hogy vigyem el az amerikai nagykövetségre.

Azután 2005 február elején megjött az értesítés, hogy a Gánti Ápoló és Gondozó Otthon befogadja. Tudtuk, hogy ez a végállomás, ha nem teszünk valamit, mert rémisztő hírek keringtek az otthonról. De menni kellett.

Gánton pedig elkezdődött a kálváriája. Mindenki lepratelepnak hívta azt a helyet. Egy kis szobában négyen, éjjelre bezárták őket a vészjelző nélküli szobába. Ha kigyullad az épület, nem tudtak volna kimenekülni. Az agresszív betegek szabadon garázdálkodhattak, sokan fenyegetettségben éltek-élnek. Nem azt a gyógyszert adták, amit megszokott, bőrbajára hónapok múlva kapta csak meg a tablettát. A nővérek a legkisebb ellenszegülésre felháborodtak, mit képzelsz, ő csak egy beteg. Itt is harcolt, meg akarta őrizni az emberi méltóságát, felemelte a szavát a lehetetlen állapotok miatt. Büntetésből – „mihez tartás végett” – kétszer bevitették a fehérvári pszichiátriára.

Újra a titkosírásba menekült, meg a könyvtárba, Székesfehérvárra. Verseket, regényeket olvasott, komolyzenét hallgatott. Erik a gánti sivár környezetet nem bírta elviselni. Szinte naponta hívtam telefonon, biztattam, tartson ki, ki fogom őt onnan szabadítani. Többször meglátogattam – elborzadtam az állapotoktól.

Meg is verték a telepen, ellopták a pénzét, minden következmény nélkül. Erre az igazgató válasza az volt, hogy „kérem szépen, itt ilyen emberek laknak, ezt tudomásul kell venni”.

„Idik” és „főnénik”

A Fejér Megyei Hírlap, ahova kisebb-nagyobb rendszerességgel írtam cikkeket az idő tájt, főszerkesztő-helyettese hívott föl 2006 augusztusában, hogy lenne egy nekem való riporttéma. Bement a szerkesztőségbe egy középkorú férfi, aki a megyében található gánti szociális otthon lakójának mondta magát, és elképesztő dolgokat mesélt az ottani állapotokról. A főszerkesztő-helyettes megadott egy telefonszámot – Kobra Erik szobatársáét –, amelyen el tudom érni a panaszost, aki a szerkesztőséget megelőzően a megyei gyámhivatalban is járt, ahol jegyzőkönyvet vettek fel bejelentéséről. Pár nappal később többször hívtam is a mobilszámot, de a telefon mindannyiszor ki volt kapcsolva. Már-már elfelejt-

keztem a dolgról, amikor hetekkel később, október elején újra eszembe jutott. Ezúttal már fogadták a hívást, és tudtam Erikkel beszélni. Rögtön azzal kezdte, hogy amennyiben felkeresem, ne tudják meg az intézetben, hogy én újságíró vagyok, mert akkor aligha tudunk négy szemközt maradni. Ne jelentkezsek be, menjek egyszerű látogatóként. Abban maradtunk, hogy régi ismerősének – édesapja hajdani barátjának – mondom majd magam, már amennyiben egyáltalán firtatják, hogy honnan ismerjük egymást. Erre, vagyis a konspirációra, végül is, legalábbis az Erikkel folytatott beszélgetésig nem volt szükség, mert engem és barátomat, akinek fehér Nissanjával utaztunk Gántra, az autóval együtt simán beengedtek az ápolási-gondozási otthonnak helyet adó parkba. Ápoltak adták a kapuőrséget a portán, egy harminc év körüli nő és egy idősebb férfi. Meghallgattak minket, bólogattak, magyarázták, hogy merre menjünk, aztán a nő mosolyogva engedte fel a sorompót. Fehérköpenyes asszonyok, akik az intézet dolgozói lehettek, mutatták az utat ahhoz a pavilonhoz, ahol Kobra Erik lakott. Néhány ápolat ücsörgött az épület tornácára kitett székeken, mások szemben a fák alatt hűsöltek a meleg, kora őszi délutánban. Megannyi lelakott, szeretetűhes női és férfi arc, akiknek láthatólag nagy eseményt jelentett, hogy szóba elegyedünk

velük, mi több: a segítségüket kérjük. Egyikő-jük boldogan vigyorogva kalauzolt a keresett szobája felé, míg társam a kocsinál maradt. Erik az ágyán feküdt a szűk kis szobában, ahol két vagy három heverő lehetett, meg talán két éjjeliszekevény. Időm sem volt rendesen körül-nézni, mert ahogy kimondtam a nevet, tulajdo-nosa nyomban fölpattant az ágyról. A 180 cm körüli, sovány, ötven év körüli férfi középen elválasztott, vastag, vállra érő barna hajával, torzonborz, imitt-amott őszbe vegyülő mákos szakállával, úgy nézett ki, mint amilyennek én gyerekként Defoe könyvét olvasva Robinson Crusoe-t elképzeltem. Vagy egy olyan angol tengerészt Edgar Allen Poe valamelyik novellá-jában, aki bestiális gyilkosságok szem- és fülta-núja, esetleg elkövetője, avagy áldozata lehetett. Ő volt Erik, a gánti viking, aki fellázadt a helyi „főbácsik” és „főnénik” uralma ellen.

– Menjünk ki, a szabad levegőn beszélges-sünk inkább – javasolta, miközben cigarettára gyújtott. A kocsit az épületekhez vezető beto-nút végén várakozott. Vele átellenben állt egy embermagasságú betonépítmény, alighanem egy szeméttároló, annak oldalába húzódtunk be a bennünket fürkésző tekintetek elől. Nem mintha zavartak volna a bámészkodók, vagy el akartunk volna bújni, de Erik kérésére fotós barátom akart róla néhány portré-fotót készíte-ni, amihez a betonfal megfelelő háttérnek tűnt.

– Az ellátás nagyon rossz, nem lehet jólakni azzal, amit adnak. A minősége is csapnivaló. Szinte éheztetnek bennünket. Nem csak én gondolom így, de a többiek, az idik is, akik nem mernek szólni – mondta szinte egy szuszra Kobra Erik, amikor bekapcsoltam a diktafont.

– Kik azok az idik? – kérdeztem tőle.

– Hát az idióták. Én így hívom a többieket, a csorgó nyálú, született elméseket, akik föl sem fogják, mi történik velük. Én nem vagyok elmebeteg, bár az orvosok skizoid zavarokat állapítottak meg nálam. Leköszölték a lottószámokat, és én annyira akartam nyerni, hogy ettől begolyóztam, legalábbis a dokik szerint. Ebből persze egy árva szó sem igaz. Inkább az a baj velem, hogy túlságosan ésnél vagyok, és nem hagyom, hogy ezek itt azt tegyenek velem, amit akarnak. Van egy óriási sztorim, de most nem mondom el. Kevés rá az idő. Leírtam, majd megkapod, miután én már kivándoroltam Amerikába. A találmányomat ugyanis már hetek óta tanulmányoztatják az USA nagykövetségén, ahova két hónapja vitte be a gondnokom.

Kobra ápolt szerint a nővérek is nyeglék, kiabálnak velük. Verseskötetet nem lehet a könyvtárból kivenni, mert az állítólag a foglalkozásokhoz kell. Közben meg, szerinte, a nővérek römizéssel ütik el a gondozottakkal

az időt. Pedig ő szereti a költészetet, több ezer verset írt már.

– Holott az lenne a dolguk, hogy az ember mentálhigiéniáját helyrehozzák – folytatta Erik, akinek ez nem jelent problémát, hiszen február óta, mióta az otthon lakója, több tucatszor járt már Székesfehérváron, a megyei könyvtárban. – Kilépőt kell kérni, ha el akarjuk hagyni az otthont, amit én elvből utasítok vissza. Mármint, hogy kérjek. Tudod, mit írt Nagy László: „Nekem a kérés nagy szégyen, adjon úgy is, ha nem kérem.” Ehhez tartom magamat. A portán amúgy is idik adják az ügyeletet, akik írni, olvasni sem tudnak. Mutatok nekik egy bármilyen összefirkált papírt, csak vigyorognak, aztán akkor jövök-megyek, amikor csak akarok. Három hete a székesfehérvári buszállomáson leszólított egy fiatal nő, hogy ő képzőművész, és szívesen lerajzolna. Azóta már kétszer ültem neki modellt. Magam is foglalkoztam festéssel, és ez a modellkedés talán újra visszavisz arra az útra...

Egy ilyen kiruccanása során ment be 2006 augusztusában a megyei gyámhivatalba is, hogy a gánti „túrhetetlen állapotok” kivizsgálását kérje. Szóvá tette, hogy egy hónapra egy szappant, két tekercs WC-papírt kapnak. Panaszkodott az elhanyagolt körülményekre, a nyáron mindent ellepő legyekre. Megalázónak érezte azt is, hogy a szobában nem sza-

bad dohányozni, ezt ő csak azért sem tartja be. – Üres babkonzerves dobozokat raktam mindenhova, nem mondhatják, hogy a földre hamuzunk.

(Részlet a gyámhatóság által felkért ÁNTSZ vizsgálati véleményéből: „A bútorok egy része kopott, korszerűtlen, elhasznált. A szociális helyiségek egy része is festésre, felújításra szorul. A helyszíni vizsgálat a panaszos étkeztetéssel, gyógyszerellátással, mosással kapcsolatos panaszait nem találta megalapozottnak. Ugyanakkor az éjszakai megvilágítással, a legyekkel kapcsolatos panaszait valósnak ítéljük meg. A panaszos ágyát személyiségi jogainak védelmében nem tekintettem meg.”

– Csak nevettem az ÁNTSZ megállapításain, ami az otthont több légyfógó elhelyezésére kötelezte, de Erik fekvésre alkalmatlan ágyát, „személyiségi jogaira tekintettel, már nem vizsgálta meg” – kommentálta az „elfogulatlan vizsgálatot” Horváth Erika, a kirendelt gondok.)

Kobra Erik állítja, a gyámhivatalban tett bejelentése miatt őt retorzió érte: – Nem volt semmi bajom, mégis alig egy hét múlva egy hétre bevitettek Fehérvárra, a pszichiátria zárt osztályára.

Abban maradtunk, hogy utánajárok a dolgoknak. Természetesen mindezt már újságírói mivoltomat felfedve tudom csak tenni. Erik hívott a szobájába, ahol szeretett volna

megmutatni valamit. Éppen a gondnok telefonszámát írtam fel, barátom pedig egy csomag cigit nyomott Erik markába, amikor lecsaptak ránk. A semmiből 5-6 fehér köpenyes nő toppant elő, vett körül bennünket. Közölték velünk, hogy a rendőrséget hívják, amennyiben nem adjuk át nekik a kazettát, az Erikről készült felvételekkel. Valaki – magyarázták – jelentette nekik, hogy mi tévéfelvételt (!) készítünk, amire csak az igazgató adhat engedélyt. Barátomban az egyik asszonyoság még a Fehérvár TV egyik műsorvezetőjét is felismerni vélte, holott ő életében nem dolgozott Fejér megyében. Végül is élénk tiltakozásunk hatására, miután felírták személyi adataimat, a „főnénik” csak elengedtek bennünket.

Az elmebeteg nem hülye

– Mi a munkánkat végezzük, nem a médiában akarunk szerepelni – zárkózott el a beszélgetés elől a gánti ápolási-gondozási otthon igazgatója, amikor pár nappal az Erikkal történt találkozás után telefonon felívtam. Dezső József két héttel a Kobrával folytatott beszélgetésünk után végül mégis szóba állt velem.

Nem értette, hogy adhatok hitelt egy szizofrén beteg „lázálmainak”. Hangsúlyozta Kobra Erik betegségével, ügyeivel kapcsolat-

ban kizárólag a gondnoka jogosult nyilatkozni. Annyit azért elárult, hogy 300-350 fő részére főznek a konyhán, a faluból is sokan innen viszik az ebédet. Felolvasta a heti étlapot, bizonyágul arra, hogy mennyire változatos a menü. A napi étkezést fejenként 800 forintból kell megoldaniuk. Az otthon személyzete együtt ebédel a gondozottakkal, így többször is tanúja volt annak, hogy Erik már a negyedik tányér levest ette, ennek dacára elégedetlenkedett, lesodorta az asztalról a tányérját. Érthetetlenül áll Kobra viselkedése előtt, kivált, hogy ide kerülése előtt a férfi hajléktalanként élt. Az igazgató szerint 10-12 nehezen kezelhető ember akad a 257 gondozott között. Mivel szabad kijárásukat nem korlátozhatják, előfordul, hogy az árokból kell összeszedni egyik-másikat, akik odakint felöntöttek a garatra.

– Nem kötelező itt lenni, ha annyira rossz nálunk. Kobra Erik szándékosan provokálja a környezetét, nem hajlandó beilleszkedni, nem vesz részt a közösség életében. Nem látja be azt sem, hogy beteg.

Kárpáti Róbert, a Fejér Megyei Szent György Kórház Pszichiátriai Osztályának vezető főorvosa, akivel Kobra Erik halálának másnapján beszélgettem, előbbieket másként látta: – A gondnokoltat bírósági határozat kötelezi az ott tartózkodásra, tehát az számára kötelező. Hogy mi következik a betegségből, az sem

egyértelmű. Az elmebeteg nem hülye. Igenis meg tudja ítélni a körülményeit, és azt is, hogyan bánnak vele.

A pszichiáter azt mondta, hogy Gántról zömében az egymással, a személyzettel, illetve a tárgyakkal szembeni agresszió miatt kerülnek be hozzájuk az ápoltak: – Nagyon rossz a véleményem arról az intézményről és vezetőjéről. Nem szeretnek ott lenni a gondozottak. Szoktam nekik mondani, ne vágjanak bele csak azért az ablaküvegbe, hogy hozzánk kerülhessenek, inkább hívjanak föl, ha már Gánton nem bírják. Meg tudom erősíteni, hogy sokszor büntetésből hozzák be Fehérvárra a problémás ápoltjaikat. Kobra Erik beszállítása is indokolatlan volt.

– Erik sohasem volt hajléktalan, legalábbis olyan, aki az utcán él; amikor a nővére kiutálta a lakásából, ott lakott a dunaújvárosi pszichiátrián. Megkönyörültek rajta, és hogy bent tarthassák, betegebbnek nyilvánították, mint amilyen valójában volt – reflektált Horváth Erika gondnok a gánti otthonvezető azon kijelentésére, hogy bekerülése előtt Erik hajléktalan lett volna. Horváth Erika többször is panaszt tett az otthon igazgatójánál, amikor Erik arról számolt be neki, hogy Gánton megverték. – A halálát megelőző napokban is felhívott, hogy bántalmazta az egyik társa, mert visszavont egy beadványt, amit korábban

a többiekkel együtt aláírt, hogy egyik cigány lakótársukat rakják át egy másik szobába. Az állandó készenlét, mikor támadnak rá, a folyamatos stressz, a kilátástalanság egyre jobban lehangolta. Megfogadta, hogy addig nem vágja le a haját és a szakállát, míg ki nem kerül a telepről. Az utolsó időkben csak várt, várt; várta a választ a titkosírásra, amelyet megfelelő helyeken elindítottunk. Begubózott, már a szobájából sem akart kimenni.

Akkor is tiltakozott a gondnok a főnővérnél, amikor Eriket – már nem először – 2006. november 14-én újra bevitették a zárt osztályra: – Filotásné azt válaszolta, azért kellett beszéltetni, mert állítólag nem volt hajlandó bevenni a gyógyszereit, meg hogy Erik hisztizik, és mindenkivel rosszban van. Ezek ott Gánton mindent kidumálnak. Hogy mi folyik azon a szociális telepen, csak az tudja, aki köztük él.

Kárpáti főorvos nem tudott arról, hogy Kóbrát a pszichiátria zárt osztályán bárki is inzultálta, bántalmazta volna, odabent nyugodtan viselkedett. – Este kint a folyosón elszívott még három cigarettát, aztán lefeküdt. Álmában érte a halál.

– Azt ismétелgette, hogy őt a gánti körzeti doki tréfából hozatta be, hogy az nem is orvos, hanem egy viccmester, aki snóblin nyerte a diplomáját – fordult hozzám a nyílt pszichiátria épülete előtt dohányzó fürdőkő-

penyes férfi, mikor megtudta, mi járatban vagyok. Ő állítása szerint egy időben volt Erikkel a zárton.

Kérdeztem Kárpáti doktort közölte-e lesújtó észrevételeit a gánti intézmény vezetőjével, illetve a szociális otthon felügyeletét ellátó Fejér Megyei Önkormányzattal: – Több levelet váltottunk Dezső Józseffel, de az az ember olyan szinten hazug és manipulatív, hogy nem akarok vele semmilyen kapcsolatba kerülni. Hetekkel ezelőtt kihallgatást kértem a megyei közgyűlés elnökasszonyától, de nem kaptam még időpontot – válaszolta még májusban a pszichiáter.

– A gánti intézmény minősíthetetlen, elfogadhatatlan állapotban van, alkalmatlan arra, hogy feladatát az elvárhatóság szintjén ellássa – hangsúlyozta Gombaszöginé dr. Balogh Ibolya, a Fejér Megyei Önkormányzat elnöke, aki a közgyűlés illetékes bizottságának tagjaival egy alkalommal járt az ápolási-gondozási otthonban. Az ott elhelyezett problémás betegeknek a pszichiátriai osztályra büntetésből történő beszállításáról tőlem hallott először. – Egyelőre nem merült fel az igazgató leváltása – mondta beszélgetésünk végén a közgyűlés elnöke.

Gyanúsított kihallgatásra nem került sor

A Horváth Erika feljelentése nyomán indult nyomozásról 2007 kora tavasza óta próbáltam interjút kérni a Kobra-ügy előadójától. Kérésemet a Fejér Megyei Rendőr-főkapitányság sajtóreferense mindannyiszor azzal hárította el, hogy az eljárás még nem zárult le. Június végi ismételt megkeresésemre azt a választ kaptam, hogy kérdéseimet tegyem fel írásban. A Fejér Megyei RFK sajtóreferensének válasza elektromos postán érkezett meg júliusban.

– Milyen bűncselekmény miatt indult a nyomozás?

– Emberölés büntett megalapozott gyanúja miatt 2007 január 21-én.

– Mit állapított meg a vizsgálat? Fojtogatás okozhatta Kobra Erik halálát? Ezt az igazságügyi boncolás sem zárta ki.

– Az igazságügyi boncolás a férfi nyakánál bevérzést észlelt, amellyel kapcsolatban nem volt egyértelműen kizárható, hogy korábban a nyakrégiót tompa behatás, például nyakmegragadás érte. Igazságügyi orvosszakértőt rendelt ki a nyomozóhatóság annak megállapítására, hogy van-e ok-okozati összefüggés a tapasztalt jelenség és a férfi később bekövetkezett halála között. A szakértő megállá-

pította, hogy a bevérzés mintegy négy nappal korábban keletkezett, de ez nem okozhatta a férfi halálát. Megállapították továbbá, hogy nem zárható ki az úgynevezett „bolygóideg” fokozott érzékenysége következtében beálló szívmegállás lehetősége. Ezt támasztja alá az is, hogy az elhalt nyaki főverőereinél a belfelszín érlemeszesedéses, részben fali vérröggel is fedett területeket találtak, ami akár enyhe nyomásra is kiválthatja a bolygóideg olyan mértékű izgalmát, ami hirtelen szívmegállást eredményez.

– *Felmerült annak a gánti férfi ápoltnak a vétkessége, aki együtt volt Kobrával a fehérvári zárt osztályon, s állítólag tanúk előtt dicsekedett el azzal, hogy végleg megszabadította a többieket Kobra Eriktől? Ha igen, ő büntethető-e?*

– Gyanúsított kihallgatásra az ügyben egyáltalán nem került sor. A kérdezett férfi valóban a Gánti Szociális Otthon lakója, egészségügyi állapota különleges adat, erről információ az érintett írásos beleegyezése nélkül nem adható.

– *Vizsgálták-e a Fejér Megyei Szent György Kórház Pszichiátriai Osztálya vezetőjének, illetve dolgozóinak a felelősségét?*

– Tanúként kerültek kihallgatásra a zárt osztály ápolói. Felelősségük nem merült föl az ügyben. A szakértői vélemények nyomán megállapítást nyert, hogy a férfi nem kapott

és nem szedett olyan gyógyszert, ami befolyáshatna volna egy esetleges támadás kivédésében. Külsérelmi nyom egyébként sem volt rajta. A kihallgatások során nem tártak föl olyan konfliktust az elhalt és kórházi környezete (betegtársai) között, ami tettelegességig fajult volna. A férfi hajnalban még kiment cigarettázni, majd visszatért a kórterembe aludni. 2006. november 19-én hajnalban érte a halál.

– *A gánti ápolási-gondozási otthon vezetőjét kihallgatták? A pszichiátriai főorvos, dr. Kárpáti Róbert szerint szakmailag indokolatlan volt Kobra Erik beszállítása az osztályára.*

– A vizsgálat megállapítása szerint a pszichiátriai osztály indokoltnak látta a beteg felvételét, különben azt megtagadta volna.

(2008)

Hajtóvadászat adósokra

Egy alkalmi pénzbehajtó feljegyzései

– Tudod, melyik az Éva? Amelyiknek olyan hosszú combjai vannak, hogy mire végignyalod, elkopik a nyelved. Elmész hozzá, és elhozod a málnát – utasítja a mobiltelefonon öccsét Dzsó, a törvényes pénzbehajtó. – De nehogy megbaszd, mert én szeretném... – heherészik kedélyesen. Tavaly decemberben keresett meg egy adósságkezeléssel foglalkozó cég – nevezzük Faktoring Zrt.-nek – vezérigazgatója azzal, hogy munkájuk egy fontos szegmense – az adósok felkutatását, tartozásaik rendezésére való rábírást jelentő ún. helyszínelés – eredményesebbé tétele érdekében álljak elő módszertani javaslatokkal. Egykori gimnáziumi osztálytársam olvasta egyik, a nem éppen törvényes pénzbehajtással foglalkozó riportomat, amiből azt a következtetést vonta le, hogy besurranó újságírói tapasztalataimmal esetleg cége helyszínelő munkatársainak is tudok újat mondani. Ehhez persze az kell, hogy mielőtt beépülnek a „kollégák” közé, belekóstoljak a szakma legális változatába.

Az elmúlt század kilencvenes éveinek közepén egy nem éppen legális behajtóként tevékenykedő ismerősöm patronált be egy ilyen fél

törvényes adósságbehajtással és pénzkölcsönzéssel foglalkozó „befektetési irodához”, akikkel majd két hónapig jártam Budapestet és főleg Pest megyét. Leszerelt és aktív rendőrök, T. Péter, akkor még szabadlábon lévő üzletember utcai harcos istállójához tartozó egykori ökölvívók, birkózók, thai boxerek voltak a munkatársaim. Ők nem tudták, szerencsémre, hogy egy besurranó újságíró vagyok, aki tényfeltáró cikksorozatot ír a pénzbehajtás honi gyakorlatairól. Nekem jobbára az adminisztráció jutott. A Krisztina körút egyik üzletházában működő káféfében jóval egyszerűbb volt az ügymenet, mint amit a Faktoring Zrt.-nél volt alkalmam több mint egy évtizeddel később megfigyelni. Ott lényegesen kevesebb volt a papírmunka is, és arra sem emlékszem, hogy valakinek felszólító levelet küldözgettünk volna. A puhatólózó és fizetésre felszólító telefont követően, amennyiben önként nem történt teljesítés, az ügyel megbízott csapat kocsiba vágta magát, és ha kellett napokig a delikvens lakása (irodája, telephelye) előtt dekkolt. A „befenyegetés”, mint a meggyőzés szinte kizárólagos módja az esetek kilencven százalékában hatott. Aligha lehet ezen meglepődni, hiszen a kilátásba helyezett, sokszor életveszélyes retorziók (amelyekre majd mindig késő éjszakai telefonokkal is figyelmeztették a pácienszt) nem csak az adósra, de gyakran annak családtagjaira,

kiskorú gyerekeire is kiterjedtek. Aki ennek ellenére megkockáztatta, hogy ígérete dacára „átütemezi” a tartozását, vagy úgy, hogy megpróbált elbújni, vagy pedig (ami a gyakoribb volt) őrző-védésre szakosodott csoportnál igyekezett nagyobb összeg, esetleg ingatlan fejében biztonságot vásárolni, nos az ilyen legtöbbször rajtaveszett. Emlékezzünk csak: gyakorta a rendőrségi szlengben „elszámolási viták”-nak aposztrofált jelenségek álltak az üzletemberek (nálunk a félig-egészsében szervezett alvilág illusztris figuráit hívják diszkréten így) ellen elkövetett, többnyire kinyomozatlanul maradt robbantások hátterében. A Krisztina körúti vállalkozás esetében, legalábbis tudomásom szerint, ilyesmi nem történt. Pontosabban: én ezekről nem tudtam meg semmit. A tulajdonos inkább a pszichikai (értsd: külsérelmi nyomokat nem hagyó) „light” terror híve volt; marcona pribékjeinek elég volt esetenként a maradandó testi fogyatékoságot kilátásba helyezni, az adós inkább fizetett, még akkor is, ha erre mindene ráment. Cégünk ügyfelei között éppúgy megtalálható volt az Észak-Balaton egykori (azóta bebetonozott) maffiózó főnöke, mint az üzlettársait életveszélyes fenyegetéssel (és jogerős felmentő ítélettel) „kivásárló”, ufók által elrabolt rocknekes. Jogi háttérként pedig a Budapesti Ügyvédi Kamara egyik prominensének irodája állt

a Krisztina körúti behajtó, akarom mondani adósságkezelő káéfté rendelkezésére.

Dzsónak, első mentoromnak saját adósságkezelő irodája van, több alkalmazottal, akik közül a „legjobb erő” a saját öccse. Ő már nem nagyon jár ki helyszínelni. Összes energiáját felemésztí a cég irányítása, no meg a „kapcsolódó biznyákok csekkolása”. Most, mint a Faktoring külsős bedolgozója, kizárólag miattam vállalta be ezt az észak-balatoni fuvart.

– A kilencvenes években errefelé még Szlav Bulcsú kezelte az adósságokat – jegyzem meg, amikor elindulunk Balatonfüred felé.

– Kis csávó voltam én még akkor, meg különben is, ő védelmi pénzt szedett, mi meg legális kintlévőségek behajtásában utazunk – válaszolja.

Dzsó irodája, amely egy, a fővároshoz közeli megyeszékhelyen működik, követeléseket, vagyis tartozásokat vásárol meg bankoktól és magánszemélyektől.

– Az a baj, hogy én tényleg úgy nézek ki, mint ahogy a pénzbehajtók a bűnügyi tudósításokban le vannak festve, pedig ha hiszed, ha nem, még életemben nem ütöttem meg munkám közben senkit. Pedig lett volna rá okom.

Szó se róla, Dzsót nehezen lehetne másnak nézni, mint ami: egy fekete, böhöm nagy Mercedesből kiszállva integetett felém a tihanyi kompikötőben a bőrdzsekis, farmeros,

kopaszra nyírt, megtermett, harmincas fiatal-ember, szemén akkora napszemüveggel, amit csak a síelőkön látni.

„Menj a cél irányába 600 métert, aztán fordulj balra, utána fordulj rögtön jobbra” – darálja szótagolva a műszerfal fölé erősített műholdas helyzet-meghatározóból egy kellemes, női géphang. – Na, ne szórakozz velem, Mancika, mert rögtön kikapcsollak! Olyan hosszú ez a verda, mint egy matekóra, ezzel megfordulni... – fortyan föl Dzsó, amikor a megzavarodott GPS visszavisz bennünket az első címre.

A balatonfüredi szőlőhegy pazar villasorán nem találjuk otthon az adóst, akinek majd egymilliós banki tartozása van. Dzsó a szomszédnál érdeklődik, aki megerősíti, hogy akit keresünk, itt lakik, de ő már jó ideje nem látta. A szabályoknak megfelelően levelet és csekket hagyunk a postaládában. Dzsó meg akkurátusan kitölti a hitelező pénzintézet jegyzőkönyvét, ami még az épület színére, a járda állagára is rákérdez, valamint arra, hogy a helyszínelő együttműködőnek vagy ellenségesnek ítéli-e az ügyfelet.

– Kijövünk ide még egyszer, mert valami azt súgja, hogy a csávót rá lehet bírni egy rövid határidejű törlesztésre. Főleg a nagyon gazdagok, meg a legcsóróbbak maradnak el a részletfizetéssel – okít Dzsó, amikor észreveszi csodálkozásomat, hogyan lehet egy kacsalábon forgó palota tulajdonosa így elúszva.

– Tuti, hogy legalább másfél éve nem fizet, pedig ránézésre biztos lenne miből, és aligha a szájuktól vonnák meg. Biztos a kertész fizetésére kell a málna. Vagy a masször órábére túl magas...

Megérzéseit tizenkét éves rutinjára alapozza. Szerinte a pénzügyintézeteknél túl nagy az átfutási idő, mire a helyszínelés fázisába kerül a dolog. Addig leveleket küldözgetnek az adósnak, amikre az általában a füle botját sem mozdítja. Hosszú hónapok, évek telnek el eredménytelenül. Ha őt egy magánszemély vagy egy vállalkozás megbízza, akkor a törvényes felszólítási idő lejárta után lehetőség szerint azonnal lép. Előkeríti az adóst, a kezest, és ha nem fizetnek, „kézen fogja” őket és elkocsikázik velük a közjegyzőhöz vagy az ügyvédhez, ahol ráteszik a jelzálogot az ingatlanjára.

– Most már tényleg áttérünk a kézi GPS-re – morog Dzsó, amikor „Mancika” legközelebb is bevisz bennünket az erdőbe. Bámulok rá, mint újszülött orrszarvú a mamájára, mire így szól: – Tekerd le az ablakot, aztán kérdezd meg, hol van az a rohadt lakótelep!

A lepattant lépcsőházba kihallatszik a kutyaugatás, amikor becsöngetünk. Egy idős, ősz hajú asszony dugja ki a fejét. – Legyen szíves, kösse meg az állatot – mondja udvariasan a pénzbehajtó, akarom mondani adósságkezelő szakember, aztán belépünk. A hitelkártyáját fullra lemerítő

fiú nincs itthon, állítólag Pesten dolgozik. Telefonszámot, címet nem tud mondani az anyja.

– Ezt a lakást nem tudják elárverezni, ez egy albérlet. A volt férjem fizeti, aki a sajátunkat már elgépezte.

Dzsó könyvel, csekket tölt ki 15 ezer forint-ról, amit ha az adós befizet, egyelőre megmenekül a jogi hercehurcáktól. Őszintén meglep, hogy mennyi segítőkészség és türelem szorult belé. A néninek többször is a lelkére köti, vegye rá a fiát, hogy az menjen be a hitelező bank helyi fiókjába, állapotodjanak meg a részletfizetésről, mert különben mindenük rámehet a már most majd negyven százalékon ketyegő kamatokra.

Az elgépezés, vagyis a pénznyelő automata szenvedélybeteg etetése okozta a bajt a következő ügyfelünknel is. Csak az idős szülőket találjuk otthon Fűzfő-gyártelepen.

– A fiam a mellettünk lévő lakásban lakott, de a játékterem tulajdonosának tartozott, ezért azt el kellett adnia. Többen jártak már így a telepen. Miért nem lehet bezárni azt a bűnbarlangot, mondják meg? – kesereg az adós nyugdíjas, tolókoksis édesapja.

– Pár éve a Devecser melletti Nemeshany községben megszurkálta a házába engedély nélkül behatoló fiatal férfit a tulajdonos. A csávó a nagybátyja pénzét szerette volna este tízkor visszakérni az építési vállalkozó-

tól. Az a szép az egészben, hogy a nagybácsi két nappal előtte bízta meg a cégemet az adósság behajtásával. A Csaba gyerek saját szakállára kovbojkodott, miután megivott nyolc sört...

Mindezt Dzsó úgy meséli, már a kocsiban, mintha újsághírt olvasna, aztán némi hatás-szünet után hozzáteszi:

– Csöngetett, de nem nyitottak kaput. A kőműves felesége kiszólt, hogy a férje már alszik. Ekkor a srác átmászott a kerítésen, majd a zsalugátért kifeszítve bejutott az előszobába. Addigra odaért az időközben felébresztett háziga is, aki a dinnyézéskor az előszoba asztalán hagyott kést felkapta és meglékelte vele a szerencsétlent. Ötször vágta bele a halefet, el is vérzett, mire a haverja, aki a ház előtt a kocsiban várta, az orvoshoz ért vele. Na, azóta nem győzöm hangsúlyozni, hogy ez egy veszélyes üzem, amatőrök kíméljenek! – pillant rám sötét szemüvege fölött jelentősegteljesen.

Egy kertés házba kiabál be éppen, amikor dzsekije alatt, a bőrtokban megvillanni látom a stukker markolatát.

– Ez csak egy gázpisztoly ám – magyarázza mosolyogva. – Eddig csak egyszer használtam, amikor két kutyát uszítottak rám. Az embereimet is köteleztem rá, hogy legyen náluk mindig gázspray. Neked is javasolom, hogy szerezz be egyet. Tudod, az ördög nem alszik...

Robogunk Veszprém felé, amikor Jó-
zsi-Dzsó a fékre tapos.

– A szentségit! Egy fekete macska futott át
előttünk, nem láttad? – mondja izgatottan,
amikor kérdően nézek rá. Kipattan a kocsiból,
aztán mintha csak a gumikat vizsgálná, há-
romszor megkerüli az autót. – Nagyon babo-
nás vagyok – vigyorog, miután visszaül. – Hi-
hetetlen, mi? Egy ilyen nagy, marha ember. De
ebben a melóban pengeélen táncol az ember
élete. Képzeld, a múltkor mértem a kisfiam sú-
lyát, aztán amikor a mérleg 6,6 kg-ot mutatott,
addig nem vettem le, míg a kijelző nem ment
le 6,5-re. Veled még nem fordult elő, hogy
mindig éppen akkor néztél rá a digitális órára,
amikor az pont 10 óra 10 percet mutatott?

„Anélkül, hogy tudnám, milyen eredmé-
nyességgel dolgoznak a kollégáim, a pénz-
behajtás helyszínelésnek nevezett változata
meglehetősen körülményes és improduktív
munkának tűnik” – írtam első beszámoló-
mban a vezérigazgatónak, legális adósságbehaj-
tó munkám első hónapjának végén, Tolna,
Baranya és Somogy megyében szerzett tapaszt-
alataim alapján.

Több esetben úgy néztek rám a kliensek,
mint egy ufóra, és sehogy sem sikerült emlé-
kezniük a sok-sok évvel ezelőtti kölcsönszer-
ződésre. Túl hosszú idő telik el, amíg a hely-

színelőhöz kerül az ügy. Ha az embereket a kötelességük teljesítésére próbáljuk rábírni, akkor erre a liberális (jóformán csak a delikvens együttműködésére-felelősségtudatára építő) ügykezelés szerintem teljesen alkalmatlan. Az volt a benyomásom, hogy túlságosan szétaprózott, túl sok kézen megy át az ügy és az ügyfél, következőképpen kézen-közön elvesz. Meglehetősen impotensnek tűnt a Faktoring adósságkezelési gyakorlata. Némileg túlozva, annyi értelmét láttam kezdetben, mint tengerbe vödörrel vizet hordani vagy falra borsót hányni.

Ellenséges, fenyegető megnyilvánulással két ízben is szembesülnöm kellett, de akkor sem az adós, hanem hozzátartozója (szállásadója), illetve szomszédja részéről. Előbbi esetben Nagyvenyimen az adóست (660 ezer forint áruvásárlási kölcsön tartozása volt) befogadó, jómódúnak tűnő cigány család reagált rendkívül agresszíven érdeklődésemre. Elmondták, az adós Ercsiből költözött hozzájuk, a kölcsönt még ott vetette fel vele a helyi roma uzsoramaffia főnöke. Nekem viszont nem voltak kétségeim, hogy a nagyvenyimiek az általuk koszt-kvartélyért befogadott férfi nevére kiváltott kártyával vásárolgattak. Nem engedték meg, hogy beszéljek az adóssal (azt mondták, részegen alszik), akit nyilvánvalóan afféle házi rabszolgaként tartanak „önkéntes” fogságban. Rövid pórázra

fogott, vicsorgó kuvasszal nyomatékosították a ránc ereszkedő sötétben, hogy a pénzbehajtó errefelé nemkívánatos személy.

Ennél is húzósaabb helyzetbe kerültem, amikor téglával akarta megdobálni a kocsimat Szekszárd Chicagónak nevezett cigánysorán az adós – akinek négymillió forint Széchenyi-kártya hiteltartozása volt – közvetlen szomszédja. Szerencsére nem találta el az autót.

Heveny szakmai depressziómból egy február eleji, vasárnapi helyszínelés rántott ki, amikor is Sándor kollégám, a cég egyik legtapasztaltabb helyszínelőjének segítője lehettem. Hatalmas dél-koreai dzsipjével (Mercedes-motor, Mitsubishi-alváz) kifogástalan eleganciájával és a mindehhez igazodó szakmai filozófiájával – kifinomult rámenősség, végtelen türelem és a testbeszéd pszichológiája – ő nem mindennapi tanára a törvényes pénzbehajtás bonyolult mesterségének.

Sándorral Dunaharaszti kezdünk, ahol jó félórát várunk egy családi ház előtt, mert kollégám nem akarja reggel 9 előtt felverni adósunkat és családját. Olykor-olykor azért egy diszkrét dudaszót hallatunk, de erre a füle botját sem mozgatja az egész utcában senki. Aztán egyszer csak megtörik a jég, és felhúzzák a redőnyt. Az adós lánya az, aki Sándor választékos udvariassággal elővezetett érdek-

lődésére („Ne felejts el mindig mosolyogni!” – súgja, amíg a megkérdezett a telefonját keresi) kapásból megadja a boltban tartózkodó édesapja mobilszámát. Sándor fölhívja, s hamarosan már a dzsip kitárt ajtajában folyik az egyezkedés. Adósunk, egy nyugdíjas rendőr, aki 90 ezer forintos tartozást görgetett majd egy éve maga előtt, hiába volt majd kétméteres és százhusz kilós, eltörpült a kocsi magas ülésében szürke öltönyben és fekete ingben trónoló – 165 cm magas és mindössze 60 kilós – helyszínelő előtt, pontosabban alatt. Alig öt perc múlva Sándor már az elismervényt írja nyegvenezer forint azonnali befizetéséről.

– Megnyitni az embert, az az első lépés. Amíg az nem sikerül, nem is hozakodok elő azzal, hogy miért jöttem. Papírokat sem mutatok – avat be az általa üdvöztetőnek tartott metodika első stációjába. – No meg sohasem sietek. Ha kell, másfél órát is képes vagyok várni – teszi még hozzá.

Sándor titkos fegyvere a testbeszédnek nevezett metakommunikációs technika, amihez elengedhetetlenül hozzátartozik az öltöny és a nyakkendő. Meg a busóálarcként viselt permanens mosoly.

– Farmerben és pólóban szakadt benyomást kelt az ember, ami leküzdhetetlen akadályt jelenthet a kapcsolatteremtésben. Rendesen fel kell öltözni ehhez a munkához, végtére is

pénzintézeti alkalmazottak vagyunk akkor is, amikor a terepen dolgozunk, nem pedig holmi külvárosi verőemberek.

A tudatosság, a szigorúan megtervezett koreográfia Sándor módszerének leglényege. Ő aztán semmit nem bíz a véletlenre, nem híve az ad hoc improvizációnak. Céltudatossága akár egy engesztelhetetlen tévéprédikátoré, és ugyanúgy a nagy kihívások éltetik.

– A terepi adósságrendezés ugyanolyan kereskedelmi tevékenység, mint a sör- vagy az autó-értékesítés. Csakhogy itt nem egy árucikket, hanem saját akaratomat és a cég igényeit kell eladni – vezeti elő szakmai ars poeticáját. A sör persze nem véletlenül része a példabeszédnek: Sándor hosszú évekig volt a Dreher sörgyár üzletkötője.

Délig túl vagyunk két özvegyasszonyon. Lelki meggyőzésük részleteiről nem tudok beszámolni, mert át kellett adnom a helyem az adósoknak.

– Nekem a kocsim az irodám. Ezért nem mindegy, milyen autóval helyszínelünk. A cég egy VW Golfba ültetne legszívesebben, hogy spóroljon az üzemanyagon, de erről szó se lehet.

Mindkét hölgy esküdözve ígérte a „gyónás” végeztével, hogy Sándor ukázának megfelelően hétfőn azonnal befáradnak a helyi pénzintézetbe, és megállapodnak a tartozás

rendezésének részleteiben. Miután pedig ez megtörtént, rögvest felhívják a megadott számon a helyszínelőt.

– Figyeld meg, hogy állok. Az egyik lábam mindig előrébb van. A felsőtestemmel is kissé előredőlök. Ez a testtartás megnyugtatóan hat, bizalmat ébreszt az emberekben – mondja és mutatja, amikor Cegléden egy kertes ház előtt megállunk. – Mert nem mindegy ám, hogyan állsz – fűzi tovább a szót, és mivel a többszöri bekiabálás ellenére sem akar senki kijönni, Sándor, – a harapós kutyát előjelző táblára figyelemmel – a megfelelő testtartásra ügyelve, óvatosan araszolgat előre a kertben.

És tényleg, az adósok viselkedése kivétel nélkül Sándort igazolják. Az egyik család a vasárnapi ebédet szakítja félbe miattunk; a megterített asztalhoz tessékelnek bennünket, és úgy örülnek Sándornak (no meg főleg a családi kasszát mentő javaslatainak), mint egy régen látott, kedves rokonnak.

Úgyhogy a testbeszédre, a türelemre, a szelíd (ám a célt egy pillanatra sem szem elől tévesztő), megértést tanúsító emberségre építő kommunikáció hatékonyabbnak tűnt számomra, mint a túlságosan célirányos, pragmatikus és sohasem differenciáló rámenősség, amely egy kaptafára próbálja felfűzni az eltérő habitusú, problémájú adósokat.

No de mi legyen az olyan helyszínelőkkel, mint amilyen én is vagyok? Aki nem jár öl-

tönyben, nem tud a kellő pillanatban behízelgően mosolyogni a kliensekre. Mi több, egyáltalában nem figyel arra, melyik lábát tegye előre, és ráadásul fele annyi türelem és ambíció sem szorult belé, mint a kiválóan felkészült kollégába?

Nehéz elhinni, hogy Sándornak is akadnak nehézségei az ügyfelekkel. Egy alkalommal – bizalomgerjesztő megjelenés ide, testbeszéd oda – lapáttal kergették meg, máskor egy indulatos férj feleséget megcélzó pofonjai majdnem őt is elérték.

Sándor ez utóbbi eset óta, saját használatra, VIP-eseknek nevezi azokat az adósokat, akiknek a hozzátartozóit is be kell avatni a dolgok állásába (merthogy velük találkozik a helyszínelő).

– Egy cigány famíliához kopogtattam be, ahol az asszonynak volt áruhitel-tartozása. Sajnos a férje meghallotta, miről beszélünk, és se szó, se beszéd, nekiesett a feleségnek. Engem is meg akart verni, menekülnöm kellett.

Nagykőrös előtt, Nyársapáton, a tanyavilágban nyomozunk egy 21 éves fiatalember után, akinek 200 ezres áruhitel-tartozása van. Sándor nem beszélt a levegőbe, egy VW Golfal tényleg nem sokra mennénk a kerékagyig érő homokban. Jó másfél órás „homokfutózás” után találunk rá végül az adósra édesapja portáján, a Gógány-dűlőben. Akkor már tudjuk,

hogy Józsefnek súlyos balesete volt a napokban: egy fémhajlítógép összezúzta jobb keze négy ujját, amelyeket amputálni kellett. A srác persze nem volt bejelentve az üzembe, ahol a sérülés érte, ennek ellenére (meg nyilván a bonyodalmak elkerülése végett) a tulajdonos fájdalomdíjat ígért neki: háromszázezer forintot.

Sándor időt és energiát nem kímélve hoszszasan győzködi a bekötött kézfejű adóst, hova forduljon, és a lelkére beszél, hogy ne érje be az ígért összeggel, mert legalább egymillió járna neki.

Persze egy vérbeli pénzbehajtó sohasem bújhat ki a bőréből. Sándorban is jól megfér a segítőkész filantróp a célirányos adósवादással.

– József, ha megkapja az egymilliót, abból könnyedén rendezni tudja majd a tartozását is – mondja búcsúzáskor a tanácsokat hálásan megköszönő fiatal férfinak.

(2008)

Felszabadíthatatlan rabszolgák

A magyar csicska ritkán lázad

A csicskáztatásként emlegetett jelenség az elmúlt század 80-as éveinek elején a hajléktalansággal egy időben ütötte fel a fejét a vidéki Magyarországon. Becslések szerint több ezren lehetnek személyi szabadságukban korlátozott, kizsákmányolt, többnyire ötven éven felüliek.

A rendőrség a szűkebb lakókörnyezet felháborodása és bejelentései hatására az elmúlt években számos esetben fellépett a csicskák felszabadítása érdekében, ám a fogvatartókkal szembeni büntetőeljárás legtöbbször még ügyészi szakba sem jutott el. Országosan alig fél tucat esetben került sor vádemelésre. Riportunk egy olyan kaposvári ügyet jár körül, amelyben 2011 február óta folyt a büntetőper.

Vidéki kis településeken nem volt hagyománya, létjogosultsága és tere a fővárosi csöves életformának, mint ahogy a hajléktalankok szociális ellátórendszere sem működött. Ugyanakkor ugrásszerűen megszorodott a munkahelyüket és lakásukat egyik pillanatról a másikra elvesztő, szociális és öregek otthonába utalt, majd onnan elszökdöső, jobbára

50 és 70 év közötti, többnyire fizikailag és/vagy mentálisan leépült férfiak száma. Mint ahogy az állami gondoskodásból 18 évesen az utcára lökött (a szó szoros értelmében, hiszen sokuknak úgy kellett kezdeniük az önálló életet, hogy még állandó lakcímmel sem rendelkeztek) munka nélküli fiataloké is, akik képtelenek voltak magukról gondoskodni. Ezek az emberek nem kellettek, nem is hiányoztak senkinek. Ebbe a légüres, háló nélküli szociális térbe robbant be a modern kori rabszolgatartás intézménye.

A tradicionális nagycsaládban élő cigányok éreztek rá elsőként (azóta, kivált a szarvasi tanyavilágban, akadnak fehér bőrű, vagyis nem cigány csicskázttatók is) a senkinek sem kellő, családjukból-életükből kitaszított emberekben rejlő lehetőségekre. A rendőrök és az újságírók nyomán a köznyelvben csicskázttatásként, modern kori rabszolgatartásként elhíresült személyes szabadság korlátozása, fizetség nélküli dolgoztatás, lopásra kényszerítés, nyugdíj és szociális segély lenyúlása egyes állattartó, majd kizárólag lótenyésztéssel foglalkozó cigány famíliák felettébb jövedelmező tevékenységévé vált. Manapság ez a fajta függésben tartás, kizsákmányolás és kirablás (végtére is a csicskák vagyonának és járulékeinak fizikai erőszakkal vagy/és fenyegetéssel történő elvétele kimeríti a Btk. vonatkozó tényállását) az

uzsorakölcsön mellett a legjellemzőbb bűncselekmény-együttes e körben.

A Szarvas környéki tanyavilágban mintegy kétszáz „csicskást” tartanak, ahogy mondják, merő sajnálatból befogadott családtagként. S bár a rendőrség az elmúlt években több razziát is tartott, s adódott, hogy egyszerre húsz-egynéhány befogadott munkást és gazdáikat is előállította, gyakorlatilag egyetlenegy esetben sem tudták bizonyítani a jogtalan fogva tartást, a bér nélküli foglalkoztatást. Ügyészi szakba egy ügy került, amikor is az egyik befogadott férfi bankkártyáját a befogadó család használta. Városszerte hallani egy Putricellinek becézett ügyvédről, aki a csicskáztatáshoz szükséges jogi aktusokat, korábban szocpol-lakás-építési ügyeket intézte. A média ezekben az ügyekben gyakran a rendőrség állításait visszhangozza kritikátlanul és prejudikál. Nem volt ez másképp egy 2010 tavaszi kaposvári „rabszolgahistória” esetében sem. Ez az ügy azon kevesek egyike (tavaly két ilyen volt még), amelyben vádat emelt az ügyészség.

2010. április 22-én Kaposváron előzetes letartóztatásba helyezett a bíróság egy 35 éves férfit, H. Zsoltot, az élettársát, B. Anitát, és az apját, H. Andrást, akik a gyanú szerint éveken át fogva tartottak, bántalmaztak, dolgoztattak embereket. A rendőrség két nappal korábban, hajnalban csapott le a Cseri úti házra, ahol

egy sufniiban embertelen körülmények között tartottak akkor két férfit. Kemény Gábor alvezredes, városi kapitányságvezető pár nappal később arról tájékoztatót, hogy több mint egy éve nyomoztak az ügyben. – Csak lépésenként tudtunk előrehaladni, a fogvatartók és a fogvatartottak közt ugyanis az úgynevezett Stockholm-szindróma, vagyis érzelmi függés, félelmen alapuló kapcsolat alakult ki. Az eddigi adatok szerint hét-nyolc áldozatról lehet szó. Egyebek mellett azzal fenyegették a nekik kiszolgáltatottakat, ha meg mernek szökni, megölik őket – mesélte akkor a kaposvári rendőrkapitány.

Megpróbáltam utánajárni, mi van az első pillanatra valóban sokkoló hír mögött. Most is, mint annyiszor, kiderült, semmi sem egészen az, aminek látszik. De mielőtt meghallgatnánk az érdekeltek verzióját, elevenítsük fel a 2010. április 20-i kommandós rajtaütés részleteit.

Ott, ahol a Kaposvárról kivezető Cseri út nagy kanyart ír le, már messziről jól látszik H.-ék élénkpiros családi háza. Mellette szürke, viharvert, úgynevezett cs (csökkent értékű) lakások tömbje található az egyik oldalon, míg a másikon kőhajításnyira az idősek szociális otthona. Mögötte a lejtős udvar végében falusi istállókra emlékeztető lelakatolt fészerek sorjázanak. Az utca felől nem látszik, hogy a családi

házhoz egy mediterrán stílusú, nagy verandás, többszobás építményt toldottak.

– Hajnalban jöttek, négy óra körül. Nagy durranásra ébredtem – elevenítette föl a csuklyás rendőrök tavaly április végi akcióját egy terebélyes asszonyosság, H. Andrásné, a letartóztatott Zsolt édesanyja. – Kiabáltam, ki az, betörők? Ha rendőrök, megadjuk magunkat... A fiam is kiszólt, hogy kinyitja az ajtót, lefekszik az előszobában, csak ne törjenek be. De már bent is voltak. Mind a két ajtót berobbantották. Üvöltöztek, fegyvert tartottak a fölriadt, reszkető gyerekek, a 12 éves fiú és a 14 éves lány fejéhez is. Nem vagyunk mi bűnözők, a férjemmel harminc évet dolgoztunk, nyugdíjunk van. A tanácsi lakásunkat adtuk el, abból meg OTP-kölcsönből vettük ezt a házat. Amikor a cégünk megszűnt a kilencvenes években, végkielégítést kaptunk, abból kezdtünk el diófával kereskedni. Ebből épült tovább a ház, tartunk hízókat is. Kint a tanyán most is vannak lovak.

A Sonline.hu hírportálon a kivétel nélkül cigányellenes kommentelők sem értik, hogy miért éppen akkor fogták el a feltételezett csicskázatókat. „Tisztelt rendőrség, mi volt az a tény, ami nem verte ki a szemüket eddig?! H. Zs. kérkedett is ezzel mindenhol. Nagy nevekkel védte magát, s ez volt az akadályozó tényező? Bontásokat vállalt, s mellette besúgó volt

nem pont a rendőrségen, hanem kicsit feljebb. Lehet, eddig volt rá szükség? (...) Persze ennek van feje is, de azt még nem szeretnék elfogni? Igazából ott van az ok és a folytonossága ennek az ügynek. Szekszárdon volt a megbízója ennek az »úriembernek«. Esetleg ott is körülnézhetnek...” – fogalmaz a jól értesült kommentelő. (Kaposvár rendőrkapitánya: Nem volt az informátorunk, bár kétségtelen, H. Zsolt mindenkinek azt mondta, hogy rendőrök a barátai, és segít nekik. Ez azonban nem volt igaz. Ezzel is sakkbán tartotta a sértetteket, ezért nem mertek hozzánk fordulni.)

– Az egész kommandós cécóra nem volt semmi szükség, hiszen a fiam egy másik ügyben előző nap délután bent járt a rendőrségen, akkor lefoghatták volna, ha akarják – mondta H. Zsolt édesanyja.

A rendőrségi videót visszanézve a laikus számára eltúlzottnak tűnik a kommandós atak. Az pedig egyenesen abszurd, hogy az állítólagos rabszolgatartók mellett azt a két férfit és egy nőt is bilincsben vitték el a rendőrök, akiknek a meg- (és fel)szabadítására érkeztek hajnalok hajnalán.

– Kikaptak az ágyból, odavertek a földhöz, a kapitányságon meg mindenféle rabszolgának elmondtak. Azt akarták, hogy mondjam, ostorral ütnek, vernek. Lát rajtam verésnyomot? – húzta fel méltatlankodva előbb a hátán, az-

tán elöl is cipzáras szabadidőfelsőjét az 56 éves Sz. Lajos. – Engem még az öreg H., az András bácsi fogadott be 1980-ban, amikor meghaltak a szüleim, és egyedül maradtam. A rendőrségen megfenyegettek, hogy odabaszna a falhoz, kanállal kell levakarni, ha nem mondom meg, mit csináltak velem. Ha nem ismerem el, hogy ingyen dolgoztattak.

– Én is ugyanúgy jártam. Kaptam két pofont, amikor nem mondtam azt, hogy fogva vagyunk tartva itt, a rendőrök lerabszolgáztak, izé... – akadt meg a hebegésben az Sz. Lajos mellett laza vigyázzban feszengő fiatalabbik „családtag”, aztán ő is húzta volna fel az ingét, mint a társa.

– Na, mondd el nyugodtan, mi volt – nógatta H.-né a magát negyvenévesnek mondó, D. Attilaként bemutatkozó kancsal férfit. – Négy éve lakok itten – pislogott zavartan, egyszer rám, másszor a megbicsakló mondatokat helyette befejező, őt olykor kijavító, kiegészítő Horváthnéra. – Én akkor megyek el innen, amikor akarok, nem vagyok korlátozva – folytatta Attila. – Mi egy család vagyunk... Nem sokat fizetett nekünk a Teglovics, de mindig van mit ennünk, és pénzt is kapunk.

– Tudja, a kaposvári Donnerban bontottunk, a Zsolti vitt bennünket kocsival meg a Teglovicsot is, mer’ az volt az alvállalkozó. A Zsolti ugyanúgy melózott, mint mi, mindig

kiosztotta a bérünket. Tulajdonképpen ő volt a főnök, ő mondta meg a többieknek is, mit hogyan kell csinálni – bizonygatta Lajos.

H.-né, akit mindenki Zsuzsa mamának hívott, kiszólitotta a házból az Ofélia-tekintetű Esztikét is. A nagymama szerint a 41 éves, gerincferdüléses nő fölött a gondnokságot fia merő sajnálatból vállalta el. (Az egyik Cseri úti boltban viszont tudni vélték, hogy az emberbarátot Esztike öröksége hívta elő H. Zsoltból.) – Igen, engem is megbilincseltek – mosolygott a szelíd teremtés.

A házhoz toldott verandás épületrész felé vettük az irányt. Lajos és Attila ablak nélküli kis szobájának a berendezése két öszszetolt gyerekeheverőből és két mini-éjjeliszekrényből áll.

Lajos és Gábor Horváthné unszolására kitérta éjjeliszekrényének ajtaját, mutatta ki-ki a ruhatárát: néhány ing, pulóver; elférnének egy közepes nejlonszatyorban. Mikor mondtam nekik, nem hiszem el, hogy ők itt laknak, hiszen az ágyon se nagyon férnek el ketten, a két férfi vigyorogva egymás mellé feküdt, bizonyítva, hogy igenis kényelmes itt az alvás.

– Lajos és Attila be lettek tanítva, meg félnek is, ők sem mernek Zsolt ellen vallani. Ahogy a többiek se – magyarázza 2011 januárjában T. József, akit Kaposvárról egy másik dunántúli város hajléktalanszállására menekített a rendőrség. A lakhelyéhez közeli presszóban

ültünk le beszélgetni. Ő a 2011 februárjában indult per koronatanúja, az egyetlen, aki később a bíróság előtt is fenntartotta rendőrségi, a H. családra nézve terhelő vallomását. (Más kérdés, hogy a bírósági tárgyalás szünetében, akárcsak a többi védett tanú, akik kérték a bíróságot, hogy meghallgatásukon a vádlottak ne lehessenek jelen, a bíróság büféjében együtt kávézott, társalgott a H. család szabadlábban lévő tagjaival. Az ugyancsak a helyiségben tartózkodó ügyésznő szólt rájuk, hogy ne beszélgessenek már.) T. József még Lajossal és Attilával is szót váltott, akik a bíróság előtt szinte szóról szóra azt mondták el, amit tavaly áprilisban nekem. Na jó, a rendőrségi pofonokat most nem hozták szóba.

A negyvenes éveit taposó, borostás, gyűrött arcú T. József, akinek kőműves a szakmája, csak mosolyog, amikor kérdezem tőle, hogy tényleg ő volt a főnök, vagy ahogy két egykori Cseri úti sorstársa nevezte, az alvállalkozó. – Én a főnök? Viccelsz? Miféle főnök voltam én, ha egy fillért nem kaptam soha a Zsoltitól! Pedig öt évig dolgoztam neki. A munkaügyi központ előtt szólított le, napi 3500 Ft-ot ígért, meg szállást. Ez még 2006-ban volt, amikor menni akartam, mindig azt mondta, még ezt a munkát befejezzük, aztán kifizetlek, és mehetsz. De folyton halogatta, én mentem volna, de ott ragadtam. Épületet bontottunk, téglát

pucoltunk, építettünk istállókat is. Én falaztam a verandás hátsó épületet, ahol állítólag Lajos és Attila lakott, amit neked mutattak... Nem laktak azok ott egy percig se.

Amikor mondom neki, hogy H. Zsolt cégének, amelynek a neve ráadásul az ő vezetéknévénél kezdődik, mégiscsak ő volt a cégbírószági bejegyzés szerint az ügyvezetője, így válaszol: – Papíron én voltam, meg olyankor, amikor készpénzt kellett felvenni a bankban, de Anitánál volt a bankkártyám. Meghatalmazást adtam nekik. Önként, de nem volt más választásom. Azt a káéftét a Zsolti azért alapíttatta az ügyvédjével, hogy szerződéseket tudjon kötni például a kaposvári önkormányzattal, meg másokkal is... Az ügyvéd mondta, hogy legyen az én nevem benne, így lett Tega-Épker a neve a káéftének. Nekem csak annyi dolgom volt, hogy aláírtam. A Zsolt tárgyalt mindenkivel, a különböző polgármesterekkel, az ügyvéd megírta a szerződéseket, én meg aláírtam. Sokszor a kocsiban vártam meg, kihozta, aláírtam. Hogy miért? Nem tudom, mert a Zsolt mondta, hogy így lesz jó...

– Szerinted az ügyvéd tudta a cégalapításkor, hogy te csak stróman vagy? – kérdezem Józseftől, aki piros-kék pufidzsekijét a fűtött helyiségben is magán tartja.

– Hát hogy a fenébe ne tudta volna? Évek óta ő volt az ügyvédje. Meg a polgármesterek

is tudták, azért tárgyaltak mindig vele. Mindenki abban volt, hogy ez a H. Zsolt cége. A munkaügyi központban is volt Zsoltinak embere, meg a hajléktalanszállón is, akik leadták neki a drótot, ha akadtak csicskának való palimadarak, akik robizni is tudnak – válaszolja.

A vádirat szerint az ügyvédnek nem volt tudomása arról, hogy T. Józsefnek érdemben semmi köze a „saját” káeftéjéhez. Az ügyvédet a bíróság sem tartotta szükségesnek meghallgatni. – Tudod, hogy van ez, holló a hollónak... Meg aztán örült a rendőrség és az ügyészség, hogy a csicskázttatók bevarrásához össze tudták szedni a muníciót, az ügyvéd bűnrészes-ségét, ami pedig szerintem megáll, bizonyítani ez esetben szinte lehetetlen – magyarázza egy, a cigányperekben gyakorta közreműködő jogvédő ügyvéd barátom.

– Az öt év alatt soha nem próbáltál megszökni?

– Nem, csak 2010 februárjában, amikor nem bírtam tovább és leléptem Kaposmérő-ről. N. Laci és az Attila megszöktek Istvándi-ból, ahol egy istállót építettünk. Zsolti utánuk ment, visszahozta és megverte őket. N. Lacinak több bordáját eltörte. Engem is többször megvert, amikor elborult az agya. Eltörte a lábamat is a markoló kanálával, amikor beszo-rult a lábam kisujja a raklap és a kanál közé. Elvittek a kórházba, de nem mertem szólni, mi

történt. Az Sz. Lajos tébé kártyájával vittek a kórházba. Egyszer befogatta az ujjamat a satuba az Attilával, és ráparancsolt, hogy vágja le vasfűrésszel. Meg akartak ijeszteni. B. Lászlót is sokszor bántották, kézzel, bottal, ostorral. Zsolt feleségétől, Anitától is kaptunk.

– Féltél H. Zsolttól?

– Félttem.

– Mivel fenyegetett meg?

– Azt mondta, eltemettet élve. Az Sz. Lajossal földaraboltatott volna a láncfűrésszel, az haragudott is rám, tuti, megtette volna.

– Végig hátul laktál az istálló mellett?

– Igen, a patkányosban. Azért hívtuk úgy, mert egyszer a tetőgerendáról az alvó B. Laci fejére esett egy patkány.

– Mit ettetek?

– Zsíros kenyér jobbára, vacsorára volt csak főtt étel, Zsolt, ha büntetni akart, azt mondta az anyjának, el vannak ezek leves nélkül is.

– Elmehtettek volna, ha akartok?

– Kimehtünk volna, de úgylis elértek, megtaláltak volna.

Szinte szóról szóra ezt mondták, vagyis, hogy elvileg elmehtek volna, ha akarnak, T. József sorstársai is a bíróság előtt. Ugyanakkor – bár a vádlottak nem voltak jelen meghallgatásukkor, viszont családtagjaik a teremben ültek, mi több, mint fentebb írtam, a büfében is győzködték őket – a verésekre, a megféleml-

lítésekre nem akartak emlékezni. Az 54 éves B. László, akit sofőrként szerződtetett H. Zsolt, de soha egy fillért nem adott neki, például azt mondta, hogy őt nem szándékosan ütötte meg H. Zsolt az ostorral, hanem abba ő szaladt „véletlenül” bele. A bíró figyelmeztette, hogy a rendőrségen mást mondott, de hiába.

Mikor a bíróság azt forszírozta, hogy haragszik a H. famíliára a történetek miatt, B. László, akinek akkor is téglát kellett pakolnia, amikor elfekélyesedett lábán a sebet férgek ették, így szólt: Nem, nem haragszok rájuk.

Arra a kérdésre pedig, hogy ha hívnák, visszamenne-e hozzájuk, B. kapásból rávágta: Lehet, hogy visszamennék.

A védők taktikája is erre épült, vagyis annak bizonyítására, hogy a sértetteket senki sem korlátozta személyi szabadságukban, szabad akaratukból laktak ott, dolgoztak ingyen.

– Kényszerítették, lekötözték, bezárták? – kérdezték az ügyvédek a szerencsétlen emberektől, mire a legtöbbször lehajtott fejjel érkezett válasz: nem.

– Félték H. Zsolttól vagy a családtagjaitól?

– Nem féltém, kicsit tartottam tőle, de nem féltém – ismételte az egy T. József kivételével mindegyik csicskalétre kárhoztatott. Egyikőjük, a nemzetközi jogosítvánnyal rendelkező korábbi kamionsofőr kikérte magának, hogy ő bárkitől is félt volna. – Irakban dolgoztam évekig, mielőtt itthon az utcára kerültem, ott na-

ponta szembenéztem a halállal. Zsolttal mégis más volt a helyzet, azt mondta, messzire ér el a keze, utolér bennünket bárhol. A rendőrök többször is lemeszeltek, amikor a Transporterrel fuvaroztam a többieket. Mondtam, hogy az Anita kis Suzukijában vannak a papírok, mire ők, oké, mehetnek. Egyszer azért bevittek, bejött a Zsolt is, és előtte mondta, tudjam ám, hogy mit beszélek, mert fölveszi diktafonra. Akkor pofon vágott a Zsolt meg az Anita is, hogy minek mondtam, hol vannak az okmányok.

– Elszökhettek volna akár a teherautóval is?

– Igen. – Persze a szabad távozás csak elvi lehetőségként létezett, hiszen irataikat, így a gépkocsivezetők okmányait is maguknál tartották a Cseri úti „munkáltatók”. (Megismerkedtem a nyáron a Déli pályaudvaron egy 67 éves nyugdíjas vajúrral, aki siófoki rabtartóitól személyi okmányait, bankkártyáját hátrahagyva szökött meg, és akit a rendőrök állandóan előállítottak, följelentettek, mert nem voltak iratai. Hajéktalanszállóra menni, ahol okmányait elkészítették volna, nem volt hajlandó, inkább hónapokig a Vérmező egyik bokra alatt aludt. Nem egyszerű szökött „rabszolganak” lenni.) A bérfizetés lebegtetése, és legfőképpen a verés, a kínzás kilátásba helyezése tart vissza még a szökéstől.

Az ügyészség a vádlottakat többek közt ötrendbeli, aljas célból, a sértett sanyargatásával

és jelentős érdeksérelmet okozva elkövetett személyi szabadság megsértésének büntetével, az elsőrendű vádlott H. Zsoltot ezen túlmenően aljas indokból elkövetett testi sértés büntetével, valamint közokirat-hamisítás vétségével, míg a harmadrendű B. Anitát háromrendbeli, közokirattal visszaélés vétségével és egyrendbeli magánokirat-hamisítás vétségével vádolta meg.

Mindannyian tagadták, hogy a terhükre rótt bűncselekményeket elkövették volna, mi több, hangoztatták, hogy ők csak jót tettek, lakást, ételt adtak olyan lecsúszott, utcán élő embereknek, akik képtelenek voltak magukról gondoskodni.

– Az otthont adták nekünk, a meleg otthont
– mondta izgatottan, kipirult arccal a bíróság előtt Esztike, majd H. Andrásnéra pillantva hadarva tette hozzá: – A Zsolti az nagyon jó gondnokom volt. Engem mindenhova vitt magával a Zsuzsa mama.

– Például hova? – érdeklődött a bíró.

– Hát vásárolni, meg a plázába, ha volt valami műsor. Aztán sokat voltunk az ügyvédnél is
– mutatott Esztike zavartan H. Zsolt védőjére.

– Aztán miről beszélgetett magával az ügyvéd úr? – nézett jelentősegteljesen a taláros védőre a kaposvári elsőfokú tanács elnöke.

– Hát arról, hogy mit kell majd mondani...

(Újsághír: Összesen 9 év börtönbüntetésre ítélte a Kaposvári Városi Bíróság azt a kapos-

vári családot – apát, fiát és annak élettársát –, amely több embert rabszolgasorban tartott éveken át. Az ítélet nem jogerős.

Horváth Zsolt 36 éves elsőrendű, Horváth András 62 éves másodrendű, valamint Babai Anita 36 éves harmadrendű vádlott 2005 óta 40–60 év közötti elesett, hajléktalan embereket tartott fogva kaposvári családi házuk melléképületében rendkívül rossz körülmények között. Az elsőrendű vádlott által vállalt épületbontási munkákon napi 12-16 órát fizetség nélkül dolgoztatták őket – többeket éveken át –, elvették az irataikat, fenyegették, bántalmazták őket.

Az elsőrendű vádlottat személyi szabadság megsértésében, testi sértésben, közokirat-hamisításban és közokirattal visszaélésben, a másod- és a harmadrendű vádlottat a bűncselekmény tevékeny résztvevőiként társtettesként találta bűnösnek a bíróság, ezért a férfit négy év nyolc hónap, élettársát két év négy hónap, az apját két év börtönbüntetésre ítélte.

Az elsőrendű vádlott cselekményeinek megítélését súlyosbította, hogy visszaeső – korábban erőszakos cselekmény miatt ítélték el –, és feltételelesen, próbaidősen volt szabadlábon.

A vádlottak egy éve előzetes letartóztatásban voltak. A vádlottak és védőik enyhítésért, illetve felmentésért fellebbeztek.)

(2011)

Cigánypénzek, káoszprojektek

A putrifelszámolások abszurditásai

Nem lehet pontosan tudni, hogy a rendszerváltás óta mennyit költöttek a kormányok összesen a roma integrációra. Ennek oka, hogy rengeteg foglalkoztatási- és ösztöndíj-támogatást szociális alapon lehetett igénybe venni, nem pedig úgy, hogy ki cigány, vagy ki nem az. Az Állami Számvevőszék (ÁSZ) 2008-as tanulmánya is csupán egyetlen összegző számot közöl: 1996 és 2006 között körülbelül 120 milliárd forint ment el erre a célra, amiben nincs benne a szociális segélyezés költsége.

A 2003-ban létrejött esélyegyenlőségért felelős tárca nélküli minisztérium vezetőjének, Lévai Katalinnak lett volna a feladata levezényelni a telepfelszámolási tervet. Miközben szervezeti átalakításokban és programokban erősek voltak a szocialista-liberális kormányok, a 769 cigánytelepből mindössze 29-et sikerült felszámolni, tehát gyakorlatilag eredmény nélkül ért véget a nagyszabású elképzelés. 2010. januártól a kormány a cigánytelepek ötödének, mintegy száznak a felszámolását tervezte, ami 10 milliárd forintot kóstált volna.

na. A szándéka szerint így – mivel a telep felszámolásához foglalkoztatási, szociális és oktatási program is járul – a következő öt évben 2000 cigány jutott volna munkához, 12500 gyerek oktatáshoz.

Mindebből nem lett semmi, ugyanis 2010 közepén a gazdasági helyzetre való tekintettel az új kormány zárolta a romatelep-felszámolási program folytatására a 2010-es évre előirányzott egymilliárd forintot. Az ebben az írásban szereplő helyszínek mindegyikén súlyos konfliktusokat okozott, illetve hozott felszínre a jó szándékúnak tetsző, ám kellően át nem gondolt, és majd mindig politikai kampánycélokat szolgáló roma integrációs program. Bebizonyosodott, hogy a telep felszámolásra, munkahelyteremtésre szánt pénzek jelentős részét a pályázatokat bonyolító önkormányzatok és/vagy cigány szervezetek más célokra használták fel, és – a programokat levezénylő mentorok szerint is – majd mindig felvetődött a korrupció gyanúja is.

Vadtelep és vizesblokk

A Zala megyei Galambokon 2006. december 9-én adták át az iskola tornatermének új vizesblokkját, és hat roma családnak (25 fő) a helyi vadtelep felszámolását követően épült komfortos lakásokat. A Szociális és Munka-

ügyi Minisztérium romatelepeken élők lakhatási és szociális integrációs modellprogramja keretében megvalósult majd 64 millió forintos projektjét az 1272 fős községben nem csupán a többségi lakosság, de a településen élő közel négyszáz cigány zöme is igazságtalannak tartja.

A cigányok és nem cigányok között egyaránt feszültségeket gerjesztett, ingerültséget váltott ki a szerencsésekkel kivételező, de a hasonlóan nyomorúságos módon, igaz, pechjükre nem vadtelepen élő többségnek semmit sem nyújtó program. Mint ahogy az is, hogy a telepélszámolásra szánt pénz egy részét az önkormányzat saját célokra használta fel. Különösen azok a roma családok érezték becsapva magukat, akik saját erejükből, súlyos bankhiteleket felvéve próbáltak egyről a kettőre jutni, s vágtak bele az építkezésbe. Ők a minisztériumi pénzből nem részesülhettek, pedig számukra igazi megváltást jelenthetett volna néhány százezer forint is. Az sem tetszik sokaknak, hogy nem elég, hogy a vadtelepiek lakást kaptak ingyen, ráadásul a közhasznú munkára is őket alkalmazzák, hogy legyen keresetük, tudják fizetni a lakbért és rezsit, és ne fuccsoljon be a program.

– Hiába beszélék a fiatalok lelkére, nem mutatnak hajlandóságot a képzésre, pedig úgy tanulhatnának szakmát, hogy közben a minimálbérnek megfelelő ösztöndíjat kapnának, és az útiköltséget is térítené a munkaügyi

központ – panaszkodott a projektet felügyelő szociális munkás, Bogdán József.

– A Kossuth utcaiak összetartóbbak, jobban elfogadják a tanácsokat, de a Dózsa utcai két családdal idáig nem sokra mentem – ismerte el önkritikusan a szociális munkás.

– A vadtelepek megszüntetésére és az új lakások építésére kapott, vissza nem térítendő, 64,7 millió forintnyi minisztériumi pénzből 43,9 millió forintot fordítottak a házak építésére, 14,9 millióból viszont a község általános iskolájának vizesblokkját építették meg. Nem gondolja, hogy aránytalanul nagy pénzt szaktítottak ki maguknak a romák kárára? Végére is ebből a pénzből legalább két lakást lehetett volna tető alá hozni – kérdeztem Galambok polgármesterét, Kiss-Tóth Lászlót.

– A program nemcsak a romák lakhatásának javítását célozta meg, hanem szociális integrációjukat is. Márpedig az iskola 184 tanulójának a fele cigány származású. Többségük olyan körülmények között lakik, hogy a lakásban nincs fürdőszoba. Most viszont akár naponta is le tudnak ezek a gyerekek az iskolában zuhanyozni. Úgy gondolom, hogy ennek a tornatermi vizesblokknak a megépítése tompította azokat a feszültségeket is, amelyek a vadtelepiek új ingyenlakáshoz jutása kapcsán cigányok és nem cigányok között óhatatlanul keletkeztek. Egyébként nem volt olyan nagy morgolódás a nem cigányok között.

– Nem lett volna szerencsésebb, ha az első körben putrilakók helyett azok kapták volna meg az új lakásokat, akik saját erőből, kölcsönöktől sújtva építették föl szerény házaikat, és a helyükre, afféle minőségi cserével, beköltöztek volna a vadtelepiek?

– A minőségi cserét a telepfelszámolási program és a pályázat nem tette lehetővé. A vadtelepiek nemcsak szép lakásokat kaptak, de például a közhasznú munkához jutás során is elsőbbséget élveznek a többiekkel, cigányokkal és nem cigányokkal szemben. A program a szociális integrációt is megcélozza, tehát azt is, hogy az érintetteknek munkát kell biztosítani, hogy fenn tudják tartani a családjukat, ki tudják fizetni a lakás bérét, rezsijét.

– Talán jobban meg tudnák becsülni az egykori teleplakók, amit kaptak, ha részt vettek volna az építkezésben. A közbeszerzési eljárás során az önkormányzat miért nem kötötte ki, hogy a kivitelező köteles cigány munkásokat is alkalmazni?

– Örültünk, hogy találtunk egy olyan építési vállalkozót, aki ilyen rövid határidőre elvállalta az építkezést. Tartotta a szavát, mintegy öt hónap alatt elkészültek a házak. Nem határozhattuk meg, hogy kivel, milyen létszámmal dolgozik. Egyébként az idő tájt a vadtelepi cigány embereket az autópálya építésében érdekelt VIA Kanizsa Kft. foglalkoztatta, de állítólag ott sem nagyon dolgoztak.

A galamboki és zalaszentjakabi esetek miatt kérte még 2009 nyarán Bajnai Gordon akkori miniszterelnököt a romatelep-felszámolási program felülvizsgálatára a Galambokon élő Bogdán Sándor. Levelében káosznak titulálta az idén Zalaszentjakabot érintő, a Hálózat az Integrációért Alapítvány vezette konzorcium által lebonyolításra kerülő projektet, megjegyezvén, hogy a településen nincs is romatelep.

Kitért ugyanakkor a 2006-os galamboki projekt (melyhez az alapítványnak semmi köze nem volt) utóéletére is: az akkor Bogdán Lászlónak átadott Dózsa György utcai lakás mára üresen maradt, lakója elköltözött, s az ingatlan megrongálódva vár a sorsára. Bogdán János, a helyi CKÖ alelnöke szerint a levél hazugság.

– Visszaélések gyanúja merült fel a romatelep-programok kapcsán, s ez indokolta a levél megírását – vélekedett Sas Sándor, galamboki önkormányzati képviselő is.

– Mindezt súlyosbította, mikor fény derült arra, hogy kifosztották a Dózsa utcai lakást. A szóban forgó ingatlanon mellbevágó kép fogadja az embert. A négy évvel ezelőtt közpénzen megvásárolt és felújított családi házat kikapcsolták az elektromos hálózathoz. A Bogdán Lászlóra bízott lakrészben szenny, hulladék látványa fogadja a betérőt, a falból csupaszon lógnak a vezetékek. A vécészszejében beszáradt ürülék, a mosdókagyló tönkrement, a fakályháknak nyoma sincs.

A szintén 2006-ban átadott további galamboki házakban is vannak gondok, bár nem akkorák, mint a Dózsa utcában. A Kossuth utcai két házban virágokkal díszítik az előkertet. Látszik, hogy itt többen igyekeznek megőrizni a rájuk bízott házak értékét.

Zalaszentjakabon három, a pályázati kiírásban megjelölt kritériumoknak megfelelő telep, szegregátum található. A helyi CKÖ hivatalosan tényleg kilépett a konzorciumból, de az elnöke továbbra is rendszeresen részt vesz a munkacsoport ülésein. Az érintett családokkal pedig érvényes együttműködési megállapodásokat kötöttek – állapította meg a Szociális és Munkaügyi Minisztérium vizsgálata.

A szaktárcánál egyedi esetnek minősítették a Galambokon történeteket. Mint rámutattak, a település önkormányzata tulajdonosként dönthet arról, hogy büntetőfeljelentést tesz-e, vagy sem. Mindenesetre Kiss-Tóth László galamboki polgármestert tájékoztatták, hogy a tárca által kijelölt mentor bevonásával új bérletet választanak ki.

„Beintegrált” barlanglakók

Az 1900-as évek elején még a faluban élő magyarok kezdtek pincéket építeni a szomolyai domb barlangmélyedéseibe. A második világháború után ezek üresen maradtak, a

magyarok a barlangpincéket eladták, illetve használatba adták a cigányoknak. Ők azóta laknak itt, egymás között adják-veszik ezeket a sokszor életveszélyes barlangokat.

Az Egerhez közeli, de Borsod-Abaúj-Zemplén megyéhez tartozó Szomolya lakóinak száma folyamatosan csökken, most 1700 fő, mintegy 20 százalékuk roma. A 26 barlanglakásban a cigányok több mint harminc százaléka, 120 felnőtt és gyerek lakott, illetve lakik. A kormány telepfelszámolási programjának első körében (2006-2007) 47 millió 800 ezret, míg a 2008-ban zajló másodikban 45 millió forint pályázati pénzt nyert a község, pontosabban a Szomolyai Cigányokért Szervezet, a Szociális és Munkaügyi Minisztériumtól, hogy a barlanglakásokat felszámolják, és a faluban építsenek, illetve vásároljanak házakat a roma családoknak. Kevés település dicsekedhet el azzal, hogy kétszer is kapott támogatást, Szomolyán mégsem mindenki örül ennek. Mások mellett a polgármester sem, aki szerint a község a keserűségen kívül semmit nem kapott a telepfelszámolási programtól. Az immár a második etapot koordináló Szomolyai Cigányokért Szervezet (SZCSZ) ezt éppen ellenkezőleg látja. Lázár Györgyné elnök úgy véli, hogy az együttélési feszültségeknek több évtizedes „hagyományai” vannak, és ezek korántsem a lakhatási és integrációs programban gyökereznek.

– Magának a programnak természetesen örültünk, mert az elfogadhatatlan, hogy barlangban lakjanak az emberek – magyarázta Guczy István polgármester, majd hosszas monológban fakadt ki.

– Ugyanakkor nem láttunk bele, nem közösen pályáztunk; a Szomolyai Cigányokért Szervezet vezetői azt mondták, hogy sokkal könnyebben jutnak a pénzhez, ha egyedül pályáznak. Az első programban (2006-2007) konzorciumi tagságot vállaltunk. Amikor elindult, semmiféle beleszólási jogunk nem volt, ők saját röppályájukon haladtak, hiába kérdeztük, melyik lakást vásárolják meg, nem lehetett közünk hozzá. Nem szólhattunk bele, kik kaphatnak lakást, hiába kérdeztük, miért éppen az érdekelt roma szervezet vezetőjének az édesanyja kerül be másik lakásba.

– A polgármester és a képviselő-testület húzódozott a pályázattól, mondván, ha a magyarok nem kapnak semmit, a cigányok se kapjanak. Az utolsó pillanatig halogatták a pályázat megírását, nem is ők írták meg – tájékoztatott Farkas Zsuzsanna, a szomolyai program mentora. – De nagy öröömre szolgált, hogy a faluban találtam egy roma egyesületi kezdeményezést, melynek elnöke akkor Lázár György volt. Felesége, Lázárné Irén és Pappné Nagy Henrietta idejüket és pénzüket nem kímélve segédkeztek a pályázat megírásában,

a szükséges papírok és információk megszerzésében, az egyesületi tagok lelkesítésében. A polgármester szerint a lakosság részéről óriási nyomás nehezedik az önkormányzatra, mert amelyik falusi utcába beköltöztek a romák, ott tönkrement a környezet. A cigányok egy része „szemetel, ordibál, kutyákat tart” – állítja Guczy István, majd velős kijelentésén rögtön finomít: – Nem mindegyik család ilyen persze, tisztelet a kivételnek.

– A cigány szervezetben állandóan cserélődik az elnök, nem lehet követni. A minisztérium felé beszámoltak, csak minket nem tájékoztattak. A pályázat komfortos lakásokat és lakásépítést írt elő, de csak egy új ház készült el – mesélte a polgármester.

Mondandójából az derült ki számomra, hogy az önkormányzat és a SZCSZ közötti konfliktus fő oka a gáz bevezetése (illetve ennek elmaradása) a Fenyves utcába, amit a telepfelszámolási programra nyert pénzből szeretett volna megvalósítani az önkormányzat. Ott főleg roma családok laknak, akik közül ezt a polgármester szerint sokan várták. A dologról tárgyaltak, de a Szomolyai Cigányokért Szervezet elzárkózott ettől. Lázár Györgyné szerint azok a problémák, amelyeket a község első embere felvetett, nem a program hatásai. Ezek meglévő, több évtizedes együttélési feszültségek. Az első programban a barlangla-

kók felét sikerült a faluba költöztetni. A másodikban (2007-2008) majd mindenkinek, aki megfelelt a pályázati feltételeknek, tudtak normális lakhatást biztosítani. Az előző időszakban előre vették azokat nagycsaládosokat, akiknek háromnál több gyerekük van.

– Az első programban még saját tulajdonba kerültek a lakások – tájékoztatott a SZCSZ elnöke –, a másodikban már csak bérlakás lehet, mert a jelölteknek nincs saját erő. A minisztérium szerint 5-10 év után ez egy jelképes összeg fejében saját tulajdonba mehet majd át.

– Elhatároztam, felmegyek az Országház elé, és le fogok sátorozni a hat gyerekkel – jött utánam a legmagasabban lévő barlangok egyikéből Lakatos Aladár, akiről pigmenthiányos, hófehér bőre nem árulná el, hogy cigány ember. Aladár azért szervezne családi demonstrációt a Parlament elé, mert nem kerültek be a szomolyai második programba. Ők Mezőkeresztesen vásároltak egy lakást fél szocpolra, de az életüket lehetetlenné tették a szomszédok, betörték, a gyereket bántották, úgyhogy visszajöttek ide.

– Először kiadtuk albérletbe, de tönkretették. Kénytelenek voltunk a házat később eladni 450 ezerért, meg is van az a pénz. Ki gondolta 2005-ben, amikor odamentünk, hogy Szomolyán lesz majd ilyen lehetőség, hogy a magyarok közé költözhet a cigány ember – magyarázza Aladár.

Mivel nekik már nincs meg a szocpoljuk, mert lakást vettek rajta, velük már nem hajlandók foglalkozni. Hiába van hat gyerekük, akik közül négy beteg. Felesége úgy fogalmaz, hogy az ő butaságuk miatt a gyerekeit nem szabadna büntetni. Nekik azt mondták, hogy hiába a hat gyerek, ők ne is álmodjanak róla, hogy bekerülnek a programba. – Olyan emberek kapnak ingyenlakást, akik elitták, elszórakozták a pénzt, amit kaptak. Nekünk meg azt mondják, hogy van házuk Keresztesen. De mindegyik lakásvásárlónak van tulajdoni joga, legfeljebb nincs felépülve a ház. Ami itt megyen, pofára megyen – szögezte le indulatosan Lakatos. Majd pedig azt bizonygatja, az elnök asszony édesanyja volt az első, akit „kivitt a faluba”, vagyis akinek lakást vett a szervezet.

– Édesanyámnak semmi köze a programhoz, ő attól függetlenül, saját pénzéből vette a lakását – válaszolta kérdésemre Lázár Györgyné. – Lakatos Aladáréknak volt házuk Mezőkeresztesen, eladták, önként jöttek vissza a barlanglakásba. Az Opel, ami ott áll, az övé, gondolom, hogy a lakáseladásból származó pénzből vette. Ők saját magukat zárták ki abból, hogy bekerüljenek a programba.

Vágányzár

A 2009-es esztendőben öt településen összesen 250 millió forintot fordítottak romate-

lepek felszámolására. A horvát határ melletti, 226 lakosú (közülük 108 cigány) Somogy megyei község, Zákány 50 millió forintot nyert, de a vasúti vágányokon át megközelíthető, faluszéli, néhány romos házból álló telep felszámolása korántsem volt zökkenőmentes. A szegregátum területén összesen 4 épületben 7 család élt, melyek közül 6 család (23 fő) számára vásárolt az önkormányzat a pályázati támogatásból bérlakást, és az általuk lakott rossz állapotú épületek bontásra kerültek. A zákányi vadtelep eldózerolása a projektre szánt pénz majd egyharmadát emésztette fel. A faluban élőknek viszont nem tetszett, hogy kivételeznek a cigányokkal, az meg végképp nem, hogy hasonlóan Szomolyához, a községben vásárolt házakba költöztetik őket. A településen élő romák közül is sokaknak szúrta a szemét, hogy egyesek, akik maguk keveset vagy éppen semmit nem tettek ezért, ingyen jutnak jó minőségű házhoz.

A program kezdetén változások történtek a projektvezető és a szociális munkások személyében, melyekről az önkormányzat, mint projektmegvalósító döntött.

– Az általunk tervezett projekt köszönőviszonyban sincs a megvalósulttal – mondta Tapolcai Gyöngyi, a romatelepe-felszámolási pályázat írója, aki bírósági úton vagy peren kívüli megegyezéssel, de szeretné megkapni

munkája ellenértékét. – Családgondozó voltam a térségben – folytatta a szakember –, jól ismertem a családokat, együtt álmodtuk meg velük a projektet. Szociális teamünk olyan modellértékű megvalósításra készült, amit országosan adaptálni lehetett volna. Az önkormányzat máig tisztázatlan okok miatt cserélt le bennünket a szerződés aláírása után. Alapvető hibának látom, hogy helyi szakember nem vett részt a megvalósításban, noha nemcsak a megvásárolt ház a fontos, hanem a közösség is, amely a költöző család szomszédja lesz, különben integráció helyett elszabadulnak az indulatok. Az ingatlanoknak legalább felét mi nem vettük volna meg, mert nincs hozzá a vidéken szükséges kiskert, vagy melléképület. A felújítási munkába bevontuk volna a családokat. Reméltük, hogy a főként helyi vállalkozók később foglalkoztatóként is szóba jöhetnek. Nem akartuk elengedni a családok kezét: a gyerekek korrepetálásától, az életviteli tréningen át az egész család támogatására készültünk.

Zákány több mint egy éven át forrongott, hat közmeghallgatást is összehívtak a témában. Az új projektvezető, Novográdecz Antalné a történetek ellenére hangsúlyozta: szerinte a faluban a nagy többség egyetért a programmal, „csak a tiltakozóknak nagyobb a hangjuk”. Tovább tüzelte a program ellenzőit, hogy a telepen élő romák közül többen is vissza

akartak lépni. Elterjedt ugyanis annak híre, hogy a házakért több tízezer forint bérleti díjat kell majd fizetni. Amikor viszont kiderült, hogy csak jelképes összegről van szó, minden érintett jelezte, mégis költözne.

– Cigányok vagyunk, de nem értünk egyet azzal, hogy valakiknek csak úgy, könnyen jár ez a dolog – mondta egy, a zákányi főutcán megszólított asszony. Szerinte a falu másik, cigányok lakta telepén, ahol az ő családja is lakik, sokkal rosszabbak az állapotok, de velük senki sem törődik, oda nem jut a pénzből.

– Bezzeg a Sarok (így nevezik a faluban vasútállomással szemközti vadtelepet – T. J.) az kapott... – méltatlankodott. A képviselő-testület a zúgolódások miatt több alkalommal is tárgyalt a projekt folytatásáról, de minden esetben úgy döntöttek, hogy a pályázatot megvalósítják. Az ingatlanok adásvétele 2009 októberétől 2010 márciusáig zajlott, mivel a vezetőváltások megnehezítették az aláírási folyamatokat.

A felújítási és bontási munkálatokra pályázatot hirdetett az önkormányzat. – Az ingatlanok felújítása megtörtént, nagyon jó állapotú és a műszaki szakértő által is jóváhagyott, átvett lakóépületekről beszélhetünk – legalábbis a projektet irányító Novográdeczné szerint. Ugyanakkor már a kiválasztás jogszerűségét is vitatta egy helyi vállalkozó, Csordás Imre.

A Profil Építőipari Kft. ügyvezetője a szociális minisztériumnál és a megyei főügyészségen tett panaszt. „Az ajánlattételi felhíváson nem szerepelt aláírás, így kérdéses az egész eljárás. Az ajánlat mellékletében meg Nagybakónak az önkormányzata szerepel, valószínűleg az ő nyomtatványuk volt a minta, és elfelejtették kivenni a falu nevét” – írta levelében. Mindhiába.

A nyertes a nagykanizsai Kozo Bau Kft. lett, 9,65 milliós ajánlatával.

– Az ajánlatok elbírálásából kiderült, hogy két kft.-t kizártak, a többiek, így mi is, megfelelték a követelményeknek. Ennek ellenére a mi kft.-nket már nem értékelték ki, holott a legkedvezőbb, 5,2 millió forintos ajánlatot adtuk – magyarázta Csordás Imre. – A munkát a helyi vállalkozók és a célcsoport bevonásával akartuk megvalósítani, hiszen a pályázatban is szerepel, hogy az érintett családokat az egyszerűbb munkákba be kell vonni. Erre azt mondták: ingyen akarjuk dolgoztatni a cigányokat...

A Profil Építőipari Kft. ügyvezetője szerint az önkormányzat számára nem lehetett volna közömbös, hogy a pályázatot mennyi közpénzből valósítja meg. A műszaki ellenőri posztra is jelentkezett helyi, jól képzett szakember, harmadannyi díjért, mint amit a nyertes ellenőr kért. Csordás a miértekre a polgármesteri hivataltól is választ kért. Közölték

vele (ahogy e sorok írójával is), hogy az eljárás során a jogszabályi előírások betartása, a szakmaiság és a projekt megvalósíthatóságának biztosítása volt a fontos, és így jártak el.

– A helyi vállalkozó pályázata a kivitelezésre nem felelt meg a szakemberek szerint, ráadásul mindenkit próbált megvesztegetni, majd fenyegetni – jelentette ki kérdésemre Novográdecz Antalné, aki szomorú jövőt jósolt a zákányi cigány integrációnak. – Sajnos, a helyzet nem sok jóval biztat. A családokat az önkormányzat teljesen magukra hagyta. Az új vezetés azokból a hangadókból került ki, akik a munkámat folyamatos feljelentgetéssel nehezítették.

(2011)

Szappant kéne főzni belőletek

Kápók és közmunkások

A közmunkaprogram a kormány manipulatív munkaerő-propagandájának súlyponti tényezője. Évente 200-250 ezer embert foglalkoztatnak így, a minimálbér feléért, megfosztva őket az Alaptörvényben biztosított jogaiktól. 2017-ben a közfoglalkoztatásban 250 ezer emberre 325 milliárdot szánt a kormány. A közmunkások, amennyiben fel mernek lépni jogfosztottságuk ellen, még ha igazuk bíróság előtt be is bizonyosodik, a hivatali retorzió nyomán a jövőbeni közmunkaprogramokból, ezáltal a szociális segély lehetőségekből is, kizárják magukat. A röghöz kötött több ezer magyar háztartási „rabszolga” mellett ők a magyar társadalom legkiszolgáltatottabb, több százezres (családtagjaikkal együtt milliós) rétege, akiket már az ellenzéki pártok is leírtak, miattuk már nem szervez tüntetést, éhségmenetet senki.

Hitler és a „mi Tibink”

Első történetünk a közmunkaprogramok gyerekkorából való, még 2002 januárjában

kezdődött Ercsiben. Több mint öt éves bírósági tortúra után – amelyben a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Iroda (NEKI) ügyvédje, jelenlegi igazgatója, Muhi Erika képviselte a felpereseket – négy cigány közmunkás végül is pert nyert a kisváros önkormányzata ellen.

Két cigány férfi (a későbbi per első- és másodrendű felperesei), apa és fia abba a munkacsoportba voltak beosztva, amelynek a város behavazott közútjainak, járdáinak tisztítása volt a feladata. Reggel 7-kor jelentkeztek munkára a Duna-parti telephelyen. Délelőtt a központi területeken dolgoztak, majd valamikor tizenegy és tizenkettő óra között – mivel a só elfogyott – gyalog visszamentek a 2 kilométerre található telephelyre. A melegedő helyiség konyhájában tüzet raktak, és ebédhez készülődtek. Ekkor nyitott be a helyiségbe Á. Tibor közterület-felügyelő, az ercsi közhasznú munkások vezetője, és indulatosan kérdőre vonta őket, miért jöttek be ilyen korán. Hiába magyarázták neki, hogy elfogyott a só, közeleg az ebédidő, nem fogadta el. „Rohadt volna meg a Hitler is, hogy nem veletek kezdte!” – kiáltotta dühösen miközben rájuk csapta az ajtót.

A másik esetre, amelyet a bíróság utólag jogerős ítéletében a személyiségi jog megsértéseként értékel, 2003 júniusában került sor. A közelebbről meg nem határozható napon a két cigány közhasznú munkás előbb füvet

nyírt, majd pedig a régi, elhagyott mozi udvarán kiírtott bozótot, gallyakat rakodták egyikük teherautójára. Gépkocsijával megállt ekkor mellettük a munkavezető, kiszállt és indulatosan leállította a munkát, mondván, hogy a fát magángépkocsival nem lehet elszállítani. Eközben észrevette, hogy a közmunkások a mozi melletti régi patika – a volt ercsi rendőrőrsparancsnok magánháza – előtt, a kifejezett tiltás ellenére mégis levágták a fűvet. Ezen felháborodva azt kiabálta feléjük, hogy „Szappant kéne főzni belőletek, de még annak sem volnátok jók!”

A közhasznú munkások a munkavezető fenti súlyosan sértő, náci kifakadásait akkor nem jelentették munkáltatójuknak, az önkormányzatnak. Ahogy később, bírósági tanúvallomásukban elmondták, a cigányozás, az anyázás, és általában a durva beszéd annyira megszokott volt, hogy azt már fel sem vették. Viszont az idézett két munkavezetői kiszólás már kiverete náluk a biztosítékot. Minthogy az ehhez hasonló inzultusokról más közhasznú munkások is beszámoltak egymás közt, egy idő után az ercsi cigány közösségben az a kívánság fogalmazódott meg, hogy hadd kaphassanak másikat, emberségesebb munkavezetőt. Szaporodó jelzéseiket a hivatal vezetői nem tartották hitelt érdemlőnek, vizsgálatot nem rendeltek el, a felügyelő elmozdítását nem látták indo-

koltnak. „A mi Tibink ilyet nem csinál” – csóvalta a fejét a város polgármestere, amikor beszámoltak neki a történetekről.

Ezek után a helyi cigány kisebbségi önkormányzat a művelődési házba vitanapra hívta a panaszosokat, valamint a város vezetőit. A fórumon sokan sokféle sérelmet adtak elő, amelyeket jegyzőkönyvbe is vettek. Egyebek közt az önkormányzattal perben állók is beszámoltak az előbb ismertetett esetekről, és néhány felkért tanú is előadta az általa tapasztaltakat. Á. Tibor munkavezető nem jelent meg. Az önkormányzat előtt viszont mindent tagadott. „Nem emlékszem, hogy ilyesmit mondtam volna. Különösebb konfliktus sem volt ezekkel az emberekkel” – jelentette, és hozzátette: „A cigány munkások többnyire fegyelmezetlenek, megbízhatatlanok, ezért olykor kénytelen voltam szigorúan bánni velük. Nyilván ezért haragszanak rám, és ezért követelik a leváltásomat.” A bíróság ítéletében leszögezte: „Semmilyen cél érdekében nincs helye megálázásnak, az ember nembeli lényege elvitatásának. Ehhez képest egyértelműen tilos minden olyan megnyilvánulás, mely fajgyűlöletre utal, vagy annak felkeltésére alkalmas. Ha az emberi méltóság rasszista indíttatású megsértése egy viszonylag zárt munkahelyi közösségben történik, ahol az alá-fölé rendeltség a legfőbb rendező elv, az eset megítélése különösen súlyos.”

A munkavezető, akinek rasszista kiszólásait nem csak a sértettek, de a tanúk is egyértelműen bizonyították, a bíróság elmarasztaló ítélete után is a helyén maradt.

Falhoz vágva

A kaposvári közfoglalkoztatottak munkakörülményeivel, a közfoglalkoztatás szervezésével kapcsolatos tapasztalatokról hívott össze fórumot 2017 áprilisában a Kaposvári Roma Polgárjogi Egyesület és a Somogy Megyei Közmunkások Érdekképviselői szervezete. „Ez a fórum azért jött létre, hogy ne sérülhessenek tovább a közfoglalkoztatottak munkavállalói és emberi jogai – nyilatkozta Frigür Domonkos elnök a Sonline.hu-nak. – Szinte mindennapos diszkrimináció és nem megfelelő bánásmód, mi ezzel szemben lépünk fel.”

Megemlítette többek közt, hogy a reggeli órákban a telephelyen több esetben előfordult, hogy a közmunkásokat bántalmazás érte, például a brigádvezető erőszakosan megszorította a kezét vagy a falhoz vágta. Az ezekhez kapcsolódó panaszleveleket a sértettek juttatták el a szervezethez. „Emberségesebb főnököt szeretnénk” – szólalt fel a fórumon az egyik közmunkás férfi, Ny. József. „Attól hogy cigányok vagyunk, nekünk is van jogunk.”

A fórumon összegyűltek kis színes lapokra írták össze, hogy mit fájlnak a legjobban a jelenlegi kaposvári közfoglalkoztatásban. Többek közt a védőfelszerelést hiányolták, a tiszteletet és a tisztességes fizetést. A Kaposvári Roma Polgárjogi Egyesület ezért egy beadványt írt a Kaposvári Városgondnoksághoz, melyben megfogalmazták a felmerült problémákat és kéréseiket.

„A munkavégzéshez szükséges eszközök nincsenek jó állapotban, a munkások nem kapnak megfelelő kesztyűket, a téli időszakban nincs pihenőhely, az illemhelyek higiénája kritikán aluli” – sorolta a problémákat Frigur Domonkos. „Sajnos a brigádvezetők aluliskoláztak, és ebből számtalan probléma adódik: szeretnénk, ha a kiválasztásnál hangsúlyt fektetnének arra, hogy egy vezetőnek legyen legalább középfokú végzettsége, megnéznék az önéletrajzát és feltételként szabnák meg az erkölcsi bizonyítványt is.”

Hozzátette, hogy télen, a védőitalnak számító teában gyakran nincs cukor és/vagy citrom, nyáron az ásványvíz helyett pedig csapvíz jár. Abba sincs sok beleszólása a közmunkásnak, hogy mikor mehet szabadságra. Az egyesület azt szeretné, ha a szervezet lehetőséget kapna arra, hogy hetente érdekképviselőt lásson el a telephelyen. Bíznak benne, hogy beadványukkal nyomást tudnak gyakorolni, és üze-

netük eljut a kompetens személyekhez.

Akad olyan eset is, amikor a kisemmizett, meghazudtolt közmunkás túljár „gazdái” eszén. Ahogy az a húszas évei elején járó férfi is, akit munkaszerződés nélkül foglalkoztattak 2016 januárjától közmunkásként. Amikor munkahelyi balesetet szenvedett, arra próbálták rávenni a Kaposvár környéki faluban lakó fiatalembert, hogy ne jelentse a történeteket.

A retorzióktól tarva, illetve a még folyamatban lévő munkaügyi perre hivatkozva a neve elhallgatását kérő férfi szerint: „A polgármester félrehívott, azt kérte, hogy ne menjek bíróságra, maradjak otthon, megkapom majd a béremet és útiköltséget is a kórházba utazásokra. Kiszámoltam, mennyi pénz járna nekem összesen, mert hét hónapra vettek fel. A teljes összeget kértem. Ne gondolják, hogy elbánthatnak velem azért, mert én csak egy cigánygyerek vagyok...” – magyarázta a volt közmunkás.

A férfit az önkormányzati testület elé idézték a panaszával, ahol jelen volt az alpolgármester, a jegyző és a testületi tagok is. Meghallgatásáról a fiatalember mobiltelefonjával titokban 18 perces hangfelvételt készített. Az ülésen elismerte a hivatal, hogy nem jelentették be. A srác ezután összeszedte az orvosi leleteit és a munkaügyi bírósághoz fordult. Most már egymillió forintot követelt kártérítésként.

2017 áprilisában tartották az első tárgyalást Kaposváron, ahol az önkormányzat jogi képviselője azt igyekezett bizonygatni, hogy az egykori közmunkásnak nem volt joga a jelenlévők beleegyezése nélkül felvenni az ott elhangzottakat, majd pedig ezzel zsarolni az önkormányzatot.

Az ügyről a község polgármestere telefonon csak annyit volt hajlandó elismerni, hogy valóban feljelentette őket a közmunkás a munkaügyi bíróságon, de többet csak a per jogerős befejezése után hajlandó mondani.

Illemhelyiségért is könyörögni kellett

A Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Jogvédő Iroda ingyenesen működtetett jogsegélyszolgálatához 2015-ben 182 panaszos fordult, a panaszok közül 27 volt közmunkával kapcsolatos.

De kik is ezek a sértett emberek? A közmunkások általában alacsony iskolai végzettségű, mélyszegénységben, de legalábbis az átlagnál rosszabbul élő, gyakran cigány állampolgárok, akik korábban munkanélküliek, közmunkások, vagy nem bejelentett dolgozók voltak. A legtöbben nyolc általánost végeztek, de a panaszosok közt volt diplomás tanító, műtősnő és korábban több évtizedig egy helyen dolgozó vasöntő is. A közmunkások 50-65 ezer forint-

tos fizetése nemcsak a minimálbérnél kisebb, hanem a létminimumnál és a szegénységi küszöbnél is. A közmunkások többnyire fizikai munkát végeznek, a legtöbben közterület-karbantartók, ami utcaseprést, árokgondozást jelent, de gyakori a segédmunka, és vidéken a mezőgazdasági munka is. A magasabb iskolai végzettségűek gyakrabban végeznek nem fizikai munkát, ami általában irodai adminisztrációs feladatokat jelent. De előfordul, ahogy például Érpatakon, hogy a polgármester közmunkásként foglalkoztatja „kápóit”, a testőreként, sajtósaként funkcionáló figurákat. Sok közmunkást zavar a kiszámíthatatlanság, a rövid munkaszerződés és a rossz körülmények. A közmunkások mégis a rendszerben akarnak maradni, mert több pénzt kapnak a segélynél, és ez könnyebben elérhető mint a „normális” munka. Így viszont egy olyan spirálba kerülnek, amiből szinte lehetetlenség kikerülni, ráadásul a közmunka miatt gyakran nem is tudnak más munkát keresni.

A NEKI jogász munkatársa, Ammann Zsuzsa ügyvéd, egy Bihartordáról érkezett levelet mutat.

„Tisztelt Zsuzsa!

Sajnos mint mindenhol, nálunk is nagyon sok a probléma a közmunkások között, amit a munkáltatónknak köszönhetünk. Munkánk során állandó a fenyegetések, ha nem jössz

hétvégén ki vagy rúgva, jöhetsz felmondani. Úgy érezzük embertelen hangnemben beszélnek velünk folyamatosan és megalázóan. Mindenki félti a munkáját, mert ez az egyetlen megélhetési forrás, amiből eltarthatják az emberek a családjaikat, emiatt mindenki csendben tűri a megaláztatásokat.

Ha hétvégeket bent vagyunk és túlórázunk nagyon ritka esetben lehet kivenni csúsztatásba (...) Vannak szülők akik egyedül nevelik gyerekeiket vagy házaspárok akiknek hétvégén egyikük sem maradhatott otthon, hogy ellássák a gyerekeket, nem volt sajnos velük sem megértő (*a munkavezető – T. J.*). Tudomásul vesszük ha hétvégén is be kell menni, dolgozni akarunk, soha nem mondtunk nemet a munkának, hisz a közmunkások többsége kemény munkát végzett, ha kellett messze a családjuktól, de azt ahogyan bánnak velünk elfogadhatatlannak tartjuk. Hőségriadó esetén a kánikulában soha egy védőitalt nem kapunk, nem biztosított az árnyékos hely, egész nap tűző napnak voltunk kitéve. Illemhelyiségért is könyörögni kellett szinte, aminek nincs teje, nehogy valaki esetleg beüljön oda hűsölni címszóval, (mert úgy gondolja biztos, hogy egy toalettre hűsölni járunk egyenként a paradicsom földön.) A paradicsom föld kiesik a falutól kicsit, kb. 30 közmunkás dolgozik ott, pénteken elindultak hamarabb 10 perccel ebé-

delni haza, hogy visszaérjenek munkakezdésre 12.30-ra. Akkor érkezett ki a polgármester a földre és kb. 30 ember 1 óra hosszáját húzatta ki, amire nincs fizetés ismét. Igazságtalan mert ezek az emberek hétvégén is dolgoznak, túlóráznak, ha egyet csettint ugornak szó nélkül. (...) Télen nincs a mínuszokban egy melegedő, ahova legalább egyszer betérhetnénk, a téli védőitalról nem is beszélve. Valamikor kb. 5 éve kaptak munkaruhát az emberek, azóta jöttek újak, cserélődtek az emberek, soha még egy kesztyűt sem kapunk, magunknak kell biztosítani ezeket a dolgokat. Ha szóba kerülne ez a dolog, vagy már volt róla szó hatalmas ordítás sül ki belőle. A munkaeszközök sajnos használnának. Egy-egy munkafolyamathoz sajátunkét visszük, mert ami van az kevés, ha valakinek esetleg nincs otthon onnan szerez ahonnan tud, mert ha nincs mivel dolgoznia arra napra nem lesz fizetése. Tavaly az ásózásnál fordult elő éppen ez. Mi asszonyok nem győztük kéregetni az ásót, hogy legyen mivel dolgozzunk. Nálunk sajnos úgy működött az asszonyok ástak, az erős férfiak ujjnyi gallyakat aprítottak. Persze a női teljesítményt keveslette, mondván már kész kellett volna lenni. Lehet mi munkások is hibázunk, de már annyira tartunk ettől a zsarnokoskodástól ami ránk nehezedik, hogy néha nem tudjuk mi legyen a helyes út (...) Szeretnénk nyugodt

körülmények között dolgozni nem állandó rettenetben, mikor gondol egyet, hogy ki van húzva a napunk.”

(A bihartordai M. Tímea levelét hozzájárulásával, a vele folytatott beszélgetés hatására közöljük. A község polgármestere „intézkedést” ígért az „emberibb körülmények vonatkozásában”).

Naplehúzás

„Egyedi panaszosok ügyében jogi tanácsot adunk, szükség esetén megkeressük az érintett szerveket” – tájékoztat munkájukról dr. Ammann Zsuzsa. Továbbra is a legtöbb gond a munkabér elszámolásával, a fizetés késedelmével kapcsolatos, illetve érkezett több panasz amiatt is, hogy a közmunkások önkormányzattal szemben fennálló tartozását (súlyadó, kommunális adó) a közmunkabérből vonták le.

Az egyik, azóta is bevett gyakorlatnak számító esetre a Cserehát szikszói kistérségéhez tartozó, a Miskolctól nagyjából 30 kilométerre található zsákfalú, Kázsmárk NEKI-megbízottja, Balogh Tibor hívta fel a jogsegélyszolgálat figyelmét. A zöldellő dombok között fekvő ezerfős településen (amelynek majd fele cigány származású) találkoztunk a négyleányos apával, aki az önkormányzatnál dolgozik éjszakai vagyonőrként. A falu jelenleg 70-80 közmun-

kásának 98 százaléka cigány. „Már sokszor szóvá tettük, hogy a jegyző bérfizetésekor beül a pénztárba, és a közmunkások esedékes béréből levonhatja a tartozásokat. Olyanokat is, mint amilyen az építési- és gépkocsiadó, vagy a szabálysértési bírság, aminek a befizetési határideje még le sem járt. Hiába tiltakoztunk, semmi sem változott. Mint ahogy hiába kérte a cigány kisebbségi önkormányzat, hogy ők jelölhessenek az esedékes közmunka projektre embereket, hiszen ők ismerik, ki a leginkább rászoruló. Itt mindenben a polgármester és a jegyző dönt, ők itt élet és halál urai.”

A csereháti település polgármestere szerint éppen a közmunkások érdekében vonták le az esedékes adókat és szabálysértési bírságokat, hogy ezzel elejét vegyék a rendezetlen tartozások elzárásra történő átváltoztatásának.

Hasonlóan sok panasz érkezik a NEKI-hez az embertelen körülmények, a megalázó bánásmód, és a munkavédelmi szabályoknak nem megfelelő munkaszervezés miatt. Ide tartozik a folyamatosan előforduló „naplelűzés” problémája, amikor is a foglalkoztató azal szankcionál és próbál rendet tartani, hogy a közmunkások aznapi munkáját a jelenléti ívben egyszerűen nem rögzíti, vagy lehúzza. Többször is jelezték a munkáltatók felé, hogy ez a gyakorlat teljességgel jogellenes. Sok kérdés érkezik a jogvédő irodához a felmondási

szabályok témakörében, leggyakrabban, hogy mit lehet tenni akkor, ha a dolgozó kifizetődőbb piaci munkát talál.

Jogellenes, azonnali hatályú felmondás miatt is akadtak panaszok, minden esetben közölték az érintettekkel, hogy az azonnali hatályú felmondás a munkaügyi bíróság előtt megtámadható. Az egyik esetben a keresetet megírták az ügyfélnek. Amikor erről és a jogellenes felmondás következményeiről, valamint a kártérítési igényről a munkáltató tudomást szerzett, a közmunkásnak kifizette az elmaradt bérét és visszavette az állásába.

„Sokan kifogásolják, hogy a közmunkába és az ahhoz kapcsolódó képzésekbe nem a rászoruló emberek kerülnek be, hanem a polgármester ismerősei. Tiszamogyoróson történt, hogy az alapfokú képzésen érettségizett és főiskolát végzett emberek ültek, közmunkára voltak kivéve a nagygazdák és bolttulajdonosok is. Felszólító levelünk után tavasszal a rászoruló romákat hívták be” – meséli a NEKI ügyvédje.

A közmunkaprogram elindulása óta figyelemzetnek kutatók, hogy nem vezet jóra, ha a polgármesterek egy személyben dönthetnek arról, kit alkalmaznak közfoglalkoztatásban és kit nem. Ez ugyanis olyan túlhatalmat jelent, amivel könnyen visszaélhetnek a helyi politikusok, és amint egy friss kutatás meg-

mutatja, sokan vissza is élnek: politikai klientúra építésre használják a közmunka ígéretét, vagy épp az elvételével való fenyegetést. A Yale Egyetem kutatója, Isabela Mares 2018-ban 93 magyar falu lakossága körében készített felmérése alapján a válaszadók 5-7 százaléka számolt be arról, hogy megpróbálták valamilyen korrupt módon megszerezni a szavazatát a 2014-es parlamenti választáson – olvasható az Abcugon (<https://abcug.hu/a-kozmunkasok-szavazatait-fenyegetessel-megszerzo-politikus-ket-legyet-ut-egy-csapasra/>). Ez az arány első látásra alacsonynak tűnhet, de valójában a politikai kliensrendszer riasztó méretű elterjedtségét mutatja Magyarországon.

A politikai klientúra építés tulajdonképpen egyfajta választási korrupció, az állampolgár a szavazatáért valamilyen ellentételezést kap, vagy legalábbis remél a politikustól. A szavazatvásárlás egyik formája, amikor az állampolgár pénzt, élelmiszert, esetleg alkoholt kap a szavazatáért. Ide tartozik, és jóval problémásabb, a szavazat fenyegetéssel való kikényszerítése. Ebben az esetben a szavazatát adó választó nem valamilyen ellentételezést remél a politikustól, hanem azt, hogy az illető ne váltsa be a fenyegetését, amit a választás előtt tett. A fenyegetésnek akkor van kényszerítő ereje, ha a szavazó egzisztenciája függ a fenyegetés teljesülésétől.

Márpedig Magyarországon van egy jelenleg nagyjából százharmincezres tömeg, aminek a megélhetése a közmunkaprogramtól függ. A program felett pedig helyi politikusok, a települések polgármesterei diszponálnak, akik könnyen használhatják politikai klientúra építésre, tisztességtelen szavazatszerzésre a közfoglalkoztatást.

2017-ben több mint 156 millió forintot követelt vissza a Belügyminisztérium az egyes közfoglalkoztatóktól a források szabálytalan felhasználása miatt. Az ellenőrök kilenc súlyos jogsértést tártak fel, négy esetben pedig büntetőfeljelentést tettek.

(2018)

Egy Szálasi-hívő polgármester ámokfutása

Az érpataki modell

Irénnek és Gábornak Érpatakra

Írásom a magát közbiztonság-javítónak, munkahelyteremtőnek hazudó szociális faluprogramot, az úgynevezett „érpataki modellt” kiagyaló és megtestesítő érpataki polgármester, Orosz Mihály Zoltán személyiségét, eszméit, sorozatosan törvényeket, emberi méltóságot és személyiségi jogokat sértő tevékenységét vizsgálja. No és persze mindazokét – a törvényesség helyi őretől, a község jegyzőjétől a megyei főügyészségen át a regionális kormányhivatalig –, akik a zavaros nézeteit a gyakorlatba átültető, azokat országos előadókörúton népszerűsítő, egyebek mellett Gyöngyöspatára, Devecserre, Tiszavasváriba exportáló községvezető működéséhez asszisztáltak, ellene nem tettek semmit.

*„Példát statuálunk rajtuk”
(2011. december – 2012. március)*

Érpatakon az újhungarizmus nem holmi elszigetelt szélsőjobbhos hőzöngés, unatkozó

fajmagyarok hobbipassziója, hanem a községi közélet szerves része. Az önkormányzat és a hivatali alkalmazottak szellemiségét és működését velejéig át kell hassa a polgármester által diktált és megkövetelt, lépten-nyomon kamerával rögzített, mezőőrökkel ellenőrzött folyamatos harckészültség. Végére is, a liberálbolsevik ördög sohasem alszik. Ott van például az a három, a községvezető helyett a „létrontó sátán” szolgálatába szegődött” (ahogy a polgármester legutóbbi, kitörés napi beszédében mondotta volt) önkormányzati képviselő, akik Orosz Mihály Zoltán polgármesteri ténykedését erősen kritizálják.

Egyikük, Gagna János vízvezetékszerelő szerint fele sem igaz annak, amit a polgármester mond: „Nevetség tárgyat képezi az érpataki modell. Kérdeztem tőle, rajtad kívül ki adományozta nekünk ezt a mintatelepülés címet? És miféle közbiztonság van egy olyan faluban, ahol a 30 millióért felállított köztéri kamerákból hármat már elloptak?”

Az 1800 lelkes (mintegy 20 százalékuk cigány) szabolcsi település, Érpatak polgármesterének viselt dolgairól tudomása volt és van egyebek mellett a térség országgyűlési képviselőjének, Budai Gyula elszámoltatási kormánybiztosnak, a mezőgazdasági tárca államtitkárának is, akinek persze esze ágában sem volt a magát törvények fölött lebegőnek

képzelő polgármestert elszámoltatni. Mi több: barátjának nevezte, s követendő példaként emlegette az érpataki községvezető önfényező közbiztonsági programját. Miközben a köztörvényes bűncselekmény miatt jogerősen elítélt Orosz 2009 és 2010 között, közel egy éven át illegitim módon bitorolta a polgármesteri pozíciót, a képviselőtestület megkerülésével írt alá szerződéseket, megállapodásokat, rendelkezett a község költségvetésével.

A helyi rendeletekkel kormányzó polgármester a politikai palettán az őt favorizáló Jobbiktól is jobbra helyezi el magát. Elutasítja felvetésünket, hogy szerintünk magamutogató akcióit nyilván az motiválja, hogy a szélsőjobbos párt országgyűlési képviselője szeretne lenni. „A Jobbikkal is ugyanaz és ugyanolyan jellegű a kapcsolatom, mint az egyéb nemzeti szervezetekkel. Azon tagjaival, akik számára a szervezet egy eszköz, hogy a hazájukért szervezetten és hatékonyan is tenni tudjanak, hogy küzdjenek a hazájukat és nemzetüket megrontó erőkkel, nagyon jó a kapcsolatom, sőt, szívbéli barátság köt össze bennünket. Azokkal viszont, akiknél a szervezet arra való eszköz, hogy egy nemzeti retorika maszkszerű magukra öltése után a mindenkinek elé helyezett párthűség nevében elsősorban a saját piti önző érdekeiket, a saját tolakodó karrierjüket építhessék, nincs még baráti viszony sem...”

A híres (vagy inkább hírhedt) érpataki modellként emlegetett, országszerte bevezetésre ajánlott és tucatnyi helyen már működő közbiztonsági programját egy szélsőjobbos portálon kimerítően ismertette Orosz Mihály Zoltán. Alapvetéseit a vele készített interjúnkban is – amikor is Érpatak polgármestere nyakában karikás ostorral betyárnak, vagy marhapásztornak volt öltözve – szinte szóról szóra megismételte a negyvenes évei elején járó, végzettségét illetően matematika-fizika szakos középiskolai tanár.

Az érpataki modell alighanem legfontosabb tétele a polgármester szerint, hogy a hátrányos helyzetű csoportok és a bűnözők nem megváltoztathatatlanok, hanem olyanok, amilyenekké – a róluk való lemondásunk és a velük való konfliktuskerülésünk által – mi engedjük, hogy váljanak, illetve olyanok, amilyenekké a szigorú elvárásaink által mi tesszük őket.

„Ezek a rendbontók, ha nem férnek a bőrükben, és csak éjszaka akadályozzuk meg a garázdálkodásban, akkor *kártékonykodni* (Orosz Mihály Zoltán idézett szövegeiben a *kiemelés tőlem* – T. J.) fognak nappal, ezért csak részmegoldásnak tartom az éjszakai elkülönítésüket. Helyette inkább olyan hatékonyabb megoldásokat javaslok, mint amelyet az érpataki modell szerint alkalmazunk: ezt a gyakorlatban nagyon hatékonyan működő módszert

én komplex *törvénszembesítési eljárás alá vonásnak* neveztem el. Első pont: az önkormányzat és a polgármester sarkára állása. Ha a *romboló személy* vagy család önkormányzattól folyósított rendszeres szociális segély egyik fajtájából, a RÁT-ból (Rendelkezésre Állási Támogatás) él, akkor azonnal be kell rendelni minden nap reggel 7 órára közmunkára, ott szigorúan dolgoztatni kell. Ha nem dolgozik, akkor *megfelelő bizonyítékok begyűjtése után* azonnali hatályú rendkívüli felmondással el kell bocsátani, és így a segélyezési rendszerből egy évre kiesik. Ezt a szankciót is fel kellene emelni 3 vagy 5 évre, másodszori ismétlődés után pedig végleg ki kellene zárni a segélyezési rendszerből. Ezzel könnyebben meg tudnák teremteni a munkamorált a közmunkán az önkormányzatok” – sorolja Orosz az érpataki modell alapvetéseit.

„A legfőbb bajom az érpataki modellel, hogy nem tudom, mi is az, pedig húsz évig voltam képviselő. A fele sem igaz...” – mondja Orgován Zoltán, a helyi cigány önkormányzat elnöke. „A lényege az ennek a közbiztonsági programnak, hogy az Orosz vezette önkormányzat a szabálysértési bírságokat a szociális ellátásból vonja le, ami szerintem teljesen törvénytelen. A polgármester aláírat egy üres papírlapot, egy biankót, amire aztán azt ír rá, amit akar. Ha nem írod alá, nem kapsz egy fil-

lért sem, és kizárod magad a közmunkából. Öt és fél év alatt nem sikerült elérni, hogy egy dokumentumot kiadjon nekünk a községi gazdálkodásról.”

A modell legfontosabb pontja a rendőrség hatékonyságának növelése, az önálló rendőrőrs megerősítése, ami Érpatakon, köszönhetően Orosznak, felállt és példás szigorral működik. „Megvizsgáljuk a *renitensek* által használt közúti járművek műszaki állapotát, a garázda személyek közterületi viselkedésének módját, a kiskorúak veszélyeztetettségének fokát, a sofőrök engedélyeit. Ezen komplex törvényszembesítési eljárás alá vonásnak kellően intenzív módja esetén a gyümölcsöző eredményei egyrésztől azok, hogy a „nagy királyok” előbb-utóbb megtörnek, visszább vesznek, és elkezdenek beállni a sorba, vagy elmenekülnek, vagy börtönbe vonulnak. Másrészt pedig a *mélyigénytelenség* miatt hátrányos helyzetű családok kezdik összeszedni magukat, és a megélhetési gyermekszülés helyett kezdenek áttérni a családtervezésre.”

Orosz szerint országos szinten kellően viszatartó erejű körülményeket biztosító, önfenntartó büntetés-végrehajtási intézeteket kellene létrehozni a Joe Arpaio sheriff által működtetett Tent City, „ami jó a katonáknak, az tökéletes a bűnözőknek”, elvei alapján. „De át lehetne venni a német példát is, és sokkal

olcsóbban bérelni kellene Szibériában börtönöket, és ott kellene elhelyezni a *bűnben megátalkodott vérbűnözőket* addig, amíg amerikai mintára a halálbüntetést ezekre a személyekre vissza nem vezetjük. Az érpataki modell egyik legfontosabb tétele, hogy elsőnek mindig a legrenitensebb, legbomlasztóbb személyeket kell szembesítenünk a törvényekkel, jogkövetésre kényszerítve őket. Behódolás és gyáva konfliktuskerülés helyett példát statuálunk rajtuk, ami olyan eredménnyel jár, mintha egy kígyó fejét vágnánk le.”

Orosz Mihály Zoltán községprogramjának fontos eleme a mezőőrök „sarkára állása” is. Vagyis, ahogy ő fogalmaz, „a törvényi kötelezettségei és jogai felvállalása által a fakitermelési engedélyeket, szállítóleveleket, eredetet bizonyító számlákat folyamatos ellenőrzés alatt kell tartani.” De a mezőőr feladata ennél jóval szélesebb Érpatakon, ő afféle videós csendőrként őrködik afelett, hogy a község lakói betartják-e a rendeletekbe foglalt előírásokat.

„Az érpataki büntetések, így például a gyommentesítések sorozatos elmulasztása ügyében körbejártam a dolgokat: Bakti Péter mezőőr járja a települést és neki kell lefotóznia a portálokat büntetés céljából.” – magyarázza Szöllősi Gábor, Orosz legkonzekvensebb bírálója, a helyi TASZ pont aktivistája, aki ellen a polgármester már tucatnyi pert indított.

Az eljárásokat mindannyiszor az Érpataki Mezőőri Szolgálat kezdeményezi, amelynek a jogszabályok szerint nem lenne joga a község belterületén intézkedni. Szöllősi hozzáteszi: „Az érpataki erdőtulajdonosok hívták fel a figyelmemet, hogy Bakti Péter nem is lehetne mezőőr. A jogszabályok kimondják ugyanis, hogy a mezőőr csak büntetlen előéletű személy lehet. Ugyanakkor tudomásom van róla, hogy verekedés miatt Baktit jogerősen elítélték. Az erdőtulajdonosok emiatt megkeresték a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei kormányhivatalt még 2011 májusában, de választ nem kaptak a kérdéseikre.”

2

A matek-fizika tanárból immár a második ciklusban Érpatak polgármesterévé avanszált Orosz Mihály Zoltán nem holmi földhözragadt bürokrata, hanem egy valóságos ezoterikus-metafizikus egyházalapító teológus. Ennek megfelelően természetesen mindenkit azonnal beperel, aki feltételezni meri, hogy profitszempontokra figyelemmel alapította a Nap Szíve Lovagrendet, a Sophia Perennis Egyházat vagy a Szív Szeme Kontemplatív Rendet. Az esetleges csúsztatásokat, majd pedig az ezekből következő sajtó- és személyiségi jogi pereket elkerülendő hallgassuk, hogy ő saját szavaival mit mond minderről.

„Egész életemet gyermekkorom óta végigkísérte a lovagi szellemiség és a lovagi hagyományok, és a metafizika-teológia iránti intenzív érdeklődés. A hiteles lovagrendnek a nem alulról, és nem demokratikusan, hanem felülről és hierarchikusan szervezett volta miatt a lovagrend az egyesületekre vonatkozó szabályok szerint hitelesen nem tud működni, mert az egyesületekre vonatkozó szabályozások a lovagrendek működésének belső szabályaival lényegében ellentétesek. Mindezek miatt úgy láttuk, hogy az eredeti szellemiség megőrzését szolgáló keretek létrehozásához először egy egyházat kell létrehozni, mely saját törvényei szerint megalkothatja a lovagrend eredeti struktúrájának megfelelő, azt hűen és csorbítatlanul tükröző belső szervezeti rendet, mely sok szempontból analogikus viszonyban van a Római Katolikus Anyaszentegyház benső struktúrájával.”

Ezért hozta létre Orosz a Sophia Perennis Egyházat, amely „megalapította a spirituális úton járó férfi, a homo viador részére a Nap Szíve Lovagrendet, mely nem egyház, mely szervezet az akcionalitás és a tettek terén való spirituális lovagi útnak az alapelveit igyekszik megismerni, megőrizni, és az arra alkalmas személyek részére feltárni. Hasonlóképpen A Szív Szeme Kontemplatív Rendet, ami szintén nem egyház, és mely a nem-cselekvő-cselek-

vés, a benső elmélyedés, a világból való meditatív kivonulás, az aszketikus szerzetesi útnak az alapelveit igyekszik megismerni, megőrizni, és az arra alkalmas személyek részére feltárni.”

A Lángoló Női Rend, amely ugyancsak az érpataki polgármester elmeszüleménye, szintén nem egyház, hanem „a spirituális úton járó férfi (*homo viador*) együtt-haladó női társa (*femina conviatrix*) részére a női út metafizikai lehetőségei megragadásának az alapelveit igyekszik megismerni, megőrizni, és az arra alkalmas személyek részére feltárni.”

Az is kiderül persze, hogy a lovagi ezoterika miként hat a polgármesteri működésre. „Közéleti tevékenységem és úttörő jellegű tetteimet igyekszem a lovagi küldetésem rítusába illeszteni, s ezen küldetésünk megvalósításában maximális körültekintéssel, bölcs megfontoltsággal, rettenthetetlen bátorsággal, megalkuvást nem tűrő elszántsággal, fáradhatatlanul igyekszünk részt venni. Ezen harcunk rítusának segítségével a közélet megtisztítására (*purgatio*) irányuló tetteink segítségével formát akarunk adni egy olyan harci tapasztalatnak, melyben katartikus erővel törekszünk átélni a hősiességet és az önfeláldozást, mert ma – a jelen kor sátáni és antispirituális létfeltételei között – ez egy olyan még nyitva álló lehetőség, mely alapos előkészületek esetében lelki újjászületésünk és benső felszabadulásunk hatékony és valódi eszközét képezi.”

Néhány hónapja az elhivatott érpataki polgármester doktori, dr. titulust biggyesztett a neve elé. Kérdésemre, hogy miféle doktort is tisztelhetünk személyében, elmondta, hogy a Sophia Perennis Egyház teológiai képzésén két év alatt szerezte a fokozatot. Az érpataki polgármesternek állítása szerint teológiai doktorátust adó egyház székhelye Debrecenben, az Órmos L. utca 36. szám alatt van egy lakóépületben, míg ügyfélszolgálati irodája Érpatakon, a Napfény major 1. szám alatt, az egyházalapító, Orosz Mihály Zoltán címén található.

„Kérdeztük, mikor láttuk, hogy néhányszor dr.-ként ír alá, hogy mikor és hol doktorált, de erre soha nem volt hajlandó válaszolni” – kommentálta Gagna János önkormányzati képviselő a rejtélyes kisdoktorit.

A jobboldali média hősként ünnepelte a faluban a Magyar Gárdát, a Magyar Nemzeti Arcvonalat (MNA), a Nemzeti Őrsereget és a Betyársereget meneteltető, gyakorta betyárjelmezben tetszelgő, az 1945-ös ún. kitörés napját hivatalosan megünneplő, azon honvéd egyenruhában és rohamsisakban gyűjtő hangú beszédet tartó, a „cigánybűnözést” a mélyszegénységben élő faluból „kiirtó”, két lábon járó modellt.

Érpatak község honlapja egy valóságos újhungarista fórum, ahol a jelenkori – többszö-

rösen elítélt, egy rendőrtiszt agyonlövéséért 2019. június 20-án nem jogerősen életfogytig tartó szabadságvesztéssel sújtott – bőcsi nemzetvezető, Györkös István (Magyar Nemzeti Arcvonal) nézeteivel is megismerkedhettek az érpataki mindennapok és látványosságok iránt érdeklődők. Orosz községvezető a bűnözés elleni harchoz a korábbi szocialista kormány közlekedésbiztonsági alapelvét, a nulla toleranciát vette kölcsön: mindent és mindenkit azonnal megbüntetni, embereket és családi portákat embereivel folyton kameráztatni, az „igazodni nem akarókat” kizárni a közmunkából, a segélyezésből, ezáltal megélhetésüket lehetetlenné tenni.

A módszerei ellen fellépőket, tiltakozókat – legyenek azok az önkormányzat képviselői, jogvédők vagy sajtómunkások – pedig azonnal beperelni.

Ha valódi, és nem egy velejéig cinikus formális jogállamban élnénk, mindez elképzelhetetlen lenne, viszont ma Magyarországon egy ilyen faluprogram példaértékűnek számít, és komoly sajtóérdeklődésre tarthat számot. Mindenki látja, hogy az „érpataki modell” meztelen, a beszámolók többsége, kivált a jobboldalról mégis lelkesen ünnepli. De kritikusai is úgy írnak róla, mintha valóságos alternatívája lenne a vidéki mélyszegénység, munkanélküliség és bűnözés kezelésének.

Érpatakon az újnnyilas farsangi hagyományoknak megfelelően 2012-ben is az alkalomhoz illő jelmezekben ünnepelték a „Becsület Napját”, vagyis az 1945. február 11-i budavári kitörés aktuális évfordulóját. Hála a Magyar Nemzeti Arcvonal és a 64 Vármegye ideiglenesen a faluban állomásozó egységeinek, az egybegyűltek, ahogy tavaly, idén is sikeresen törtek ki a láthatatlanul körülöttünk settenkedő „létrontó erők ostromgyűrűjéből” (copyright: Orosz Mihály Zoltán polgármester). Ez csak azok számára lehet meglepő, akik nem jártak még Érpatakon, amit a beavatottak már a hazai újhungarizmus vidéki fellegrváraként emlegetnek.

A nyírségi községben minden a jó és a gonosz harcáról, és természetesen a jók győzelméről szól, köszönhetően a modellfalut – a megosztott Orosz-ellenes helyiek szerint mini rendőrállamot – országos, és bízást állíthatjuk nemzetközi hírnévhez segítő, karizmatikus polgármesternek.

Az érpatakiaknak már valószínűleg a könnyökükön jönnek ki azok a beszédfordulatok, melyek szerint Dobó István, Zrínyi, az ötvenhatosok és persze Szálasi helyett azok „a szélsőliberális vezéregyéniségek és az ő bértollnokaik, valamint az őket kiszolgáló lakájpolitikusok tolmácsolják” jelenleg a hazaszeretetet, akik egyébként „szellemi, testi

és lelki megsemmisítésünkre törnek”. Az pedig teljesen természetes számukra, no meg a törvényesség őre, a falu jegyzőnöje számára, hogy az újhungarista jelmezverseny első fordulójára, amelynek kezdetén a magyar mellett a német himnusz is meghallgatták az egybegyűltek, az árpádsávos zászlóval feldíszített általános iskolában került sor.

3

Az egykori nyilas nemzetvezetőt példaképként emlegető érpataki polgármestert 2009. november 3-án magánlaksértésért jogerősen felfüggesztett szabadságvesztésre ítélte a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság. Fel kellett volna állítani, ám erre a közigazgatási hivatal törvénysértő hanyagsága miatt nem került sor.

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Közigazgatási Hivatal megbízott hivatalvezetője ezzel kapcsolatosan a következőket közölte egy állampolgári beadvánnyra:

„Érpatak Község Önkormányzata helyettesítő jegyzőjének a polgármesteri munkakör átadására 2010. szeptember 23. napján (tehát majd egy évvel a jogerős ítélet után! – T. J.) tettem javaslatot és kértem, hogy arról az érintetteket tájékoztassa. A helyettesítő jegyző úr 2010. szeptember 23. napján átiratában je-

lezte, hogy az érintetteket tájékoztatta, Orosz Mihály Zoltán *egyéb elfoglaltságára (kiemelés tőlem – T. J.)* hivatkozva nem tud az átadás-átvételen megjelenni. Márpedig: „a munkakör átadás-átvételét átadó polgármester hiányában nem lehetett lebonyolítani.”

Dr. Galambos Ildikó megbízott hivatalvezető válaszában azt is elismerte, ezáltal kvázi a közigazgatási hivatalból hülyét csináló érpataki községvezetőnek adva igazat, hogy a vonatkozó jogszabályok szerint neki nincs jogköre arra, hogy a munkakör átadását kikényszerítse. Szerény kérdésünk, akkor miért van ez a hivatal? Hogy egy ex-lex állapotot szentesítsen?

Oroszt a képviselő-testületbeli ellenzéke is többször felszólította, hogy adja át hivatalát, de erre nem volt hajlandó. „Azt hangoztatta, hogy nem áll föl addig, amíg a Legfelsőbb Bíróság, ahova jogorvoslati kérelmet adott be, ki nem mondja, hogy tényleg bűncselekményt követett el. A képviselő-testületi szavazáson mi rendre alul maradtunk ebben a kérdésben is, mint minden másban, 6:5 arányban, mert a polgármester saját szavazata mindig maguk felé billentette a mérleg nyelvét” – magyarázza az érpataki demokrácia működését Gagna János önkormányzati képviselő.

Hab a tortán: mivel a 2009. november 3. napján jogerőre emelkedett döntés kizárólag a 2006. október 1. és a 2010. október 3. közötti

tisztséget érintette, Orosz indulhatott a következő választásokon, ahol is, az ellenlábas helyi erők megosztottságának, és a szavazóit etető-itató kampánya folytán, mintegy negyven vokssal megelőzve fő riválisát, ismét ő lett a falu ura.

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatalhoz és a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Főügyészséghez eljuttatott kérdéseimre 2012. március 8-án kaptam választ.

- Az érpataki önkormányzat honlapja gyakorlatilag az ún. „érpataki modell” dicsőítésének van alárendelve. Az immár második éve, február 11-én megrendezett ún. Kitörés Napi megemlékezések (más néven a „Becsület Napja”) során egy illegálisan működő, betiltott militáns, újhungarista szervezet, az ún. Magyar Nemzeti Arcvonal (MNA) egyenruhás tagjai masíroztak, koszorúztak Érpatakon. Tavaly a Magyar Nemzeti Arcvonal vezetőjének, a kilencvenes évek közepén (Szabó Alberttel és Ekrem Kemál Györggyel együtt) államellenes izgatás miatt elítélt Györkös Istvánnak egyik beszéde is olvasható volt az önkormányzat honlapján. Az USA neonáci szervezetei által anyagilag támogatott Györköst, a felakasztott „nemzetvezető”, Szálasi Ferenc jogutódjának tartják nemzetiszocialista hívei. Érpatak polgármestere, az ilyen alkalmakkor a Magyar Nemzeti Arcvonal katonai gyakorolójában, páncélsisakban feszítő Orosz

Mihály Zoltán beszédeiben Szálasit is példaképül állítja a község lakói elé. Az idei „megemlékezésnek” egyebek mellett a község általános iskolája adott helyt, abban a polgármesteri hivatal, illetve az önkormányzat egyes tagjai aktívan közreműködtek. A falu jegyzőjének, mint a törvényesség őrének nem lenne kötelessége a törvényt sértésekre felhívni a polgármester és a képviselő-testület figyelmét, illetve a felügyeleti szervekét? A megyei kormányhivatalnak, illetve a megyei főügyészségnek van tudomása arról, mi folyik Érpatakon? Figyelmeztették már az érvényes jogszabályok tiszteletben tartására az érpataki önkormányzatot, a jegyzőt, akik polgármesterük akaratának engedelmeskedve a nyilas eszméket a közigazgatás részévé tették?

Dr. Vinnai Győző, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye kormány megbízottja: Az Ön által említett önkormányzati honlap nem ütközik törvényességi felügyeleti jogkör által lefedett jogszabályok tartalmába. A települési önkormányzatok szabadon határozzák meg a hivatalos honlapjuk adattartalmát, amennyiben a honlapon közzétett információk egyéb, a törvényességi felügyelet körén kívül eső jogszabályokba ütköznek, úgy e jogszabályok szerinti eljárások kezdeményezhetők. Az említett megemlékezésekkel, illetve az ott történtekkel kapcsolatban tájékoztatom, amennyiben

bűncselekmény elkövetésének alapos gyanúja merül fel, úgy lehetőségében áll a nyomozó hatóságokhoz fordulni és a megfelelő eljárást kezdeményezni. A törvényességi felügyeleti jogkörömben eljárva szintén nem áll hatáskörömben megvizsgálni, hogy a települési önkormányzat jegyzője az Ön által törvénytértésnek minősített esetekben milyen magatartást tanúsított, illetve milyen jelzésekkel élt az önkormányzat képviselő-testülete, illetve a polgármester felé. Amennyiben ez a magatartás a törvényességi eljáráson kívül minősítésre kerül, úgy az adott eljárás szankciórendszere alkalmazható az esetben.

Dr. Zsíros Zsolt, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye főügyésze: A Magyar Nemzeti Arcvonal nevű társadalmi szervezet nem szerepel a bíróság által vezetett civil szervezetek nyilvántartásában, ugyanakkor az ügyészség törvényességi ellenőrzési joga csak a bejegyzett és jogi személyiséggel rendelkező egyesületre terjed ki. Ennél fogva az ügyészségnek nincs lehetősége a be nem jegyzett társadalmi szervezet vonatkozásában törvényességi ellenőrzést végezni.

– Tudomása van Önnek és hivatalának arról, hogy az előző polgármesteri ciklusa során közel egy éven át Orosz Mihály Zoltán törvénytelenül bitorolta a polgármesteri pozíciót? Ha igen,

tettek-e ez ellen valamit? Oroszt ugyanis 2009. november 3-án jogerősen elítélte (egy év próbára bocsátás) a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság. Ennek ellenére ő nem volt hajlandó lemondani, és hivatali idejét kitöltötte. A megyei közigazgatási hivatalnak annak idején nem kellett volna felállítania a polgármestert? S ha igen, felelősségre vontak-e ezért valakit? Az ez idő alatt a polgármester által meghozott pénzügyi és egyéb döntések, rendelkezések kiállják a törvényesség próbáját, vagy semmisnek tekinthetők?

Dr. Vinnai Győző, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye kormány megbízottja: Tájékoztatásul közlöm, hogy 2009. január 1. napja és 2010. augusztus 31. napja között az önkormányzatok feletti törvényességi ellenőrzési jogkör szünetelt. A jogkör szünetelése miatt ebben az időszakban a Kormányhivatal jogelőd szerve a hatáskörében álló valamennyi eljárási cselekményt megtette a polgármester tisztségének megszűnését kimondó bírósági döntés kapcsán. A Kormányhivatal 2011. január 1. napján kezdte meg működését, de törvényességi felügyeletet az önkormányzatok felett csak 2012. január 1. napjától gyakorol.

Dr. Zsíros Zsolt Szabolcs-Szatmár-Bereg megye megbízott főügyésze: A helyi önkormányzatok működése felett az ügyészség tör-

vényességi felügyeleti jogkört nem gyakorol. A 204/2010. (VII.9.) Korm. Rendelet 2010. szeptember 1. napjával állította vissza a fővárosi, illetve megyei közigazgatási hivatalok helyi önkormányzatok működése feletti törvényességi ellenőrzési jogkörét. Jelenleg a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal látja el ezt a feladatot, így a jegyző, a polgármester, illetve a képviselőtestület Ön által vitatott intézkedéseinek törvényességét ez a szerv jogosult vizsgálni.

Tudomásom van róla, hogy Érpatak Község polgármesterének korábban a bíróság a polgármesteri tisztséggel összefüggésben elkövetett bűncselekmény miatt a büntetőjogi felelősségét megállapította, így az 1994. évi LXIV. Tv. 2.§. /1/ bekezdés i.) pontja alapján az ítélet jogerőre emelkedésének napján a polgármester e tisztsége megszűnt. A hatályos jogszabályok alapján azonban az ügyészségnek nincs hatásköre kikényszeríteni az említett törvény betartását. A polgármesteri tisztség átadás-átvétele kapcsán a jogszabály az ügyészség számára semmilyen feladatot nem határoz meg. Szerkesztő Úr levele, illetve az abban hivatkozott cikk tartalmát abból a szempontból is megvizsgáltam, hogy bűncselekmény, illetve szabálysértés elkövetésére utaló tényeket, körülményeket tartalmaz-e. Ilyen körülményt azonban nem találtam, ezért ügyészi intéz-

kedésre nem látok lehetőséget. Amennyiben Szerkesztő Úr valamely bűncselekmény elkövetésére vonatkozó konkrét bizonyítékot hoz az ügyészség tudomására, a büntetőeljárás lefolytatása érdekében a szükséges intézkedést meg fogom tenni.

*Polgármester rohamsisakban
(2013. február 9.)*

– Ugye nem provokálni jöttek? Mert akkor inkább... – mondja a köszönést mellőzve, elharapva a mondat végét, a terepmintás katonai gyakorlónadrágot, surranót és a nadrágéval azonos mintázatú dzsekit viselő köpcös, telt arcú, harmincas férfi, miközben mi a járdán igyekszünk az érpataki általános iskola bejárata felé.

Sokáig megszólalni sem tudunk, pedigólni kellene valamit, mert a járdán immár sem előre, sem hátra nem mehetünk, de az oldalsó irányt is elzárják előttünk a szorosan egymás mellett ácsorgó, javarészt 20 és 30 év közötti terepruhások.

– Miből gondolja, hogy azért jöttünk, hogy provokáljunk? – kérdezek vissza. – Csak nincs ránk írva, hogy provokátorok vagyunk?

– Hát azt az ilyeneknél sohasem lehet tudni!
– válaszolja talányosan somolyogva a köpcös.

– Miért, mi milyenek vagyunk? – replikázok.

- Tudja azt maga nagyon jól...
- Mégis? – próbálkozzom tovább.
- Hát mások biztos, hogy sokkal másabbak...
- Kiknél másabbak?
- Kiknél-kiknél, hát nálunk.
- Honnan tudja, hogy én milyen vagyok?

Most lát életében először.

- Biztos benne?
- Miben?
- Hát abban... Elég sok mindent tudunk ám

mi...

- Miről?
- Hát például magukról is.

Kérdezném, hogy honnan ismer minket, és mit tud rólunk, mert én nem emlékszem, hogy valaha is találkoztunk volna, amikor Gábor közbeszól:

- És mivel tudnánk mi provokálni?

Gábor, a helyi egyszemélyes TASZ-iroda munkatársa, évek óta hadakozik a falu polgármesterével, azzal az emberrel, aki a Becsület Napjának nevezett rendezvénynek a szervezője és fő szónoka. Immár harmadik alkalommal kerül sor Érpatakon betiltott, félkatonai csoportok (Magyar Nemzeti Arcvonal [MNA], 64 Magyar Vármegye, Új Magyar Gárda, Betyársereg) részvételével a bekerített német és magyar honvédségi csapatok 1945. február 11-i budavári kitörésére emlékező összejövetelre. Budapesttől több mint 250 kilométerre.

A község első embere, aki doktori és lovagi címet is használ, és magát nyíltan Szálasi Ferenc, egykori nyilas nemzetvezető tisztelőjének vallja, vagy ötvenszer jelentette fel eddig, leginkább rágalmazásra és becsületsértésre hivatkozva, Szöllősi TASZ-aktivistát. Nemkülönbben mindazokat, köztük helyi önkormányzati képviselőket, akik ellent mertek mondani neki és az általa favorizált, „érpataki modell”-ként elhíresült, hungarista alapvetésű közigazgatási és közbiztonsági programnak.

Gábornak a velünk kapcsolatban feltételezett provokáció mineműségére vonatkozó kérdésére, némi hatásszünet után válaszol a katonai gyakorlósok alkalmi szóvivője (még lehet, vezetője).

– Hát például azzal, hogy megzavarjátok az ünnepséget.

Féloldalt áll nekünk, nem néz a szemünkbe, úgy beszélgetünk.

– Hogyan is tudnánk megzavarni az ünnepséget? És miért tennénk? – kérdez vissza Gábor.

– Hát például úgy, hogy fölálltok és hangoosan bekiabáltok valamit. Vagy levetkőztök, és meztelenül rohangáltok...

– Ez csak vicc, ugye? – vigyorgok kényszeredetten.

– Mi ebben a vicc? – emeli rám most először, nyakát elfordítva szigorú tekintetét.

– Na, én biztos nem vetkőzök, mert a télen nőtt egy kis pocakom – nevet az érpataki jogvédő –, nem szívesen mutogatnám ennyi ember előtt magamat.

– Én is inkább kihagynám, ha nem baj – csatlakozom Gáborhoz. Kit tisztelhetünk egyébként önökben? – kérdezem aztán a köpcöstől, mintha sejtelmem sem lenne. – Miféle egyenruha ez? NATO-kompatibilis?

– Ez a legolcsóbb öltözet. Nekünk csak erre telik – böki ki fejhangon amaz. Szegény magyar emberek vagyunk.

– Mi is.

– Ja, persze. Pont úgy néznek ki...

– Miért, hogy nézünk ki?

– Hát nem úgy... Hát nem is úgy, mint mi...

– Miért, mert nincs rajtunk egyenruha? – szólal meg újra Gábor.

– ...de nem is úgy, mint azok, akik elnyomják a magyarságot – fejezi be még a kinézetünkre vonatkozó fejtegetését a borotvált arcú fiatalember, majd így folytatja: – Azok, akik a parlamentben hozzák a parazita törvényeket. A kampósorrúak, ha ez nektek mond valamit...

– A parlamentben azért mások is ülnek – mondom neki. – Van ott például egy szélsőjobbos párt is. Ők már nem járnak olcsó egyenruhában, nekik öltönyre is telik...

– Na, azokhoz nekünk semmi közünk.

– És Györkös Istvánhoz? – jövök elő a farbával.

A köpcös végignéz a diskurzust némán, de érdeklődéssel figyelő egyenruhás társain, aztán felém fordul:

– Miért, ismeri a Györköst?

– Igen, az idősebbet, először egy tárgyaláson találkoztam vele 1996-ban, harmadrendű vádlott volt egy állam elleni izgatási ügyben.

– Na és...

– Ahol az elsőrendű vádlott egy Szabó Albert nevű figura volt. Magyar Népjóléti Szövetség, dereng erről valami?

– És nekünk mi közünk ehhez?

– Hát azért valami csak van, már a Györköshöz, végtére is a Magyar Nemzeti Arcvonal egyenruhája, amit viselnek. Vagy nem?

– Ha tudja, miért kérdezi...

– De ti nem érpatakiak vagytok, ugye? – szólal meg Gábor.

– Nem, és az baj? Én például a Felvidékről jöttem. Tiszteljük a polgármestert, azért, amit csinál, hogy üldözi a bűnözőket, rendet tart ebben a faluban. Ha hív, jövünk és segítünk mindenben neki.

Lehetnek úgy húszan, huszonöten. Utat nyitnak, szabad a járás befelé. Szinte még üresek az iskola aulájában elhelyezett széksorok, amikor helyet foglalunk.

– A doktor úr mindig és mindenholnan késik – avat be Gábor Érpatak első emberének szokásaiba. Azt is megtudom tőle, hogy a fa-

luból alig van itt valaki. – Jóformán csak a hivatal dolgozói és családtagjaik, nekik minden ilyen bulin kötelező a megjelenés – teszi hozzá a TASZ-koordinátor.

Egyszer aztán csak beviharzik Becsület napi szokásos jelmezében a doktor és lovag, jobban mondva egy második világháborús honvédségi terepruhában parádézó katonatiszt. Fején zöld rohamsisak, antantszíján mintha egy térképtáska is lenne. Alighanem motorkerékpárral érkezhetett a szemüveges, rendfokozat nélküli (paroliján nincsenek csillagok) zubbonján állományjelzést sem viselő katonaember.

Az első sorokban ülőkkel, felnőttekkel és gyerekekkel egyaránt, a tisztelgést mellőzve színpadiasan lekezel.

– Na, már kiszúrt minket – bök oldalba Gábor. – Hamarosan sztárok leszünk. Mindjárt ránk küldi a kamerás embereit.

És valóban, a katonának beöltözött polgármester a szomszédos széksornál kezükben videokamerát tartó két férfinak és egy fotósnak sugdos valamit, mire azok átsétálnak hozzánk, és tőlünk másfél méterre megállva ránk fókusznak.

De mire ideérnek, a honvédtiszti álcaruhás már föl-alá sétál és fennhangon monologizál. Mellőzve a bevezetést, rögtön a dolgok, akármondani saját rögeszméje közepébe vág. A „liberális mocskolódókat” szapulja, minde-

nekelőtt néven nevezve engem, aki nem átaloltam lejárató cikksorozatot megjelentetni róla.

– Azonnal hagyják el a rendezvényt, mert itt nemkívánatos személyek – harsogja felénk a kamerák kereszttüzeiben. – Ha a liberálisok rendőrséggel eltávolíttathatták Novák Elődöt és Dúró Dórát egy nyilvános rendezvényről, akkor nekem is jogom van kitiltani innen a mocskolódo jogvédőt és újságíró. Nincs helyük köztünk a liberális romboló egyéneknek...

– De mi közünk nekünk Novákék ügyéhez? És milyen alapon tilt ki egy újságíró egy nyilvános rendezvényről? Nem is beszélve Szöllősi Gáborról, aki szemben az itt jelenlévők többségével, érpataki lakos és meghívót is kapott? – kérdezem tőle, kihasználva, hogy egy pillanatra elhallgat.

– Ez egy önkormányzati rendezvény, és én mondom meg, ki lehet jelen, ki nem. Na, hajlandóak végre távozni? – harsogja.

– És ha nem, akkor mi lesz? – felelek minden érpataki legfőbb elöljárójával.

– Ha nem mennek el, hívom a rendőrséget! – vág a szavamba.

– Csak nyugodtan – mondjuk Gáborral szinte egyszerre.

– Szavazzuk meg, hogy távozzanak... – szóval meg a hátunk mögött egy rekedtes férfihang.

– Még csak az kéne, egy népszavazás... – így a rohambilis frontharcos.

Még vagy tíz percig, a rendőrség megérkezéséig hergeli ellenünk a közönséget. Egyre fenyegetőbb a hangulat, az arcvonalasok közül néhányan be-beszólogatnak, de tettelegesséig azért nem fajulnak a dolgok.

Odamegyek a történelemtanár publicistához – ő tűnik itt a legintelligensebbnek, s végtére is kollégák vagyunk –, és megkérem, szójon már az érdekünkben, hiszen láthatja, a légynek sem ártottunk.

– Nem tehetek semmit... – motyogja zavar-tan. Meglehet, tévedek, de mintha érpataki elvtársa viselkedése miatt kissé szégyellné magát.

Az aulába belépő két rendőr szalutál a rendfokozat nélküli virtuális honvédtisztnek, aztán kezet fognak.

– Láttad, jobbikos kézfogással jattoltak le – súgja oda Gábor.

Nem kérdezik tőle, hogy mi is a baja velünk, ahogy tőlünk sem kérdeznek semmit.

– Legyenek szívesek kifáradni, és igazolni magukat – invitál bennünket a rangidős kö-zeg. Nem állunk ellen, a Becsület napi publi-kum kitörő tapsvihara közepette hagyjuk el az iskolát.

A két rendőr nem tud arra válaszolni, miért is vezetett ki bennünket egy honvéd álcaruhás, rohamsisakján motoroszemüveget viselő, handabandázó figura parancsának engedel-meskedve.

Két perccel később fehér kisbusz fékez mellettünk. Hat egyenruhás rendőr és egy civil ruhás hölgy, mint kiderül, az újfehértói rendőrőrs vezetője száll ki belőle.

– Miféle önkormányzati rendezvény az, ahol egy újnnyilas, illegális félkatonai szervezet, a Magyar Nemzeti Arcvonal egyenruhásai vannak a legtöbben? – kérdezem tőle, de választ nem kapok.

Mint ahogy arra sem, hogy miként lehetséges az, hogy egy nyilvánosnak meghirdetett rendezvényről éppen a törvények betartását felügyelni hivatott rendőrök távolítják el a munkáját végző újságírót. Az őrnagy asszony nem ért egyet viszont azzal a megállapításommal, hogy az újfehértói rendőröket az érpataki polgármester kézi vezérléssel irányítja. Pontosabban nem is a polgármester, hanem egy magát talpig frontharcosnak álcázó, rohamisakos farsangoló.

– Nézze, én csak a munkámat végzem... – magyarázkodik az újfehértói rendőrpáncsok.

– Én is csak azt szerettem volna – válaszolom neki.

(A riport a maga szabályai szerint itt ér véget. A Beccsület napi érpataki megemlékezés viszont, igaz, már nélkülünk, folytatódott. Késő este a falu második világháborús helyszíneit

felkereső fáklyás menetelők megálltak Szöllősi Gáborék házánál, ahol a rohamsisakos polgármester fennhangon uszított a liberálisok, a TASZ, Szöllősi Gábor, valamint e sorok írója ellen. Az újfehértói rendőrség vezetője szerint a polgármester ellen garázdaság szabálysértésének gyanúja miatt eljárás indult. Ebből végül is nem lett semmi.)

*(A) Bolgár György – Tódor János interjú
tétéles vizsgálata*

*(Megjelent a Jövők.info című újhungarista
portálon, 2013. február 20. – 11.13)*

Az érpataki eseményekkel 2013. február 16-án megjelent Bolgár György – Tódor János interjú (a rádió Megbeszéljük c. műsorában hangzott el – T. J.) vonatkozó részeinek tétéles vizsgálata a Magyar Nemzeti Arcvonal részéről:

B. Gy. – T. J.: „A MŰOSZ honlapján is és a holnap megjelenő, de már a kezemben lévő Élet és Irodalomban is látom, hogy Érpatakon jártál, ahol múlt szombaton az általános iskolában a helyi polgármester vezényletével a '45-ös budavári nyilas-náci kitörési kísérletre emlékeztek.”

MNA: Az 1945-ös budavári esemény nem „kitörési kísérlet” volt. Több mint 700 hős

érte el a kitűzött célt, így a hadművelet a hatalmas veszteségek ellenére sikeresnek mondható. Nem kívánunk eme páratlan történelmi esemény boncolgatásába belekezdeni, ajánljuk Lipusz Zsolt vonatkozó témában közzétett írásait.

B. Gy. – T. J.: „Te meg akartad ezt örökíteni egy riportban, ámde a polgármester rendőrökkel vezettetett ki.”

MNA: Orosz Mihály Zoltán polgármester senkit nem vezettetett ki a rendezvényről. Valóban sor került a rendőrök értesítésére, akik a kitérkezésüket követően a két személyt az épületen kívülre hívták annak érdekében, hogy a rendezvény rendben kezdetét vehesse, intézkedésükkel annak menetét ne zavarják.

Jelenleg Magyarországon a rendőröket még az Orosz Mihály Zoltánhoz hasonló polgármesterek sem utasíthatják semmire. Kizárólag a feletteseik...

B. Gy. – T. J.: „Ahhoz képest, hogy ez nem történik minden nap egy demokráciában, hogy egy nyilvános rendezvényről újságírókat vezessenek ki, aki semmit sem csinált, csak ott ült és figyelt, én azon vagyok igazán megdöbbenve, hogy ebben a rendőrség segédkezett.”

MNA: Ahhoz képest, hogy nem történik ilyen minden nap egy demokráciában, szó nélkül megtették a faj- és/vagy elvtársaik ugyanezt, csak nem újságíróval, hanem par-

lamenti képviselővel. Akkor miért nem tiltakoztak? A tolerancia addig tart, ameddig maguk szabják? Mellesleg Magyarországon nincs demokrácia.

B. Gy. – T. J.: „Ez – a polgármester állításával szemben – nem lehetett önkormányzati rendezvény, mivel körülbelül harminc-harmincöt nem oda tartozó, nem is községi lakos volt jelen, többségükben betiltott félkatonai, illegális szervezetek tagjai, akikről sikerült kiderítenem, hogy a Magyar Nemzeti Arcvonalhoz tartoztak, de a vármegyések is ott voltak tudomásom szerint. Ráadásul polgármester sem volt jelen, egy virtuális katonatiszt jelent meg polgármesterként.”

MNA: A Magyar Nemzeti Arcvonal valóban meghívást kapott a 2013. február 9-én Érpatakon megrendezésre kerülő Becsület Napja elnevezésű emlékünneepségre. A meghívásnak eleget téve a rendezvényen a Magyar Nemzeti Arcvonal két tagja jelent meg. Mindenki más, akiről Tódor Jánosnak „sikerült kiderítenie”, hogy a szervezet tagja, magánszemélyek voltak, a polgármester barátai, akik csak a rendezvény szellemiségéhez igazodva öltöztek katonai ruhába. Gratulálunk!

Mellesleg (újságíróként különösen) illene a tulajdonneveket nagy kezdőbetűvel írni.

A község polgármestere természetesen jelen volt.

B. Gy. – T. J.: *„A polgármester közölte velünk, hogy ha nem hagyjuk el a termet, akkor hívja a rendőreit. Tehát nem a rendőrséget, hanem a „rendőreit” hívja. Akik aztán meg is érkeztek, körülbelül húsz perccel később, és annak rendje és módja szerint tisztelegtek az egyenruhás állítólagos polgármesternek, aki fogadta őket, utána pedig kezét fogtak az úgynevezett jobbikos kézfogás szerint.”*

MNA: Rendőrei legfeljebb a Hazának, esetleg a Rendőrségnek vannak, a polgármestereknek nincsenek. A rendőrök egy egyszerű közúti ellenőrzés alkalmával is tisztelegnek, a Jobbik pedig még nem is létezett, amikor a Polgármester már így fogott kezét a barátaival.

B. Gy. – T. J.: *„– Milyen a jobbikos kézfogás?*

– Egy ilyen kifordított kézfogás. Tudjuk, hogy az amerikai bandákban meg a börtönpopulációban is vannak mindenféle elterjedt kézfogások.”

MNA: Mi meg tudjuk, hogy zsidó szektákban vannak mindenféle elterjedt rituális gyilkosságok. (Kérdezzenek meg egy kempestert, milyen náluk a kézfogás, hát ha megmutatja, meg remélhetőleg egy-két egyéb dolgot is.)

B. Gy. – T. J.: *„– Én elhiszem, hogy ezek az emberek közeli munkakapcsolatban vannak, és akár kezét is foghatnak, de ha egyszer hivata-*

losan rendelték oda őket, mondjuk egy feltételezett rendzavaró miatt, amilyen például egy csendesen ott ülő újságíró, akkor akár jobbkosan, akár másképp, nem hiszem, hogy kezett fogni. Akkor jön a rendőr és intézkedik. Azt mondja, hogy jó napot kívánok polgármester úr, mi a probléma, ő pedig elmondja. Ezek szerint a helyzet nem így állt.”

MNA: Két bekezdéssel feljebb azt kifogásolta, amit most hiányol. Egyébként a rendőr jött és intézkedett. Azt mondta, hogy „jó napot kívánok, Polgármester Úr, mi a probléma?”, ő pedig elmondta. Ne hazudjon, felvétel van róla!

B. Gy. – T. J.: „A dolgok lényegéhez tartozik, hogy azért volt ennek oka, tehát nem ok nélkül történt ez a kivezetés.”

MNA: Na ugye.

B. Gy. – T. J.: „Én most már körülbelül egy éve foglalkozom az érpataki helyzettel és az átlát.szó.hu oknyomozó portálon írtam egy háromrészes riportot. Elsősorban ez váltotta ki a polgármester felháborodását. És a community.eu portálon is szoktam foglalkozni vele, amely a Méltóságot Mindenkinék Magyarországon portál, tehát közösségi hálózat.”

MNA: Nyilván azokról a riportokról van szó, amik később egytől egyig helyre lettek igazítva. Ha pedig ennyire a szívéen viseli minden magyarországi ember méltóságát, lehetne kevésbé válogatós az ilyen ügyekben.

B. Gy. – T. J.: *„És a másik, hogy a polgármesternek az elsőszámú közellensége a faluban Szöllősi Gábor, a helyi TASZ-pont aktivistája.”*

MNA: Vagy talán fordítva...

B. Gy. – T. J.: *„– Jó, de ez még mind nem ok a kivezetésre. Te írtál több riportot, a TASZ ott élő embere többször tiltakozott, nyilván amiatt, ami ott folyik, és többször fel lett jelentve emiatt. Na de ez még mind nem ok arra, hogy ne nézhettétek volna meg ezt a rohamsisakos megemlékezést.”*

MNA: Az, hogy Novák Előd egy táblára írt kérdéssel jelenik meg egy zsidó demonstráción, még nem ok arra, hogy összetörjék a tábláját, kizavarják a biztonsági emberek, majd előállítsák. Nemde?

B. Gy. – T. J.: *„– Előzőleg, hogy odajött volna hozzánk, illetőleg elkezdte volna a produkcióját, odahívta az embereit. Mert jellemző az úgynevezett érpataki modellre, amely az ő nevéhez fűződik, hogy mindent és mindenkit megfigyelnek, kameráznak, főleg a mezőőrök segédletével mindent felvesznek. Tehát odaküldte a kamerás embereit és utána kezdte csak el az úgynevezett liberális mocskolódók – ezek voltunk mi – megleckéztetését.”*

MNA: A cionista szabadkőműves háttérhatalmakra is jellemző, hogy mindent bekameráznak. Csak nekik szabad?

B. Gy. – T. J.: *„Tehát liberálisok nem mocskolódhatnak még úgy sem, hogy ott ülnek és figyelnek.”*

MNA: Nem, sajnos nem. Orosz Mihály Zoltán rendezvényein sehogy.

B. Gy. – T. J.: „Hozzá kell tennem, hogy a hallgatóság, akik között ezek a nemzeti arcvonala-sok voltak zömében, nem volt velünk ellenséges. Aki elolvassa az ÉS-ben majd a riportomat, abból kiderül, hogy előtte velük beszélgettünk, és ők meglepődtek, hogy én mennyire informált vagyok. Elég régóta foglalkozom ezekkel a neonáci szervezetekkel, és tudtam nekik újat mondani. Ezért aztán először provokátornak neveztek bennünket, ugyanis valószínűleg már kaptak információt arról, hogy ott vagyunk a faluban, de később megbékéltek, és ők nem szóltak nekünk egyáltalán semmit. Meg kell mondanom, szerintem ők is elképedve nézték ennek az úgynevezett polgármesternek a fellépését.”

MNA: Teljes mértékben szükségtelen volt az ellenségeskedés. Maguk értettek a szép szóból, mi pedig tudjuk, hogy semmilyen téren nem jelent kihívást egy idős ember meg egy beszédhibás értelmiségi. Egyébként tényleg jót beszélgettünk, Szöllősi Úr még azt is ki találta ejteni a száján, hogy nem is áll olyan távol az ő gondolkodása a miénktől. Hallgassák csak vissza a hangfelvételt, amit készítettek közben...

Egyébként hallották már azt a mondást, hogy hamu alatt lapul a tűz? Vagy hogy csendes ember haragjától mentsen meg az

Isten? Vagy hogy amelyik kutya ugat az nem harap?

Mellesleg senkitől nem kaptunk semmiféle információt, egyszerűen csak láttunk a két szemünkkel.

B. Gy. – T. J.: „– Mármint, hogy a Magyar Gárda betiltott?

– Nem, a Magyar Nemzeti Arcvonal.

– Ja, igen. De mintha olvastam volna a riportodban, hogy a Magyar Gárda is be van tiltva.”

MNA: Amíg az MNA, a PHM, a HVIM vagy bármely hasonló szerveződés utolsó tagja még lélegezni fog, addig ezeket a szervezeteket nem lehet betiltani. Sajnáljuk. A cigányokat sem lehet például betiltani.

B. Gy. – T. J.: „Ezekben az egyenruhákban, ami gyakorlatilag fekete nadrágból és dzsekiből áll, az arcvonalasok megkülönböztethetők voltak, amit ők elismertek egyébként a beszélgetésünkben.”

MNA: Talán azt akarta írni a tisztelt újságíró, hogy „megkülönböztethetőek”. Mi értettük, azt viszont már nem, hogy hogyan lehet valakinek ilyen hiányos nyelvtani ismeretek mellett ez a hivatása.

B. Gy. – T. J.: „A polgármester katonának öltözve jelenik meg ezen a náci farsangon.”

MNA: Így már érthető, miért nem láttunk maguknál koszorút, virágot, de még egy gyertyát sem.

A hazájukért a budavári kitörés során hősi halált halt katonák ennél több tiszteletet érdemelnek. Ne nevezzék az emléknapot farsangnak, valószínűleg a többszörös hősi holokausz-túlélőket sem szokták mondjuk gázkamraszökevényekként, vagy az auschwitz-i lágert wellnessközpontként emlegetni...

B. Gy. – T. J.: *„Utána volt egy fáklyás felvonulás a megemlékezés résztvevői részéről, ami érintette a Szabadság utcát is, ahol Szöllősi Gáborék laknak. És ott meglehetősen agresszív és botránykeltő, garázda módon léptek fel. De nem a résztvevők megint csak, hanem a polgármester.*

– *Ez mit jelent, mit csináltak?*

– *A polgármester uszítva felhívta a résztvevők figyelmét a TASZ-pontra, mert ki van téve egy tábla Gáborék házában. Kézi reflektorral világított. Mi kimentünk, kijött a Gábor édesanyja is, aki súlyos cukorbeteg és rendkívül rossz állapotban volt.”*

MNA: Orosz Mihály Zoltán a TASZ tábláját megvilágítva felhívta a résztvevők figyelmét, hogy ha valakinek bármiféle jogsegélyre lenne szüksége, az a helyi TASZ-ponton eligazítást kaphat.

B. Gy. – T. J.: *„– És a rendőrök addigra már elmentek?*

– *Körülbelül ötven méterre követték őket a rendőrautók, és amikor odaértek, próbáltak in-*

tézkedni, próbálták őket továbbhaladásra bírni. Erre nem nagyon voltak hajlandók és akkor már odajöttek többen is, és már gyakorlatilag taszigálták a polgármestert, hogy menjen már feljebb. Akkor én bejelentettem azt is, hogy felháborító, hogy itt hogyan intézkednek. A TASZ aktivistája egyből felhívta a megyei rendőrkapitányság életvédelmi osztályát és védelmet kért.”

MNA: A tisztánlátás kedvéért illik megemlíteni azt is, hogy a Polgármester egyébként nem hangos, nem durva, nem sértő kijelentéseire a kerítés másik oldalán lévő személyektől milyen reakció érkezett.

Egy idős hölgy a férfiakat túlkiabálva hordott el minket mindennek, szemmel láthatóan nagyon felizgatta magát. Reméljük nem esett baja, tanácsoljuk, hogy télen öltözzön fel jobban, ha kimegy az udvarra.

A két említett úriember egy rendőrautó, négy rendőr és egy kerítés mögül valamiért sokkal bátrabb volt, mint amikor személyesen beszélgettek velünk. Minősíthetetlen hangnemben ordították fel az utcát, a Gróf Wass Albert társaság körülbelül 50 kilós elnökét, Vitéz Erdei Józsefet hősiesen kisköcsögnek nevezték, illetve utasították, hogy fogja be a pofáját. Felvétel természetesen erről is van. Nekünk nem mondtak ilyet...

B. Gy. – T. J.: „– És ezt az aktivista fiatalembert milyen atrocitások érik egy ilyen környe-

zetben, ilyen polgármesterrel, ilyen körülmények között? Hiszen mindenki tudja róla, hogy ő kicsoda és hogy ez ellen tiltakozik.

– Igen, náluk az elmúlt évben kétszer törték be az ablakokat és támadták meg őket. Erről is annak idején – azért vagyok én a polgármester bögyében – kétszer beszámoltam, többek között a Népszabadságban. Akkor sem történt semmi, tehát a rendőrség lezárta ismeretlen tettessel az ügyet.”

MNA: Érpatak polgármesterhez kötődő épületeiből pedig háromféle lövedéket távolítottak el. Majdnem felér egy ablakbetöréssel.

B. Gy. – T. J.: „– Micsoda? Azért, mert betiltott szervezetek, nem foglalkoznak velük?

– Igen. Ők csak bejegyzett, törvényes szervezetekkel foglalkoznak, azokat felügyelik.”

MNA: Erre mondják, hogy visszanyalt a fagyi...

B. Gy. – T. J.: „– De a helyzet ezek szerint rosszabb, mert most már kivették az újságírókat.

– Egyértelműen rosszabb a helyzet. Az újságíróknak egyszerű a dolga, mert hazajön, aztán kész, de például Szöllősi Gábor és az édesanyja ott maradnak.”

MNA: „El lehet menni Magyarországról. Itt lehet bennünket hagyni, kérem szépen. Tessék! Lehet menni!” (Gyurcsány Ferenc, 2006.)

Tudja, tisztelt Tódor János, nekünk kevés az, ha valaki rendesen képes beszélgetni ve-

lünk. Nem dőlünk be ilyesminek, ahogyan a beszélgetésünk elején elmondtuk, tudjuk, ki maga. Azt is tudjuk, hogy szerepet játszik. Pár óra múlva elő is bújt a valódi énje a kerítés mögött, amit persze bölcsen elhallgatott az interjúban. A stílus pedig maga az ember...

Az önök legnagyobb sajnálatára kezd kirajzolódni az összefogás a rendre vágyó magyar emberek között. Van köztük polgármester, tanár, pék, buszsofőr, mezőőr, jogász, harcos, gyerek, rendőr. Valóban rossz lehet összeomlani látni azt, amiben egy élet munkája fekszik, de ne keseredjen el, fiatal még.

Idézzé fel magában a balta és a nagy fa esetét, és jobb, ha a saját súlycsoportjukban keresgélnek ellenfelet maguknak, mert feljebb már a pofonok is nagyobbak.

Köszönjük, hogy megtörve a több éves médiahallgatást, ingyen reklámozott minket.

Orosz Mihály Zoltán régi barátunk, továbbra is segíteni kívánjuk egymás munkáját, a nemzet ellenségeivel és a romboló tevékenységet kifejtőkkel szemben pedig továbbra sem ismerünk kegyelmet!

Kitartás!

2013. február

MNA – Nyírség

*„Feljebb már a pofonok is nagyobbak”
(2013. március)*

Az *Élet és Irodalom* 2013. február 15-i száma riportot közölt az érpataki „önkormányzat” újhungarista, ún. „Becsület Napja” megemlékezéséről, ahonnan a csapattestileg beazonosíthatatlan honvédségi gyakorlóban, rohamsisakban és síszemüvegben (!) a „liberális mocskolódók” elől magát katonának álcázó polgármester, Orosz Mihály Zoltán (OMZ) rendőrökkel távolíttatta el a cikk szerzőjét és a TASZ-pont helyi aktivistáját (*Polgármester rohamsisakban, 2013/7., febr. 15.*). Folytatásunkban a doktor, lovag és becsületlégiós OMZ, a nemzetközi hírű érpataki modell, egyben modellalkotó szellemi-ideológiai holdudvarát mutatjuk be. No meg sokadszor szeretnénk szerényen jelezni az illetékeseknek, hogyan is mutat manapság egy 1800 lakosú községben az, amikor önkormányzatilag kitör magából a falu első embere. A szabolcsi nyilas retróban a Magyar Nemzeti Arcvonal (MNA) Nyírség szekciójának nevüket természetesen elhallgató testvérei pofonokat ígérnek be e sorok szerzőjének.

*„Zászlónk lobogjon magyar hazánk felett, /
Szálljon a büszke dal! / Hungarista rendet s jövőt teremt / a Magyar Nemzeti Arcvonal”
(Zászlónk lobogjon)*

Mint azt az egyik újhungarista netes portál jelentette, a Kard Kereszt Korona Szövetség vezetője, Dr. László András egészségi állapota miatt sajnos nem tudott jelen lenni az idei Becsület Napja rendezvényen. Üzenetét Kisgergely András olvasta fel a megjelenteknek.

„A Kard Kereszt Korona Szövetség vezetőjeként üdvözlöm mind a szövetség, mind a magam nevében a megemlékezésre összejött testvéreket. Mint mindenkor és most is, elsősorban arra emlékezünk, aki nem volt ugyan jelen a kitörésnél, de minden igazságért küzdő magyar legfőbb vezére volt, Magyarország nemzetvezetőjére, Szálasi Ferencre. Ő volt a magyarság becsületének legfőbb letéteményese, életében és mártírhálálában egyaránt. Ő volt az, akit Európa megmentőjének kell tekintenünk. Emlékeznünk kell továbbá a kitörésben elesett magyar és német hősökre, a bolsevista bestiák által meggyilkolt Hindy Iván vezérezredesre, a kitörésben részt vevő magyar erők parancsnokára, valamint a német – különösen az SS – kötelékekben harcoló bajtársainkra is.

Reméljük, mert remélnünk kell a legszélsőbb szélsőjobboldal erőinek az összefogását!”

A bajtársi üzenet megfogalmazója, az 1941-ben született gyengélkedő filozófus, buddhológus-teológus, metafizikus, a tradicionális létszemlélet Hamvas Béla melletti legismer-

tebb magyarországi képviselője, no meg az érpataki polgármester szellemi vezetője. Orosz Mihály Zoltán még az elmúlt század kilencvenes éveiben, László András Nyíregyházán és Debrecenben tartott szabadegyetemén szívta magába az eszmét, olyannyira, hogy a matematika-fizika szakos középiskolai tanár maga is egyház- és lovagrend-alapításba fogott. OMZ pár éve doktori címet is visel a neve előtt, de hogy azt mikor és hol szerezte, nem volt hajlandó a képviselő-testület vele ellenzékben lévő tagjainak kérdésére megválaszolni. Egy később általa indított sajtóperben ellenben ezt a nyilatkozatot tette: „Dr. Orosz Mihály Zoltán nem biggyesztett doktori címet a neve elé, hanem a törvényesen működő Sophia Perennis Theológiai Akadémián szerzett (theológiai) doktori címet (ami nem azonos a tudományos doktori fokozattal) /.../ folyamatban lévő tudományos doktori fokozatának kutatási területe: Az üdvösség ember, az Isten eredeti képének helyreállítása a lélekben. A (metafiziko-tradicionális) transcendentális pneumeto-pszichológia alapjai. Ez soha senki előtt nem volt, és ma nincs eltitkolva.”

De ha nincs eltitkolva, akkor miért ad mindannyiszor kitérő választ a lovag mindazoknak, akik a doktorátusa eredetét firtatják?

Amúgy a Sophia Perennis Egyház valóban létezik, azt Orosz maga alapította, bejegyezt

székhelye Debrecenben, irodája a polgármester állandó lakcímén, Érpatakon, a Napfény major 1-ben van. Viszont a Sophia Perennis Theológiai Akadémiát hiába kerestem ezen vagy más címen, ilyen felsőoktatási intézményt nem találtam. Ettől persze még létezhet, végtére is egy egyházalapító miért ne alapíthatna egy, a nézeteit hirdető oktatási intézményt is. És miért ne szerezhette ott kizárólag ő doktorátust?

László doktornak ellenben legalább annyi tudós tanítványát tünteti fel a wikipédia, mint Jézusnak. Különbséget tesz a fegyverhordozók között szellemi teljesítmény dolgában: vannak az írástudók, és vannak, akik más módon szolgálják a tant. Nos, ez utóbbiak csoportjába tartozik az érpataki teológiai doktor és front-harcos OMZ is, aki László András kiadójaként szerzett érdemeket „a magasabb minőségű ember” megalkotásában. 2000-ben és 2004-ben mestere két könyvét jelentette meg.

„Magyarország apostoli királyság, és ez működően fennállt 1945-ig és tiszta, egyértelmű formájában 1918 végéig. Ezt követően kettős legitimitás jött létre. Tehát egyik oldalról ott volt IV. Károly király, másik oldalról Horthy Miklós kormányzó – aki legitim kormányzó volt –, és ezt a Habsburg-Lothringen-párti legitimizmus sem vonta kétségbe soha, csak azt mondta, hogy a király legitimitása erősebb.

Tehát Magyarországon volt egy kormányzó és egy király. Amikor IV. Károly király meghalt, akkor fia – osztrák császárként I., magyar királyként II. Ottó – lett Magyarország örökös királya. Akkor a kettős legitimitás folytatódott. Természetesen Horthy legitimitása átment Szálasi legitimitásába, és ez a legitimitási vonal faktuálisan Magyarország megszállásával, jogilag Szálasi Ferenc meggyilkolásával megszűnt” – fejtette ki legitimitás-teóriáját László András a *Pannon Front* című folyóiratban egy másik tanítványának, Virág Lászlónak.

A buddhista teológusnak a baloldaliságról lesújtó a véleménye: „A baloldaliság nem a jó- vagy a rossz szándékúság produktuma, hanem egy degeneráltság produktuma. Ugyanis vannak olyan emberek, akik a hierarchia lebontásában, feldúlásában, megfordításában, kifordításában és összezavarásában valami pozitívumot látnak. Ez tulajdonképpen egy beteg tudatnak a kifejeződése. Ezek nem jó vagy rossz szándékú emberek, hanem valójában degeneráltak. Aki baloldali, az degenerált. Ezen belül vannak természetesen gonoszak, aljasak, kegyetlenek, meg kevésbé aljasak, meg szelídek és mindenfélék, de mindez alapján véve a degeneráltság következménye.”

Az ultraortodox konzervatív filozófus, László András szerint Magyarországon a választásokon induló pártok között 1990 óta egyet-

len jobboldali párt sem található. „Nemcsak radikálisan, szélsőségesen jobboldali nem, de egyáltalán olyan sem, ami a legvisszafo-gottabban jobboldalinak nevezhető. Minden magyarországi párt baloldali, és ebben vannak különböző mértékbeli különbségek – jelenti ki az ominózus interjúban László doktor, majd hozzáteszi: – Magyarországon tényleg van egy radikális szélsőjobboldal, ez azonban pillanat-nyilag egyfelől extramarginális helyzetben van, másfelől pedig ezek egy részét sajnos rendkívül alacsony szellemi színvonal jellemzi.”

Hogy a szélsőjobboldali radikalizmus és a szélsőjobbos konzervativizmus szintézisére törekvő filozófus vajon hova sorolja szellemi színvonal dolgában kiadóját, Orosz Mihály Zoltánt vagy a Magyar Nemzeti Arcvonalat, az általam ismert publikációiból nem derült ki.

Ellenben érpataki rendőri kivezetetésem kapcsán nekem külön is üzent a MNA, melyet 1989-ben, Győrben hozott létre Györkös Ist-ván. Eredeti neve Magyar Nemzetiszocialista Akciócsoportok volt, ám ezt 1992. november 29-én Magyar Nemzeti Arcvonalra változtat-ták.

„Tudja, tisztelt Tódor János, nekünk kevés az, ha valaki rendesen képes beszélgetni ve-lünk. Nem dőlünk be ilyesminek, ahogyan a beszélgetésünk elején elmondtuk, tudjuk, ki maga. Azt is tudjuk, hogy szerepet játszik. Pár

óra múlva elő is bújt a valódi énje a kerítés mögött, amit persze bölcsen elhallgatott az interjúban, a Klubrádióban...”

Nem hallgattam el, csak nem kérdezte tőlem a műsorvezető. Az MNA névtelen krónikása arra céloz, hogy a Becsület napi megemlékezést követő fáklyás felvonuláson a Szöllősi Gábor érpataki háza előtt késő este hóbörgők egyikét dühömben „kis köcsög”-nek tituláltam. Hiba volt, elnézést kérek tőle. A dehonasztáló kifejezést az hozta ki belőlem, hogy az egyenruhás Orosz Mihály Zoltán fennhangan rózszaszínű jogvédőknek, liberális mocskolódóknak nevezett bennünket.

A Klubrádióban elhangzott interjút kommentáló MNA – Nyírség által szignált írás így fejeződik be: „Az önök legnagyobb sajnálatára kezd kirajzolódni az összefogás a rendre vágyó magyar emberek között. Van köztük polgármester, tanár, pék, buszsofőr, mezőőr, jogász, harcos, gyerek, rendőr. Valóban rossz lehet összeomlani látni azt, amiben egy élet munkája fekszik, de ne keseredjen el, fiatal még. Idézz fel magában a balta és a nagy fa esetét, és jobb, ha a saját súlycsoportjukban keresgélnek ellenfelet maguknak, mert feljebb már a pofonok is nagyobbak. Köszönjük, hogy megtörve a több éves médiahallgatást, ingyen reklámozott minket. Orosz Mihály Zoltán régi barátunk, továbbra is segíteni kívánjuk egymás

munkáját, a nemzet ellenségeivel és a romboló tevékenységet kifejtőkkel szemben pedig továbbra sem ismerünk kegyelmet!

Kitartás!”

Kövekkel, bokszerrel, késsel

Nácik, jogvédők, rendőrök
egymás közt

2012. július 27.

Éjszaka negyed kettőkor kövekkel dobták be a Társaság a Szabadságjogokért (TASZ) érpataki irodavezetője lakásának ablakát. A családi házban – ahol az iroda is működik – Szöllősi Gábor özvegy édesanyjával él. A TASZ-aktivista közel két éve lép fel a község szélsőjobboldali polgármesterének tevékenysége ellen, amiért is az eddig közel negyvenszer jelentette fel. A matematika-fizika szakos tanár végzettségű Szöllősi 2011 októbere óta az érpataki TASZ-pont irodavezetője, akiről a Népszabadság előző szombaton – 2012. július 21-én – közölt egész oldalas portrét „A nyírségi kamikaze” címmel.

– Üvegcsörömpölésre ébredtünk. A betört üveg mögött, az ablakpárkányon egy öklömmel, földdel szennyezett követ találtam. Édesanyám remegett az idegtől, a cukra összeomlott. Előző héten rendeztük át a szobáját, addig éppen az ablak alatt volt az ágya. Nem magam

miatt aggódom, de érte ölni is tudnék... Rög-
tön felhívtam a rendőrséget, akik azt mond-
ták, azonnal küldenek járőrt, de erre hiába
vártunk. Éjjel fél háromkor újra hívtam a 107-
et, rá mintegy húsz percre megérkeztek a ren-
dőrök. A hozzánk közeli újfehértói őrsön nem
működnek a CB-rádiók, telefonon meg nem
mindig lehet elérni őket. Az ablak alatt is talál-
tak egy követ, de azt az egyik rendőr eldobta.
Reggel nyolckor tettem feljelentést Újfehértón.
Bevittem a járőr által eldobott követ is, de azt
mondták, nincs rá szükség, mert úgyszincs raj-
ta ujjlenyomat.

Rendőrségi meghallgatásán Szöllősi Gábor
elmondta, hogy senkit nem gyanúsít a cse-
lekmény elkövetésével. A faluban két harago-
sa van, Orosz Mihály Zoltán polgármester és
Bakti Péter mezőőr, aki legutóbb egy újságnyi-
latkozata miatt feljelentette rágalmazásért.

A rendőrség rongálással elkövetett tulaj-
don elleni szabálysértés miatt indított eljárást,
melynek során az elkövető felkutatása érdeké-
ben megkezdték az adatgyűjtést – tudtuk meg
Fedor Ritától, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Me-
gyei Rendőr-főkapitányság sajtószóvivőjétől.

Pár héttel később újra kövekkel támadtak
Szöllősiék házára.

Mivel a nyomozás nem vezetett eredmén-
yre, mindkét ügyet lezárták.

2013. február 9.

Ülünk a TASZ-irodának is használt nagyszobában, az ablakon a függöny mögött sötétítő pokróc, hogy ne lehessen az utcáról belátni. Irénke, az érpataki TASZ-koordinátor, Szöllősi Gábor édesanyja mutatja a kezét: másfél órával a „Becsület napi” fáklyás szabadcsapat rendőrautókkal tessék-lássék „biztosított” elvonulása után is remeg. Pedig az előbb adta be magának az inzulint. Éppen vacsorához terített az ötvenéves, súlyos pajzsmirigyműtéten átesett, cukorbeteg asszony – aki férje halála után egyedül nevelte fel, iskoláztatta két fiát –, amikor ugatni kezdtek a kutyák. Kiment, hogy megnézze, mi történik, de nem látott semmit, mert kézi reflektorral világítottak a szemébe.

Fél kilenc körül járt az idő, azt gondoltuk, hogy ilyenkor már nem kell számítani hivatlan látogatókra. Főleg olyanokra nem, akik legtöbbször a Magyar Nemzeti Arcvonal (MNA) egyenruháját viseli. Másfél óráig tartott a magát világháborús katonának álcázó helyi Übü papa és az őt követő *szaharháziak* hőbörgése. Aztán a rendőrök parancsnoka, egy őrnagy asszony nyugtatgatta Irénkét, tőlem meg kétszer is megkérdezte, hogy mi az az MNA meg a Sophia Perennis Egyház, amely Übü papának doktorátust bírt adni – legalábbis saját állítása szerint. De Übünk szellemi mesterének,

a valódi buddhista doktorátussal rendelkező László András filozófusnak ultrajobboldali metafizikájára alapozott újhungarista-modell taglásánál már észrevehetően elvesztette a fonalat. Pedig ez pofonegyszerű: rend, fegyelem, közmunka, éljen Szálasi!

Mi is feladjuk éjjel fél tizenkettőkor, nem várunk tovább a rohamsisakos Godot-ra és fáklyahordozóira, inkább lefekszünk aludni. Már akinek sikerül.

Gábor állítja reggel, régen nem aludt ilyen jól. Persze könnyű neki, már két támadást is átélt anyukájával, amikor is kövekkel törték be az ablakukat. A legrosszabbat is meg lehet szokni. Én viszont egy darabig azon filóztam, vajon mi a teendő akkor, ha berepül az ablakon egy Molotov-koktél? Kést vagy sodrófát ragadjon az ember, vagy inkább egyből a tüzet kezdje oltani? Káromkodhat-e, vagy az nem megengedett még egy ilyen szituációban sem? Űthet-e pacekból, vagy polkorrekt, erőszakmentes blablával győzze meg inkább turul szülte ellenfelét? Méltóságot mindenkinek, még a kispályás Szálásiknak is? És ha végképp nem tudunk dönteni, várjuk meg, mit tanácsolnának a pesti központból (megkésve, bár törve nem) a mindig lelkes és aggódó TASZ-jogászok és -aktivisták? És mit írnának erről, miközben a szénné égett falak között buzgón fotóznak és interjúznak bennünket a

média hozzám hasonló „liberális mocskoló-dói” (copyright by: érpataki Übü papa)?

Gábor és édesanyja mindig ott maradnak. A frontvonalban. Az általunk, a saját lelkiismeretünk megnyugtatósára táplált remény túszaiként. Mi meg, „liberális mocskológók”: elhivatott vagy éppen érzéketlen jogvédők, cinikus médiahiénák, és minden egyéb, önfényező vagy éppen öngyalázó altruista, végül mindig magukra hagyjuk őket. Beülünk a kocsiba, fölülünk a Pest felé tartó vonatra, és hazamenekülünk.

A TASZ érpataki emberét hónapokkal előbb – mint korábbi kitüntetett – Radnóti antiraszszista díjra javasoltam. Hanti Vilmostól, a Magyar Ellenállók és Antifasiszták Szövetségének (MEASZ) elnökétől jött a válasz: *„Köszönöm, hogy ennyi energiát szentelsz az ügynek. Az idén a sok Radnóti-díjra javasoltak között szerepelt a te általad említett Szöllősi Gábor is, de nem került be az idei díjazottak közé. Ne adjuk föl a reményt. Vagy ősszel, az Antifasiszta ellenállásért kitüntetéseink során, vagy jövőre nyomatékkal figyelembe vesszük a kiváló javaslatodat.”*

2013. március 13.

Szöllősi Gábort az érpataki temető melletti buszmegállóhoz csalták, majd bokszerrel és késsel támadtak rá. A jogvédőnek sikerült elhárítania a szúrást, de az ütésektől nyolc napon túl gyógyuló sérülést szenvedett.

– Hirtelen termett ott a buszmegállóban, és egyetlen szót sem szólt, csak ököllel a szemem alá ütött. Hátrahőköltem, akkor kaptam a második ütest, ami az orromat érte. Elkezdtem kiabálni: „Mi bajod van?” Nem válaszolt. A bal kezében egy fényes tárgyat láttam, kés lehetett... Ezért elkaptam a férfi fejét, bal kezemmel a nyakánál szorítottam lefelé. Ő közben próbált jobb kézzel tovább ütlegetni és rugdosni, a fejemre is ütest mért ököllel. Mikor sikerült ellöknöm, ő elindult a temető felé.

A nyírségi jogvédőt előző nap felhívta egy nő azzal, hogy a Szegedi Tudományegyetemről telefonál (a jogvédő készüléke kijelezte a számot), riportot szeretnének forgatni vele az érpataki modellről és a polgármesterrel folytatott vitájáról. Aztán átadta a telefont az „operatőrnek”, akivel végül is megbeszélték, hogy másnap találkoznak Érpatakon. A TASZ-aktivistának nem volt gyanús, hogy a község szélén lévő temetőhöz hívták, még az sem, hogy a fiatal férfi déli fél tizenkettő körül gyalog érkezett.

Szöllősi állkapcsa elrepedt a bokszerütéstől, koponyáján, arcán, vállán és felkarján zúzódásokat szenvedett.

A súlyos testi sértés miatt ismeretlen tettes ellen folyó nyomozás mind ez ideig nem járt eredménnyel, annak ellenére, hogy térfigyelő kamerák rögzítették a verekedést, és akadtak olyan tanúk, akik látták a temetőbe bemene-

külő elkövetőt. A sértett a buszmegállóban megtalálta a támadó által elhagyott rádió adó-vevő készüléket is, ugyanazt a márkát, mint amit a községi mezőőrök használnak. A fiatal férfiről nem tudott érdemleges személyleírást adni, viszont az egyik, éppen a temetőben tartózkodó tanú szerint az piros sapkát és fekete kapucnis pulóvert viselt. A rendőrség arról tájékoztatót, hogy a tanúk meghallgatása és a térkamera felvételeinek elemzése még tart. Majdnem három hónap kevés volt ehhez.

Megkérdeztem a TASZ vezetőjét, hogy mit tesznek a legismertebb szélsőjobbos portál által többször megfenyegetett, immár súlyosan bántalmazott aktivistájuk és vele élő beteg édesanyja biztonsága érdekében, akik a liberális jogvédelem túszaiként tartják a frontot egy olyan községben, ahol első számú célpontjai a helyi hatalomnak és a félkatonai bakancsosoknak. Tiltakoztak-e az érpataki állapotok miatt például a belügyminiszternél, a legfőbb ügyésznél vagy az országos rendőr-főkapitánynál, mivel a megyei hatóságok, bár tudják, mi folyik „a rend a lelke mindennek” szlogen jegyében a nyírségi községben, mégsem tesznek semmit?

– Mi is nagyon aggódunk a testi épségéért, ezért arra jutottunk, hogy egy biztonsági kamerát kellene felszerelni Gábor házára. Ehhez pénzt fogunk gyűjteni, és be fogjuk szerezni a kamerát. Bennünk felmerült az is, hogy Gábor és anyukája költözzön el Érpatakról, de Gábor

erre nem hajlik, így nem marad más megoldás, mint a kamera, ami persze szintén nem egy életbiztosítás... – nyugtatott meg az elfoglalt elnök helyett Jovánovics Eszter, a TASZ Romaprogram vezetője. – Mindenképpen megfontoljuk a javaslatát, ami a Legfőbb Ügyészhez/Belügyminisztériumhoz fordulást illeti. Biztosíthatom arról, hogy rendkívül aggasztónak tartjuk az érpataki helyzetet, illetve Gábor helyzetét, és folyamatosan gondolkodunk azon, hogy hogyan tudnánk hatékonyan segíteni.

Szóllósi rendőrségi vallomásában egyedüli haragosaként a község polgármesterét, Orosz Mihály Zoltánt nevezte meg, aki őt jogvédő munkájával összefüggésben már több tucatszor feljelentette. Orosszal szemben viszont garázdaság szabálysértése miatt az újfehértói rendőrök indítottak eljárást, mert február 9-én, az érpataki önkormányzat által rendezett Becsület Napja, az 1945-ös budavári kitörésre való hungarista megemlékezés utáni fáklyás felvonuláson, Szóllósiék háza előtt uszította híveit a TASZ, a liberális jogvédők és a „mocskolódó” médiamunkások ellen. Mindkét ügyben az újfehértói rendőrség munkatársa, dr. Marján Péter őrnagy nyomozott, akit „rendőrségi vezető társaival” együtt nemes egyszerűséggel „ostobábbnál ostobábbnak” minősített saját Facebook-oldalán Orosz Mihály Zoltán. (A polgármester elleni eljárást bizonyítottóság hiányában ezúttal is megszüntette a rendőrség.)

A polgármester bosszújától és feljelentésétől tartva névtelenséget kérők szerint – akik egyáltalán szóba mertek állni a faluban persona non grata-nak számító újságíróval – a napnál is világosabb, hogy egyedül „Orosz bízhatta meg a sameszait” a jogvédő móresre tanításával. – Megvan a telefonszám, ahonnan Gabit hívták, a villanyoszlopon lévő kamera rögzítette az esetet, ráadásul ott maradt a hókitóki is. Na kiknek van ilyen rendszeresítve? Az egyik mezőőr, aki úgyszólván Orosz személyi testőrének is tekinthető, harci iskolát is működtet. Nem Érpatakon, hanem ahol lakik. Valamilyen harcművészetet oktat, nem csak gyerekeknek, felnőtteknek is. Hát, szerintem köztük kell keresni a tettest!” – mondja egyikőjük, aki megesket, hogy nem írom le a nevét, mert nincs kedve „agresszív örültekkel pereskedni”.

2013. június 10.

Fedor Rita r. főhadnagy

sajtószóvivő, nemzetközi referens

Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Rendőr-főkapitányság

Tisztelt Szóvivő Asszony!

Május 2-án az alábbi választ kaptam Öntől az érpataki TASZ-pont munkatársa (Szöllősi

Gábor) elleni támadás ügyében: „A megkeresésében jelzett témával kapcsolatban az alábbi tájékoztatást adom: A Nyíregyházi Rendőrkapitányság Újfehértói Rendőrőrsre súlyos testi sértés bűntett elkövetésének megalapozott gyanúja miatt jelenleg is nyomoz ismeretlen tettes ellen. A tanúkihallgatások és a térfigyelő kamerák által rögzített képsorozatok elemzése folyamatban van.”

Érdeklődnék, jutott-e előbbre a nyomozás közel három hónap alatt?

Nyilván a nyomozás részleteiről nem adhat tájékoztatást, annak mindenesetre örülnék, ha választ kapnék arra, mit szólnak ahhoz, hogy Érpatak polgármestere Facebook-oldalán „ostobábbnál ostobábbnak” minősítette a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei rendőröket, különös tekintettel az újfehértói őrs főnyomozójára. Feljelentették-e rágalalmazásért? Egyáltalán foglalkoznak-e vele, hogy egy hivatalos személy – miközben eljárás folyik ellene – miként vélekedik testületük tagjairól?

Válaszát megköszönve, üdvözlettel:

T. J.

2013. június 17.

Tisztelt Tódor János Úr!

Tájékoztatatom, hogy az Ön által jelzett ügyben a nyomozás továbbra is folyamatban van,

bővebb felvilágosítást a nyomozás érdekeire való tekintettel nem áll módunkban adni.

Tájékoztatatom továbbá, hogy a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Rendőr-főkapitányságnak nem feladata és nem is követi nyomon a Facebook közösségi oldalon megjelenő bejegyzéseket.

Tisztelettel:

Fedor Rita r. főhadnagy
sajtószóvivő, nemzetközi referens
Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei
Rendőr-főkapitányság

2013. június 19.

Tisztelt Szóvivő Asszony!

Válaszát, fáradozását köszönöm, bár értetlenségem csak tovább nőtt az ügy kezelésével kapcsolatban.

Válaszából az is kiderült, hogy a rendőrség testületét bárki nyugodtan gyalázhhatja – kivált, ha polgármester – a közösségi oldalakon, mert az önöket hidegen hagyja. Nyilván sokan örülni fognak ennek és élnek majd a lehetőséggel, ha közzé tesszük álláspontjukat.

Segítségét megköszönve:

T. J.

Orosz Mihály Zoltán
az Alkotmányvédelmi Hivatal ügynöke?

Alkotmányvédelmi Hivatal
Göbölös László dandártábornok,
főigazgató
1055 Budapest, Falk Miksa u. 9-11.

Tisztelt Főigazgató Úr!

A Nyíregyházi Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztály 15010/3788 -1/2014 bü.-ben (közveszélyokozás büntettének gyanúja miatt) folytat nyomozást az érpataki Molotov-koktélos gyújtogatás ügyében. (Az érpataki polgármesterrel évek óta pereskedő Polyák Ferenc pajtáját gyújtották fel ismeretlenek.)

A témában riportot írok és adatgyűjtésem során – egyebek mellett – olyan információhoz jutottam, hogy Érpatak polgármestere, Orosz Mihály Zoltán az Alkotmányvédelmi Hivatal (a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat) ügynöke-informátora.

Hosszabb ideje foglalkozom a falu és az ún. „érpataki modell” ügyeivel:

(<http://atlatszo.hu/2012/04/06/%E2%80%99Epeldat-statualunk-rajtuk-egy-szalasi-hivo-polgarmester-amokfutasa-i/>

<http://atlatszo.hu/2012/04/12/doktor-lo->

vag-egy-szalasi-hivo-polgarmester-amokfutasa-ii/
<http://atlatszo.hu/2012/04/20/nem-all-ha-taskoromben-egy-szalasi-hivo-polgarmester-amokfutasa-iii/>
http://www.es.hu/todor_janos;polgarmester_rohamsisakban;2013-02-14.html
http://www.es.hu/todor_janos;8222;feljebb_mar_a_pofonok_is_nagyobbak8221;;2013-02-28.html)

Előbbi cikkeim miatt a Magyar Nemzeti Arcvonal Nyírség Tagozata nagy nyilvánosság előtt (jovonk.info) megfenyegetett, ami miatt korábban az Alkotmányvédelmi Hivatal segítségét is kértem. A nyomozást a Nyíregyházi Rendőrkapitányság lezárta, mivel nem volt megállapítható a jovonk.info nyilas portál kiadója (a szerver külföldön van).

Mint ahogy arról Önnek is tudomása lehet, Szöllősi Gábor, a TASZ helyi irodavezetőjének lakását többször megtámadták, őt súlyosan bántalmazták (lásd: http://www.es.hu/todor_janos;kovekkel_bokszerrel_kessel;2013-07-10.html), de a rendőrség mindannyiszor lezárta a nyomozást, arra hivatkozva, hogy a tettes ismeretlen. Minden esetben felmerült, hogy a bűncselekmények felbujtója a falu polgármestere, Orosz Mihály Zoltán.

A polgármester nyilvános performance-ai alkalmával és Facebook-oldalán nem csak az általa liberálisnak nyilvánított jogvédőket,

újságírókat mocskolja rendszeresen, hanem a nyíregyházi rendőröket, ügyészeket és bírókat is.

A község kitörés napi rendezvényein mindannyiszor jelen lévő, az egyik paramilitáns szervezethez tartozó – tervezett riportomban megszólaló – riportalanyom szerint a szélsőjobb oldali nézeteket hangoztató, társait uszító exhibicionista „Oroszt azért hagyják működni, mert a titkosszolgálatnak dolgozik... Ezért úszhat meg mindent...”

Tisztelt Főigazgató Úr!

Természetesen nem vagyok naiv, tisztában vagyok vele, hogy az Ön által vezetett Hivatal (ahogy az újságíró is) védi informátorait.

Mindazonáltal szakmai kötelességem, hogy értesülesemről megkérdezzem az Alkotmányvédelmi Hivatal véleményét.

Válaszát megköszönve, tisztelettel:

T. J.

dr. Molnár Zsolt elnök

Országgyűlés Nemzetbiztonsági Bizottsága

Tisztelt Elnök Úr!

Közbenjárását szeretném kérni egy olyan ügyben, amely megítélésem szerint közér-

dekű, és amely felvetésemre az illetékes szervezetől immár több mint két hónapja nem kapok választ.

Újságíróként egy riporton dolgozom, ami közelebbről egy érpataki gyújtogatásos (Molotov-koktélos), korábban terrorcselekménynek minősített üggyel kapcsolatos. Adatgyűjtésem során olyan információkhoz jutottam, hogy Érpatak község polgármestere, akinek személye már korábban is több esetben felmerült felbujtóként a faluban elkövetett – mindannyiszor eredménytelen nyomozással végződő – erőszakos bűncselekményekkel kapcsolatban (ezekről lásd a csatolt levélben felsorolt hivatkozásokat), informátora-ügynöke a titkosszolgálatnak. Az őt jól ismerők éppen emiatti védettségének tudják be, hogy a szélsőjobboldali (hungarista), sokak szerint pszichopata polgármester, Orosz Mihály Zoltán megannyi törvénysértés után is helyén maradhat, embereket alázhat meg, következmények nélkül élhet vissza hatalmával, és ami egy demokráciában elképzelhetetlen: Szálasi Ferenc egykori nyilas nemzetvezető (akit példaképének nevez nyilvános beszédeiben) zavaros nézetrendszerére épülő közigazgatási-közbiztonsági rendszert (ún. érpataki modell) ültethet át a gyakorlatba, hirdethet a falu honlapján és országszerte.

A riportban felmerült kérdéseimmal megkerestem az ügy véleményem szerinti gazdáját,

az Alkotmányvédelmi Hivatal (AH) vezetőjét. (A levelet csatolom.) E-mailben 2014. 07. 29-én, majd egy hónappal később, 2014. 08. 27-én ajánlott levélben feltett kérdéseimre a mai napig (2014. 09. 29.) nem kaptam választ.

Kérem a T. Elnök Urat, szíveskedjen tájékoztatni, hogy amennyiben a tudomásomra jutott állításokat, az Alkotmányvédelmi Hivatalhoz intézett levéllel együtt nyilvánosságra hozom, vagyis a cikket megjelentetem, milyen jogi következményekkel számolhatok jómagam, illetve az a médium, ahol megjelenik. Az Alkotmányvédelmi Hivatal hallgatása az információk megerősítéseként, cáfolataként, vagy a Hivatal hanyag munkavégzéseként értelmezhető-e?

Gyors válaszát megköszönve, üdvözlettel:
T. J.

Tisztelt Tódor János úr!

A Nemzetbiztonsági Bizottsághoz eljutatott megkeresésére hivatkozva az alábbiakról tájékoztatom. Levelének kézhezvételét követően tájékoztatást kértem Göbölös László dandártábornok úrtól, az Alkotmányvédelmi Hivatal főigazgatójától, hogy mi az oka annak, hogy a Hivatal nem válaszol Önnek. Főigazgató úr ál-

tal megküldött tájékoztatásból kiderült, hogy az Alkotmányvédelmi Hivatal 2014. szeptember 16-án megküldte az Ön által megadott lakcímre a megkeresésére adott választ, a levél azonban bontatlan állapotban érkezett vissza a Hivatalhoz. Javaslom, hogy keresse meg az Alkotmányvédelmi Hivatalt és kérje a válasz ismételt megküldését. Kérem tájékoztatásom szíves tudomásul vételét.

Budapest, 2014. október 31.

Üdvözlettel: Dr. Molnár Zsolt elnök

Alkotmányvédelmi Hivatal
Göbölös László dandártábornok,
főigazgató
1055 Budapest, Falk Miksa u. 9-11.

Tisztelt Főigazgató Úr!

Levelemre, amit ajánlott levélben 2014. 08. 27-én is elküldtem Önnek, választ a mai napig nem kaptam. Tájékoztatást kértem ez ügyben dr. Molnár Zsolttól, a Nemzetbiztonsági Bizottság elnökétől (válaszát csatolom), aki szerint Önök válaszoltak, de a levél bontatlanul visszament. Önökhöz. Jómagam a B-i postán érdeklődtem, de szerintük szeptemberben

az Önök címéről levél nem érkezett hozzám. Megjegyzem, lakcímem mellett telefonszámom és e-mail címem is olvasható volt a levélben, tehát módjuk lett volna értesíteni. Kérem a T. Főigazgató Urat, hogy szíveskedjék közölni, hogy mi volt az ún. rakszáma a nekem küldött levélnek, vagy/és válaszát ismét elküldeni e-mail és postai címemre.

Válaszát megköszönve:

T. J.

ALKOTMÁNYVÉDELMI HIVATAL
JOGI ÉS ÜGYRENDI
IGAGATÓSÁG
Ikt.szám: AH/109997-4/2014-2.

Tódor János Úrnak 2. sz. példány

Tisztelt Uram!

A 2014. október 31-én küldött megkeresésével kapcsolatban főigazgató úr megbízásából tájékoztatom, hogy a 2014. szeptember 1-jén közérdekű adat megismerése iránti igényének alapos vizsgálatát követően az Alkotmányvédelmi Hivatal (a továbbiakban: Hivatal) az alábbi tartalmú választ készítette el, amely az AH/94063-1/2014-2. iktatási számon 2014. szeptember 16-án megküldésre került az Ön

által megadott címre, ahonnan a válaszelevél 2014. szeptember 18-án bontatlan állapotban érkezett vissza a Hivatalhoz. A megküldöttválasz küldeményazonosítója: RL 1376 075 161 395 5.

„Tisztelt Uram!

Az Alkotmányvédelmi Hivatalhoz érkezett megkeresésével kapcsolatban főigazgató úr megbízásából az alábbiakról tájékoztatom. Azon értesülés megerősítésére, illetve cáfolására, mely szerint dr. Orosz Mihály Zoltán az Alkotmányvédelmi Hivatal informátora, a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvény 51. § (1) bekezdése, valamint a 44. § (3) bekezdése alapján nincs lehetőség.

A megkeresésben foglaltakra tekintettel javasolom, hogy amennyiben személyét, személyiségi jogait érintő, emberi méltósága elleni cselekmény elkövetését észleli, forduljon bizalommal a hatáskörrel rendelkező, lakóhelye szerint illetékes nyomozóhatósághoz.

Kérem a fentiek szíves tudomásul vételét.”

Budapest, 2014. november 03.

Üdvözléttel:

Dr. Boczkó János
igazgató

Válaszában az igazgató dr. Orosz Mihály Zoltánnak nevezi a polgármestert, akit az AH-nak írt levelemben én nem doktoroztam. Az érpataki polgármester magának adott doktori címet, aminek viselésétől a bíróság utóbb eltiltotta.

Meglehet az AH nyilvántartásában még doktorként szerepel.

„Csak sétálunk és jelzünk”

(2016. április 22.)

Exportált érpataki „légiósok”

Tiszavasváriban

A tiszavasvári Keskeny és Széles utcák általunk megkérdezett, megnyomorított életű lakói nem kérnek a városuk – országgyűlési képviselői álmokat dédelgető – polgármestere által rájuk szabadított érpataki modellből.

A modelljéről hírhedt érpataki polgármester, Orosz Mihály Zoltán Becsület Légiója bevette Tiszavasvári cigánytelepét, és nyeresre áll az állami hatóságokkal, cigány és nem cigány jogvédőkkel szemben. A hatóságokat csöppet sem zavarja, hogy az érpataki légiósok tevékenysége jogszabályokba ütközik. Mint ahogy az sem, hogy Orosszal szemben több bűncselekmény alapos gyanúja miatt büntetőeljárások vannak folyamatban, az akció közbiztonsági szakértőjét, az ex-Jobbikos országgyűlési képviselőt, Zagyva György Gyulát pedig zaklatás miatt ítélték el jogerősen 2014-ben.

Tiltakozásul a TASZ az Egyenlő Bánásmód Hatósághoz, a Roma Rendőrök Egyesülete a köztársasági elnökhöz fordult, egy magán-személy pedig a rendőrségen tett feljelentést. Mindez csak falra hányt borsó. Egyetértünk a Becsület Légiója jelmondatával: „Rendet kell

tenni, mert rendnek kell lennie.” De ezt nem a cigánytelepeken, hanem a saját fejekben és a szélsőjobbal kokettáló állami és rendvédelmi szerveknél kellene kezdeni. Ugyanis a tiszavasvári Keskeny és Széles utcák általunk megkérdezett, megnyomorított életű lakói nem kérnek a városuk – országgyűlési képviselői álmokat dédelgető – polgármestere által rájuk szabadított érpataki modellből.

A Szabolcs-Szatmár-Bereg megye nyugati részén fekvő kisvárost közel 13 ezren lakják. Becslések szerint a város cigány lakosságának aránya kb. 16-17 százalék lehet. A légiózás által érintett (Széles és Keskeny utcák) szegregátumnak 1500 lakosa van, itt lakik a szegregált területeken élők 62 százaléka. Ehhez képest kevés, mindössze 202 lakott lakást számlál, aminek köszönhetően magasan itt a legnagyobb az egy lakott lakásra jutók száma (7,4 fő, míg a városi átlag 2,8).

A tiszavasvári telepfelszámolásra, városfejlesztésre, az antiszegregációs terv végrehajtására 2009 óta számos program megfogalmazódott, és írásos dokumentum is rendelkezésre áll, ám ezekkel a város képviselőtestülete és az érpataki modell kidolgozói közötti, 2016. február 15-i ülésén megkötött együttműködési megállapodás kifejezetten ellentétes szemléletű. Az ominózus ülésre Tiszavasvári

jobbikos polgármestere, dr. Fülöp Erik meghívta a Becsület Légiója elnevezésű egyesület két ismertén szélsőjobboldali tagját: Érpatak polgármesterét, Orosz Mihály Zoltánt, és a Hatvannégy Vármegye Ifjúsági Mozgalom vezetőjét, Zagyva György Gyulát. A vallási céllal 2011. december 31-én létrejött, Orosz Mihály Zoltán lakhelyén bejegyzett egyesület célja: „a lelki üdvösség elérésének segítése lelki, spirituális tevékenység végzésével, az élet életföltöti értelmé megtalálásának segítése”. Az egyesület a 2012-13-as években tevékenységet nem végzett, nem volt sem bevétele, sem kiadása. A 2014-2015. évek vonatkozásában adatszolgáltatás nem történt. A szervezet vezetője, Orosz Mihály Zoltán magát „társadalmi integrációs szakértő”-nek nevezte ki.

Az érpataki modell kitalálója szerint ez olyan paradigmaváltás, mely a liberális szabadságjogok tagadására („nihilista és anarchista neoliberalis önkénykultuszra alapozott társadalomszervezés”) és a rendteremtés elvére épül: „a legnagyobb erőfeszítéseket mindennek előtt (a népi, nemzeti, vallási hagyományok, a helyi kultúra és a hatályos jogszabályok által definiált világos normákban gyökerező és azokra alapozott) REND kialakítása, fenntartása és megszilárdítása érdekében és irányába kell kifejteni, ezután jöhet minden egyéb, vagyis csak ezután jöhetnek a szabadságjogok.”

Arra a lakossági fórumon elhangzott ellenvetésre, hogy a Becsület Légiója Egyesület tiszavasvári jelenléte a közbiztonsági tevékenység jogellenes szervezésének vétségét, illetőleg szabálysértését valósítja meg, Orosz azt mondta, hogy ők csak sétálnak az utcákban, és beszélgetnek az emberekkel. Nincs egyenruhájuk, nem zaklatnak, nem ellenőriznek senkit, csak jelzést adnak, ha például áramlopást vagy más bűncselekményeket észlelnek. „Bűnözőkkel nem vagyunk jóban”, jelentette ki, de nem folytatnak jogosulatlan tevékenységet, és hatóságként sem lépnek fel, csupán igyekeznek a rendőrséget, a gyermekvédelmet, az áramszolgáltatót „visszavezetni a munka világába”. Szerinte jogosulatlan közbiztonsági tevékenységet nem lehet elkövetni, hiszen az EU garantálja a személyek szabad áramlását. „Az ordibál, akinek a háza ég” – egészítette ki főnökét Zagyva Gy. Gyula közbiztonsági szakértő. Ha nem született volna meg az önkormányzattal a megállapodás, akkor is nem csupán joga, de egyenesen állampolgári kötelessége mindenkinek fellépni, ha bűncselekményt észlel. „Ott kamerázunk, ahol akarunk, a sajtóigazolványunkat fel tudjuk mutatni” – tette hozzá.

„Nem kellenek ide az érpatakiak” – mondja a Keskeny utcában a ház fala mellett, leharcolt fotelben ücsörgő őszborostás, rokkantnyug-

díjas cigány ember. Felesége a lépcsőn ülve arról beszél, hogy nincs miből megélniük. „A közmunkások szedték össze a szemetet, nem az érpatakiak, ezek csak az áramlopás miatt basztatnak folyton bennünket” – mondja az öreg. Mutatja a villanyórát, benne a kampós végű fekete huzalt, amit a vezetékekről szedtek le a légiósok. A Keskeny utca mögötti árokban, az egykori vályogvetőgödrökben vízben ázik a rengeteg szemét és műanyag palack. Ezek megtisztítására a másfél hónapnyi légiózás kevésnek bizonyult.

Április 10-e, vasárnap délután van, a megyei cigányszervezetek és a projektet lebonyolítók, élükön Orosszal, Zagyvával és a város polgármesterével telepi bejárásra, majd lakossági fórumra hívták az érdekelteket és a sajtót. Bár a rend demonstrálására lenne hivatott a rendezvény, az nem zavarja a város első emberét, hogy a konténerekből kidől a szemét.

A „párbeszéd” cigány szervezői jó félórás késéssel értek ide, holott Nyíregyháza vagy Nagykálló nincs innen messze. Az érpataki modellel szimpatizálók, köztük több jobbikos parlamenti, viszont szép számban és időben megjelentek, holott sokan több száz kilométerről érkeztek. „Szombathelyről jöttünk, az érpataki modell ottani csoportjához tartozunk” – mutatkozik be egy megtermett fiatalember, aki közgazdásznak mondja magát.

Mondanám a nevem, de közbeszól, tudja, ki vagyok én. Már-már barátságosan elbeszélgetünk (egymás mellett) annak ellenére, hogy mint mondja, ismeri, mit gondolok Orosz modelljéről. „Mi homlokegyenesen más ideológiát képviselünk” – jelenti ki mosolyogva. Ennyiben maradunk.

Elindul a menet, az utca két oldalán, házaik és putrijaik tövéből gyanakvó tekintetek figyelnek bennünket. Nők, férfiak és a rengeteg gyerek. Mint domesztikált vadállatok a szafarin az őket a terepjárók és fegyverek biztonságából tanulmányozó idegeneket.

Tiltakoznak, hogy ne fényképezzék őket („Miért a nyomorultakat fotózzák mindig?”), és nem hajlandók elárulni a nevüket („Miért kíváncsi rá? Mi köze hozzá? Hülyének néz, ha pofázunk, holnap már kirúgnak...”). Itt majdnem mindenki a közmunkából él, félnek, ha beszélnek, ugrik az a néhány tízezer forint is. „Több idegen van itt, mint helybeli. A Széles és Keskeny utcaiak többsége fél, el sem mertek jönni” – magyarázta a lakossági fórumon Kóti Piroska, a Büdi városrész cigány egyesületének vezetője. „Bennünket nem vontak bele ebbe a megállapodásba, de nem is kérünk belőle. Mi, romák azt vesszük észre, hogy egyre jobban el vagyunk taposva.”

Három ingerült fiatalember áll elém, egymás szavába vágva magyaráznak. Egyikőjük

a telefonján mutogatja, hogy tegnap este itt jártak a rendőrök, néhány fiúnak a szemébe spréztek. „A városi sportcsarnokban egy zenés bulin tört ki a balhé, a rendőrök a kenyérgyárnál lerohantak bennünket, utána jöttek kocsikkal a telepre” – meséli. *„2016. április 9-én este a tiszavasvári sportcsarnokban megrendezett zenés-táncos rendezvényről a biztonsági szolgálat egyik munkatársa tett bejelentést a rendőrségre, mely szerint ott rendőrségi intézkedést igénylő rendbontás alakult ki, több tucat bálozó verekedett össze. A rendőrség a bejelentést követően a rendezvény helyszínén a garázda magatartást tanúsító 60-80 fős társaság tagjaival szemben – a rendőrségi törvény által biztosított kényszerítő eszközök alkalmazásával – a jogellenes cselekményt megszüntette, a közrendet és a közbiztonságot helyreállította. Az ügyben a Tiszavasvári Rendőrkapitányság garázdaság büntett elkövetésének megalapozott gyanúja miatt indított nyomozást ismeretlen tettes ellen.”* (Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Rendőr-főkapitányság Sajtóosztálya.)

A rezervátumi bejárás már véget ér, amikor megjelenik a semmiből egy fehér kisbusz és egy rendőrautó. Tucatnyi terepruhás rohanja le a telepet. Egy férfit vezetnek elő az egyik Keskeny utcai házból, aki élénken gesztikulálva bizonygatja, náluk nincs semmiféle balhé. „Téves riasztás volt” – válaszolja érdeklődésünkre az egyik bevetési rendőr.

Fülöp polgármester szerint a Becsület Légiójának köszönhető, hogy megszűnt az áramlopás, ami korábban két kisgyerek életébe került. Volner János, a Jobbik alelnöke korábban azt nyilatkozta, hogy 300 illegális áramvételezést derített fel Orosz csapata másfél hónap alatt. Az E.ON szerint viszont a tavalyi és az idei évben összesen 196 illegális vételezés történt Tiszavasvári egész területén. A rendőrség közlése szerint eddig egy gyerek (2015. július 27-én) szenvedett halálos áramütést családi házukban, ahova illegálisan kötötték be az áramot.

A tiszavasvári cigány szegregátumban folyó ún. rendteremtési program jogszerűségéről megkérdeztem az illetékes hatóságok és a Jobbik véleményét. Megítélésem szerint ugyanis a légió a hatályos büntető jogszabályokba ütköző közrendvédelmi tevékenységet végez a cigánytelepen.

„...Szeretném továbbá kifejezni egyet nem értésemet azon kijelentésével kapcsolatban, hogy a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal nyilvánvaló jogszabálysértéshez asszisztál. Az Ön által említett képviselőtestületi ülés jegyzőkönyve, annak melléklete és tartalma alapján a Kormányhivatal törvényességi felügyeleti és ellenőrzési jogkörében a szükséges intézkedéseket megtette, törvé-

nyességi jelzéssel élt a képviselőtestület felé. A Becsület Légiója Egyesület működésével kapcsolatosan a Kormányhivatal nem rendelkezik illetékességgel és hatáskörrel, azonban megtette az intézkedéseket a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Főügyészség felé...” (Kozma Péter kormány megbízott nevében és megbízásából Kocsis Sándor kabinetvezető)

„A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal vezetőjének megkeresése alapján a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Főügyészség 2016 márciusában megvizsgálta az érpataki székhelyű *A Becsület Légiója. Jogvédő Liga a Tiszta Közéletért* vallási egyesület működésének törvényességét. Ennek során megállapította, hogy az említett vallási egyesület vallási tevékenysége mellett végez egyéb tevékenységet is, de az nem elsődleges a vallási tevékenység terhére, és nem jelenti annak háttérbe szorítását. A vizsgálat arra vonatkozó adatot sem tárt fel, hogy a vallási egyesület az Alaptörvénnyel ellentétesen, jogszabálysértően, vagy más közösség jogainak és szabadságának sérelmével végezné a tevékenységét. Mindezekre tekintettel ügyészi fellépésre nem volt törvényes lehetőség...” (dr. Szilágyi László megyei főügyészségi sajtószóvivő)

„A Tiszavasváriban folyó rendteremtési munka elsősorban azokra a szakterületekre terjed ki, amelyeket nem a város polgármeste-

re irányít, hanem a hivatalban levő kormány. A rendőrség, a katasztrófavédelem, a kormányhivatal, a gyermekvédelem és más, állami irányítású szervek sikeresen és az eddigieknél sokkal hatékonyabban lépnek fel, mióta Tiszavasváriban elkezdődött a rend megteremtése. A program helyszínének kiválasztására a városban dolgozó szociális dolgozókkal, rendőrökkel folytatott konzultáció után került sor, az említettek egybehangzó véleménye alapján ezen a területen a legnagyobb a bűnözés, és a gyermekek veszélyeztetése is ezen a területen fordul elő leggyakrabban. (...) A Becsület Légijának tagjai nem kapnak díjazást a tevékenységükért, munkájukat elhivatottan és immár a cigány kisebbségi önkormányzat által is elismert eredményességgel végzik. A Becsület Légijának tevékenysége semmilyen jogszabályba nem ütközik, azt a város képviselőtestületének felhatalmazásával látják el.” (Volner János, a Jobbik alelnöke)

Eltitkolt tények

A Cigány Néprajzi Tanulmányok sorozat 2013. júniusban megjelent kötetében Nagy Pál történész *A C betű a hátunk megett van* címmel tanulmányt írt az érpataki cigányság történetéről. Írásában a kutató egyebek mellett azt állítja, hogy Érpaták szélsőjobboldali,

a Jobbikkal és az újhungarista Magyar Nemzeti Arcvonalal kiváló kapcsolatokat ápoló polgármestere, Orosz Mihály Zoltán (aki életre hívója és propagátora az általa „érpataki modell”-nek elnevezett közigazgatási és közbiztonsági faluprogramnak) és az újfehértói rendőrőrs akkori parancsnoka, Fekesházi Szabolcs együtt jártak abba a debreceni zenei klubba, ahol a romagyilkosságok későbbi vádlottjai dolgoztak, illetve ahol 2009. augusztus 21-én hajnalban őrizetbe vették őket. Sem a nyomozás során, sem pedig a sorozatgyilkossági perben ezek a tények nem kerültek szóba, nem kaptak figyelmet, holott mindannyiszor felmerült, és a vádiratban is az áll, hogy valamennyi elkövetőt nem sikerült elfogni, a négy cigányvadásznak segítői, finanszírozói, tippadói lehettek. A Perényi 1 szórakozóhely Érpatakról származó bérlője, Barabás Zoltán a bíróság előtt tanúként ugyanakkor azt vallotta, hogy a klubban zártkörű rendezvényeket tudomása szerint nem tartottak.

„A cigányokat és nem cigányokat egyaránt megalázó igazságtalanságok és méltánytalanságok zöméről, a megfélemlítettségéről, az egyre végletesebbé váló pénztelenségről, az éhezéssel a nyilvánosság közel sem kapott olyan mértékű tájékoztatást, mint amekkora a politikai reprezentáció volt – írja tanulmányában Nagy Pál. – Néhány kétes körülmények között

történt rendőri fellépésről, illetve a polgármester részvételéről írtak az újságok, de egyetlen ügyben sem történt kivizsgálás, események egész sora maradt homályban, nem került a nyilvánosság elé. Példaként említem, hogy adatközlőim szerint az újfehértói rendőrkapitány fogkefével súroltatta le a rendőrség lépcsőjét az érpataki közmunkásokkal. Továbbá arról sem szerzett tudomást a közvélemény, és senkinek nem szúrt szemet, hogy az érpataki polgármester és az újfehértói rendőrkapitány együtt jártak abba a debreceni bárba, ahol a romagyilkosságokat kitervelték. A bár tulajdonosa érpataki. A polgármestertől kapott információk szerint az ottani találkozókat az Érpatak határában található Zsindelyes Pál linkafőzde tulajdonosa kezdeményezte, és az volt a céljuk, *hogy megoldást keressenek az érpataki problémákra* (kiemelés tőlem – T. J.). A helyszín megválasztása és az, hogy röviddel a kislétai gyilkosság előtt is találkoztak, félelmet váltott ki azokban az érpataki cigányokban, akik tudtak ezekről a találkozókról. Egyiküket meg is hívták, de félt elmenni, a meghívót ma is őrzí” – állítja A C betű a hátunk megett van című dolgozatában a történész.

Az Érpatakról származó debreceni vendéglátós, Barabás Zoltán, „népmesei motívumnak” minősítette felvetésemet, hogy az általa működtetett debreceni Perényi 1 zenei klub-

ban lettek volna érpataki találkozók. – Rosszak az informátorai. Ne mossa össze a történeteket – javasolta, amikor telefonon beszélgettünk. De hogy mit mivel ne mossak össze, azt nem fejtette ki. Őt az üzletvezetője hívta fel 2009. augusztus 21-én, a szórakozóhely rendőrségi megszállásakor, amikor őrizetbe vették a cigánygyilkosságok későbbi vádlottjait. Minderől az alábbiakat írja a romagyilkosság tárgyalását kezdetektől követő Cigányvadászat-per blogban Stépán Balázs: „A letartóztatás után nyilván nem véletlenül hagyták a nyomozók, hogy Nyalka Éva (a Perényi 1 üzletvezetője – T. J.) szabadon telefonálgasson ismerőseinek. Felhívta Barabás Zoltánt, a főnökét, a Perényi tulajdonosát. »Se neked, se nekem semmi közöm az egészhez« – adott eligazítást talán Barabás. »Mindent ránk fognak górní.« »Én, engem, a tulajdonost meg sem kérdeztek semmiről – háborgott – (...), én menjek oda, hogy mi a fasz történt?« »A köcsögök mindent szét fognak cincálni« – vázolta a klub várható hatósági ellenőrzéseiről. Később a jelenre váltott, »cigányellenes a csapat?« – kérdezte a letartóztatottakról. »Nekem az APEH-nél a kollégáim többsége az« – válaszolta Fehérné Nyalka Éva. »A politikai elittől kezdve mindenki az« – nyugtázta Barabás. De »szerencsére« – tette hozzá –, a klubban »egy pofon sem csattant el«. A kommandósok akciójáról »azt hitték,

poénra csináltam, amikor hasra feküdt mindenki» – mondta Nyalka Éva. »Szia, Nyafikám, vigyázz magadra« – búcsúzott a főnök.»

Barabást, a Perényi 1 bérlőjét és üzemeltetőjét a cigány-sorozatgyilkosság ügyében az ügyészség meglepő módon nem jelölte meg tanúként a Budapest Környéki Törvényszéken három éve folyó tárgyaláson. A bíróság 2012. február 12-én mégis meghallgatta. A tanúvallomásról a következőket vetette papírra a Cigányvadászat-per blog tudósítója: „2009. augusztus 21-én, a razzia reggelén Debrecen polgármestere (Kósa Lajos) hívta telefonon Barabás Zoltánt, hogy »mi történt a Perényiben?« »Fogalmam sincs róla, az alkalmazottak nincsenek benne« – válaszolta. Egy »parancsnokfélétől« megtudta, hogy az üzletében talán kábítószer, talán fegyvert keres a rendőrségi alakulat. A tájékozódás után megkérdezte: Programom van, elmehetek? (Baráti társasággal ugyanis éppen Villánykövesdre készült a hosszú hétvégére.) »Érezze jól magát Villánykövesden!« – hagyta rá a tiszt. A lezser távozást a tárgyaláson azzal magyarázta, hogy »túl nagy jelentőséget nem tulajdonított« a rendőrségi akciónak, és még hozzáfűzte az F.-né Nyalka Évától is többször hallott mentegetőzésfélét: »Nem tudtam kellően kezelni a helyzetet.« Barabás Zoltán ismert vendéglátó-ipari szakember Debrecenben:

»szakmai arcpoetikám: (sic!) a vendéglátást csak az művelje, aki nem csak a pénzt szereti a szakmában, hanem a vendéget és a munkáját is« – olvasható önéletrajzában. Vendéglátási »vertikumot« működtet, a közétkeztetéstől a zenés szórakoztatóhelyig terjed érdekeltségi köre. A szórakozóhely vezetését 2008-ban bízta Fehérné Nyalka Évára, aki »ismert személy Debrecenben, és megszállott zenerajongó«. »Csinálhatja saját szakállára« – egyezett bele, bár ő maga nem szereti és nem is tartja kifizetődőnek ezt a fajta szórakoztatást. Kezdetben H. Attila irányította a Perényit, de hamarosan átvette tőle a kezdeményezést Fehérné Nyalka Éva. Ő vette föl az alkalmazottakat, rábízták a nyitva tartást, ő számolt el a bevétellel a Vár utcai központban, ő alkalmazta a K. testvéreket, s biztonsági embernek P. Zsoltot, akiket a tulajdonos csak látásból ismert. Barabás »maximálisan« elégedett volt vele, bár a bevétel »nem úgy alakult, ahogy elvárta volna«. Rendbontásról, botrányokról, rasszista megnyilvánulásokról nem hallott a vállalkozó, tudomása szerint zártkörű rendezvényeket nem tartottak a klubban (kiemelés tőlem – T. J.).»

A 2013. május 6-án rögzített telefonos interjúban Barabás azt mondta: – A vádlottak elfogását követő négy évben sem a Nemzeti Nyomozó Iroda, sem az ügyészség nem keresett, nem hallgatott meg egyszer sem. A bíróságon

mint „törvénytisztelő, jogkövető állampolgár” természetesen megjelent. Felháborodva mesélte, hogy az augusztus 21-ére virradó éjszaka folyamán a rendőrségi razzia és az őrizetbe vételek során eltűnt a dugig telt szórakozóhely több százezer forintos bevétele, valamint a dolgozók iratai. Hogy ezt miért nem panaszkolta meg, illetve miért nem mondta el a bíróságon, arra nem kaptam tőle választ. A debreceni összejöveteleket – Nagy Pál kutató szerint – a polgármesternél kezdeményező érpataki üzletember találkozásunkkor kijelentette: nem szeretné, „ha bármilyen összefüggésben szerepelne a nevem ebben a történetben”. Elismerte, hogy korrekt a kapcsolata Orosszal; bármit kérhetett tőle, a polgármester mindenben segítette a vállalkozását. – Korábban emberölés is történt a faluban, de mióta Orosz a polgármester, lényegesen javult a közbiztonság. Hogy ez az „érpataki modellnek” köszönhető, vagy sem, ő nem tudja, mert azt nem ismeri. Szerinte a média rossz színben tünteti fel Oroszt. Hangsúlyozta, hogy Érpatak első emberének politikai rendezvényein sohasem vett részt, erre az soha nem is kapacitálta őt. A Perényi 1 klubban életében nem járt. A beszélgetés végén jutott eszébe: – Úgy öt-hat évvel ezelőtt, alighanem Barabás Bohém éttermében Orosz szervezett egy gasztronómiai bemutatót, ahol egyéb érpatakiak mellett, ő is ott volt a termékeivel.

Az időközben már a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Rendőr-főkapitányságon osztályvezetőként dolgozó, egykori újfehértói rendőrőrsparancsnokot, Fekésházi Szabolcs őrnagyot is megkérdeztem a tanulmány rá vonatkozó állításairól. Fedor Rita rendőr főhadnagy, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Rendőr-főkapitányság sajtószóvivője az alábbiakat közölte: „Megkeresésére tájékoztatom, hogy az Újfehértói Rendőrőrs korábbi vezetője az »Érpataki Modell«, valamint a »Hálószővők a biztonságért« elnevezésű, a közbiztonság javítását célzó programok kapcsán rendszeresen konzultált, hivatalos megbeszéléseken vett részt a térség önkormányzatainak és más hatóságok vezetőivel, így többek között Orosz Mihály Zoltán, Érpatak község polgármesterével is. *A debreceni zenei klubban nem hivatalos megbeszélésen, hanem az Érpatakról elszármazottak éves bálján jelent meg* (kiemelés tőlem – T. J.). Tájékoztatom, hogy információja, mely szerint a korábbi őrsparancsnok a közmunkásokkal fogkefével súroltatta le a rendőrőrs épületének lépcsőjét, megalapozatlan, nem felel meg a valóságnak. Az Újfehértói Önkormányzat tulajdonában lévő Újfehértói Rendőrőrs épületének felújítási munkálataiban Újfehértó város, valamint Érpatak község önkormányzatai is szerepet vállaltak. A felújításhoz humán erőforrást (magyarul: közmun-

kásokat – T. J.) is biztosítottak, de munkájukat nem az őrparancsnok irányította, és az épület lépcsőjének takarítását nem ők végezték.”

– Nem sokkal a kislétai gyilkosság előtt, egy szombati napra engem és a családomat is meghívott Orosz polgármester egy ilyen özszejövetelre. Még az írásos meghívó is megvan valahol. Határozottan emlékszem, hogy abba a pinceklubba szolt a meghívó, ahol nem sokkal később elfogták a cigányok meggyilkolót, nem pedig Barabás egy másik debreceni éttermébe – szögezte le Orgován Zoltán, az érpataki roma kisebbségi önkormányzat elnöke, aki elmondása szerint akkor a falusi „nagy” önkormányzatnak is tagja volt. Úgy emlékszik, a képviselő-testületi ülésen megkérdezték a polgármestert, miért éppen ott találkoznak az érpatakiak, de nem kaptak érdemi választ. Képviselőtársai közül néhányan elmentek „a családi napra, még az érpataki asszonykórus is ott volt”. Ő viszont nem mert elmenni, mert azt gondolta, hogy „ebben valami disznóság van, féltettem az életünket”. Orgovánt a kislétai, halálos áldozatot is követelő támadás után Nyíregyházán meghallgatta a megyei rendőrfőkapitány. Akkoriban az érpataki cigányok is gépkocsis járőrszolgálatot szerveztek, mert nem bíztak a helyi polgárőrökben, akik „olykor fölvtették a Magyar Gárda egyenruháját is”. Többoldalas jegyzőkönyv készült a

főkapitányságon, jegyzi meg Orgován Zoltán –, amiben beszéltem a Perényiben tartott ér-pataki rendezvényekről is. Tudomásom van arról, hogy Orosz Mihály Zoltán, aki jóban volt Barabással, máskor is járt oda. Fedor Rita sajtósóvivő megerősítette a roma kisebbségi vezető által elmondottakat: „Az Ön által jel-zett ügygel kapcsolatban Orgován Zoltán ér-pataki lakos járt a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Rendőr-főkapitányságon 2009-ben, és bejelentést tett, amit jegyzőkönyvbe foglaltak. A bejelentés alapján a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Rendőr-főkapitányság megtette a szükséges intézkedéseket.” Orgován úgy véli, hogy a debreceni vendéglátós „azért maradt ki a vádiratból, mert vádalkut kötött a rend-őrséggel”.

Az ér-pataki polgármestert, Orosz Mihály Zoltánt is kerestem a Perényi 1-ben tartott ál-lítólagos találkozókkal kapcsolatban, de nem reagált levelemre.

Lábjegyzet egy tanulmányhoz

Nagy Pál történész, miután a sajtó tanul-mányára hivatkozva hírt adott a debreceni Perényi 1 zenei klubban rendezett ér-pataki találkozóról, dolgozatát az alábbi lábjegyzet-tel egészítette ki. „Természetesen nem állítom, hogy a debreceni találkozók szoros kapcsolat-

ban lennének a romagyilkosságok kitervelésével. Nem akarok sem rosszszindulatú lenni, sem valótlan tényeket állítani. A kutatói tárgyilagosság szempontjából azért fontosak számomra a debreceni történetek, mert egy egész falu erről beszél, a cigány-magyar együttélésre pedig traumatizáló hatással voltak és 2009 nyarán fokozták az érpataki romák félelmét. A jelenleg már máshol szolgálatot teljesítő rendőrkapitány 2013. május végén telefonon azt közölte velem, hogy adatközlőimnek ez a vélekedése nem felel meg a valóságnak. Állítása szerint a rendőrség lépcsőjét az ott felújítást végző munkások takarították le, a Perényi 1 nevű bárban pedig soha nem járt, jóval korábban a bár tulajdonosának egy másik éttermében vett részt gasztronómiai bemutatón a feleségével. (...) A Zsindelyes Pálinkafőző vezetője 2013. május végén telefonon arról tájékoztatott, hogy a Perényi 1-ben ő sem járt soha, a kislétai gyilkosságot évekkal megelőzően a bár tulajdonosának másik éttermében szervezett gasztronómiai bemutatót.

Az „érpataki modell” bukása

2018. március 25-én nagyarányú győzelmet aratott Nagy Imre Attiláné független jelölt Érpatakon, ezzel megsszünt Orosz Mihály Zoltán 13 évig tartó polgármesteri megbízatása.

Orosz a kampányában „vérpatakot” és „cigányterrort” vizionált arra az esetre, ha nem ő lesz a polgármester, és ezt egy véres kés fotójával illusztrált, több száz postaládába bedobott szórólapon tudatta a település lakóival. A pszichopata érpataki modellező 24 millió forint kifizetetlen számlát hagyott maga után.

Érpatak önkormányzatának nem volt sem 2015-re, sem 2016-ra elfogadott zárszámadása, ezért a község két évig a normatív támogatást sem kapta meg. A kormányhivatal egy bírósági ítéletnek eleget téve pótolta a zárszámadási rendeletet, ezután érkezett 47 millió forint a település számlájára, amiből a Magyar Államkincstár 5,4 milliót rögtön le is fogott a 2017-es elmaradt járulékok rendezésére. A kiutalt normatívából további közel 5 milliót vissza kell fizetni az államnak.

Az Átlátszó.hu, amely éveken át rendszeresen beszámolt a volt polgármester jelentősebb büntető- és polgári peres ügyeiről – jellemzően tucatnyi ilyen eljárás folyt egyszerre –, amelyek hatósági kezeléséből azt a tanulságot vonta le, hogy az Orosz-jelenségre nincs felkészülve sem az államigazgatás, sem az igazságszolgáltatás „Egyrészt Orosz bukásáig az önkormányzat költségén pereskedhetett a saját, akár személyiségi jogi pereiben is. Másrészt tíz éven keresztül tehetetlennek bizonyultak vele szemben azok a szervezetek – ügyész-

ségtől a bíróságokon át a kormányhivatalig –, amelyeket folyamatosan provokált. Érpatak lényegében egy sajátos enklávé lett, ahol csak korlátozottan érvényesült a magyar jogrendszer, miközben a falu gazdálkodása a csőd felé tartott.” (<https://atlatszo.hu/2018/06/20/orosz-mihaly-zoltan-hagyateka-adossagokban-es-perekben-fuldoklik-erpatak-a-bolond-polgarmester-bukasa-utan/>).

(2012-2019)

Elfogás, bevagonírozás, rabosítás

Menekültek a hiszterizált
Magyarországon

Kakuk György emlékére

(Váczy András felvétele)

A terepen követtem végig 2015-16-ban a kormány által migráns invázióként aposztrofált menekültválságot.

Elsősorban azokat a településeket jártam be, ahol a zöldhatáron tömegével érkeztek a menekülők, illetve hagyták el az országot. Felkerestem azokat a kisvárosokat is, ahol mene-

külttáborokat létesített az állam. A déli határszakaszon 2015 kora nyarán a menekültáradat majd mindannyiszor embercsempészek szervezésében, illegálisan történt (Ásotthalom, Mórahalom, Röske, Horgos). Ugyanakkor – miközben a kormány a nemzetközi jogot, az általa korábban ratifikált nemzetközi szerződések semmibe véve ádáz, milliárdokat felémésztő migráns-ellenes kampányokat és ún. nemzeti konzultációkat hirdetett – Horvátország felől a magyar hatóságok asszisztálása mellett heteken át becslések szerint mintegy 170-190 ezer menekült lépett be csoportosan, ellenőrzés nélkül Magyarországra (Zákány). Innen különvonatokkal szállították el őket Hegyeshalomba, ahonnan rendőri kísérettel hagyták el az országot Nikkesdorf felé. (Az elszállított menekültek pontos számát a MÁV „nem adhatja meg”, a BÁH (Bevándorlási és Állampolgári Hivatal)-hoz passzoltak át, de nekik sem „állt módjukban” információval szolgálni.)

Hasonló volt a helyzet, amikor 2015 májusában a Keleti pályaudvart hetekig megszálló több ezer menekült gyalog indult az autópályán az osztrák határ felé. A kormány cinikus kétszínűsége 2017-ben is lelepleződött: a menekültkvóta ellen agitált, eközben a letelepedési kötvény megvásárlása fejében 20 ezer külföldinek, köztük muszlim araboknak, törö-

köknék adott pénzért állampolgárságot, ezáltal EU-s útlevelet.

Hetekkel Zákány után a szerb határszakaszon viszont már nem engedték át a határátkelőnél régóta táborozó, elkecseregett, több száz fős menekült tömeget, akik megpróbálták áttörni a karhatalommal védett határzáratt (Rösztke). Az elfogott menekülteket táborokban (a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal /BÁH/ által működtetett ún. befogadó állomásokon) helyezték el. Az ún. nyílt táborokból (Körmend) kijárhattak vásárlás céljából a menekültek, a zárt, börtönre emlékeztető befogadó állomásokon viszont, szemben a genfi konvenció előírásaival, kvázi elítéltként kezelték őket (Kiskunhalas). A bevándorlási hivatal igyekezett mindenben akadályozni a tényfeltárást, legálisan lehetetlen volt bejutni a táborokba.

Ott, ahol a végsőkig tiltakoztak az ott élők, a kormány beadta a derekát, és nem merte megépíteni a menekülttábort (Sormás).

Persze sokat nyomott a latban, hogy a Fidesz-KDNP kormány döntése nyomán a déli határszakaszon NATO-drótos kerítés épült, és a helyzet konszolidálódott. Mit sem számít persze, hogy menekültek alig vannak, csak az utóbbi két évben 40 milliárd forintot szórtak el a „migránsok” elleni fellépésre. A menekültek eltűntek, ellenben az államilag felkorbá-

csolt idegengyűlölet megmaradt, mi több már erőszakba is átcsapott (Ócsény). Az ügyészség a Szegedi Törvényszéken, nyilvánvalóan felső utasításra, tucatjával indított pereket a nem-egyszer rokkant, időskorú, vagy éppen a velük érkező kisgyermekektől elszakított menedékkérők ellen.

Írásomat egykori kitűnő kollégám, Kakuk György emlékének ajánlom, aki a menekültek közé vegyülve járta végig 2015-ben Görögországtól a magyar határig az útvonalat. Riportkönyve (*El Camino de Balkan*) a leghitelesebb tanúságtétel, amit a tárgyban olvastam.

„Ha elkaptuk őket,
hívjuk a rendőrtaxit”
Vadászjelenetek Alsó-Magyarországból
(2015. július)

– Merre láttátok őket? Az F.-tanya mögött a búzában? – ismétli hangosan a rövidre vágott, ősz hajú mezőőr, amit a telefonban hall. Mióta egy jó órája elindultunk, sokadjára csörög a műszerfalra helyezett két mobil valamelyike. – Éberek errefelé az emberek, ha látnak migránssokat, azonnal riadóztatnak bennünket. Ők a mi legnagyobb segítségünk, nélkülük semmire sem mennénk sem mi, sem a határrendészet – mondja az ötvenes éveiben járó Szalma Vince,

a háromtagú ásosthalmi mezőőrség hajnal óta szolgálatban lévő ügyeletes járőre.

– Itt nem tudunk bemenni, mert kerítés van, nem taposhatom le... Merre vannak? Hol lehetnek? – kérdezzeti informátorát telefonon Szalma, miközben egyre csak tolat a Nivával. Bennem is emelkedik az adrenalinszint, egyszerre röstellem magam és vagyok kíváncsi. Az újságírás is olyan, mint az embercsempészet meg a mezőőrség, jut eszembe, de nincs időm rendszeren végiggondolni a helyzet abszurditását, mert magam is migránsvadászá leszek:

– Ott vannak – mutatom Vincének a szántóföld szélén álló traktorhoz csatolt vetőgépre telepedett, sötét bőrű férfiak csoportját. Mint varjak a vetésben. Szomorú szemű fiatalemberrek, átlagos ruházattal, egy-egy táskával, szatyorral. Nem hogy pánikot, minimális megilletődöttséget sem tükröz a tekintetük. Túl vannak ők ezen már régen. A magyar mezőőr már a sokadik hatósági ember lehet, aki hivatalból vegzálja őket. Kicsit vizes a farmerjuk alja, azon kívül semmi jele annak, hogy átkeltek egy mocsaras csatornán, gyalogoltak az eső permetezte csalitosban, búzamezőn. Még a cipőjük sem sárosabb, mint az enyém, aki az eső áztatta szántóföldön közelíték felénk.

– Szerbien, Szerbien? – kérdezzetik halkan, és láthatólag megnyugodnak, amikor mon-

dom nekik, hogy Welcome Magyarországon. Szalma mezőőr már a rendőröket hívja, tizenhatan vannak, mondja a mobilba, ő már meg is számolta őket. Arra kér, mondjam nekik, hogy csoportban maradvá jöjjenek ki a köves úthoz, és a fák alatt telepedjenek le, amíg megérkezik a „police”. Miért, ti nem „police”? – kérdezi angolul az egyik fiú, aki farmerdzsekijére fekete esőkabátot húzott. Ő nem rendőr, hanem afféle civil guard, válaszolom Vincére mutatva, a rendőrökre még várni kell. Egy sovány, borostás, huszonéves férfi, aki Khalidként mutatkozik be, amikor magyarázom neki, hogy Szegedre viszik, meghallgatják, regisztrálják őket – merthogy nincs nekik semmiféle iratuk –, bólogatva ismételve: Szeged, Szeged... Nagy sikere van Vince ásványvizes üvegeinek, amelyeket a Nivából varázsol elő.

Khalid azt mondja, hogy mindannyian pakisztániak, „Gurjat city”-ből, Németországba szeretnének eljutni. Sohasem fog kiderülni, hogy ez így van-e, mert a többieket hiába kérdezgetem, csak vállukat vonogatva mosolyognak. Odahaza háború van Indiával, munka meg nincs, az éhség miatt indultak útnak, magyarázza Khalid. Megkérem, írja le a saját és pakisztáni városuk nevét. Elkezd, de nem megy neki, csak az urdu írásjeleket ismeri. A két hónapja tartó gyalogos európai desztináció állomásai: Irán, Törökország, Görögország, Szerbia, Ásotthalom.

Megérkezik Mórahalomról egy rendőrautó, a tiszt angolul utasítja a pakisztániakat, hogy üljenek át a másik oldalra egy nagyobb fa alá, mert a begyűjtő buszra legalább egy órát várni kell.

– Így megy ez – mondja Vince –, rengeteg az elfogott, a kapacitás meg véges.

Az átkosban saját őrszel rendelkező határőr-község volt Ásotthalom, alighanem még abból az időből maradt meg a fokozott állampolgári éberség, idegen nem mehetett úgy át a falun, hogy azt a határőrségen ne jelentették volna. Két méter széles, felszántott, mindennap frissen gereblyézett nyomsáv volt a határt elválasztó, zsombékos, mocsaras Körös-ér csatorna hazai oldalán.

– Most is az kéne, meg folyamatos határőrizet. A kerítés, hiába lesz NATO-drótos, négy méter magas, önmagában kevés, nem sokat fog érni – véli a község alpolgármestere, Fackelmann István, aki érkezésünk után elkalauzol bennünket a „problémás” területre... – Na, látják – mutat körbe a sástól és békanyáltól szinte láthatatlan víz partjának magyar oldalán –, ez a híres schengeni határ, csak az nem jön át rajta, aki nem akar.

Fackelmann foglalkozására nézve mezőgazdász, szerinte ahogy a vadász eb nélkül, úgy a határőr kutya nélkül „félkarú óriás”. Maga is

aktív vadász, jól tudja, hogy nem két fillérbe kerül ember elleni munkákra kiképezni egy kutyát, „jó, ha harmincból egy alkalmas rá”. Mikor berzenkedünk, hogy a menekülők, ha illegálisan lépik is át a határt, mégsem holmi szökött fegyencek, akiknek kézre kerítésére az amerikai akciófilmekben látott hajtóvadászatot kéne rendezni, az alpolgármester nyomban korrigál:

– Természetesen itt csak pórázon vezetve, szájkosárral lehetne a kutyákat használni, mintegy megelőzési céllal, nem ráengedve a befogás elől gyakran az erdőbe bemenekülőkre. A kutyaugatásnak önmagában visszatartó hatása volna.

Ezt a meglátását is elő kívánja vezetni majd azon az alig egy óra múlva kezdődő migrációs taktikai megbeszélésen, amelyre hamarosan mennie kell a mórahalmai rendőrörsre. De még mielőtt átadna bennünket a szolgálatos mezőőrnek, kivisz a község mögötti erdőben húzódó, több mint húsz kilométer hosszú határszakaszra. – Azért jönnek nálunk át tömegével a menekültek, mert közel-távol itt van egyedül fás-bokros terület, ahol láthatatlanok maradhatnak. Mórahalomnál például nyílt szántóföldön kell átgyalogolni, arra aztán kevesebben is próbálkoznak. Az embercsempész a szerb oldalon a vízig kíséri őket. Átgázolnak a csatornán, aztán ideát átvesszik a száraz ruhát,

a vizeset meg eldobálják. Akad itt mocsaras, ingoványos rész, amely ki tudja, hány vízbe-fúlt szerencsétlen hulláját rejtheti. Dobozokkal, reklámszatyrokkal jelzik a menekülőknek a fákön, hogy utána merre kell menniük.

A földutat benőtt fű és gaz az autó ablakáig ér. Elcsigázott migránsok helyett kíváncsi vaddisznók néznek vissza ránk az út mellett futó drótkerítés mögül. Kísérőnk megnyugtat bennünket, hogy ez korántsem a sokat emlegetett szuperkerítés kísérleti darabja. A két méter magas szerkezet az ásoththalmi erdészet disznós kertjének lakóit védi. Mutatja István, hogy a menekültek olykor ezen is átmásznak, amiért is az erdészek néhány helyen lépcsőt szögelt az oszlopokra, hogy az idegenek ne a kerítést tapossák. Kérdésünkre, hogy vajon miért másznának be egy olyan területre, ahol szemmel láthatólag tucatjával legelésznek, dagonyáznak a domesztikálatlan vaddisznók, választ nem kapunk.

Az alpolgármester maga sem érti, miért éppen most „robbant kormány szinten a menekültbomba”, hiszen ők itt Ásoththalmon immár három éve elszenvedői ennek az áldatlan állapotnak, amit a „nagypolitika” nem tud vagy nem is akar megoldani.

– Amíg Németországból haza nem toloncolták őket, ezrével jöttek itt a koszovóiak. Egész falvak keltek át a Körös-folyón, mert mi

a csatornát így hívjuk. Olyan is volt, hogy velük jött a papjuk is, mondván, ha a hívők úgy döntöttek, hogy kivándorolnak, nem hagyhatja magára a nyáját. Akkor a kormány a füle botját sem mozgatta.

Fackelmann alpolgármester szerint most, „hogy hirtelen ki lett találva a kerítés”, ami miatt az ellenzék persze bőszén tiltakozik, a politikusok másról sem beszélnek, de a tethelyet, ahol a maga valóságában kéne szembesülni a helyzettel, messze elkerülik.

– A Jobbik három országgyűlési képviselőjén kívül senki sem volt kíváncsi arra, mi folyik itt, miközben odafönt mindenki utasításokkal lát el bennünket.

Abban maradunk, hogy talán emelni kéne a honanyag és -atyák költségtérítését, hogy fusson a benzinpénzre a déli határig.

Vince, amikor telefonon kerestük, éppen Mórahalmon volt a rendőrőrsön, nehezen állt kötélnek, hogy körbevigyen bennünket birodalmán. Nem a restség okán, vagy mert már tele volt a hócipője a hetek óta itt hiénázó médiamunkásokkal:

– Arról van szó, hogy elégük van a tanyasiaknak a faggatásból, megmondták, ne is vigyünk a nyakukra senkit, főleg ne kamerás embert, mert nem akarnak nyilatkozni. Állítsanak meg a faluban egy-két biciklist, hátha szerencséjük lesz.

Végül is a mezőőrt sikerül rábeszélni a fuvarra, s amíg jön értünk, megfogadjuk a tanácsát. S bár a kerékpárosok kikosaraznak bennünket, a polgármesteri hivatal előtt dolgozó overallos fiatal emberek szóba állnak velünk.

– Megszoktuk őket – néz föl unottan a földön guggoló férfi. – Reggelente ott alszanak a parkban, a buszvárókban. Nem hiszem, hogy a kerítés megállíthatja őket. A nyomor nagyon elszánttá bírja ám tenni az embert, igaz, Gyu-szi? – vigyorog a társára.

– Reggel fél hét óta negyvenhetet fogtam! – mondja bemutatkozás után az ügyeletes mezőőr. Mintha csak a hajnaltól délig kifogott horgászsákmánnyal büszkélkedne.

Megtudjuk tőle, hogy „főleg hajnalban vannak az elfogások”, olyankor indítják útnak az embercsempészek a szerb oldalról a „transzportokat”.

– Ha elkaptuk őket, hívjuk a rendőrtaxit, ők bevagónírozzák a szállítójárműbe, aztán irány Szeged vagy Röske, az előállító állomás. Ott orvosi vizsgálaton esnek át, kikérdezik őket, és ha menedékjogért folyamodnak, akkor kapnak egy vonatjegyet, amivel mehetnek Debrecenbe, Békéscsabára vagy Bicskére a táborba, ahol kivárják, mi is lesz velük – ismerteti a processzust a mezőőr. – Úgyis azt mondanak, amit akarnak, mert papírjaik nincsenek, azokat már korábban eldobálják – folytatja Szal-

ma Vince. – Múltkor egy szerb rendőrtiszt hozott át egy csomó útlevelet, szerb regisztrációs igazolványokat, egy nejlonzsákban ásták el a határ közelében.

Ottjártunkkal egy időben a röszei előállító táborban fellázkodtak a sátrakban közösen elszállásolt, mintegy ezer illegális bevándorló közül vagy negyvenen. A szabadság szót skandálták angolul. Az ujjlenyomatvétel és a fényképezés, vagyis a bűncselekmények gyanúsítottjainál szokásos rabosítás miatt tiltakoztak, továbbá kifogásolták, hogy nem kapnak európai vízumot. Panaszkodtak, főleg az orvosi ellátás és az étkezés anomáliáit, az éjszaka hideg sátrakat. A rendőrség nyomban cáfolta, hogy ne lenne emberhez méltó a bánásmód, vagy baj lenne az ellátással.

Vince és még sokan azok közül, akikkel beszéltünk, nem értik, hogyan ereszthetik a menekülteket csak úgy, kíséret nélkül szélnek az előállítókból, hiszen többségük rögvest nyugat felé veszi az irányt. Ha maradt pénzük, embercsempészek viszik őket az osztrák határig. Ezer, ezeröttszáz euró a tarifa. Szombaton egy Mórahalomnál megállított, zárt kisteherautóban 105 menekültet találtak. A sofőr épp úgy próbált elmenekülni, mint annak a kisbusznak a pilótája, amelyet a mi mezőőrünk állított meg június közepén a bajai úton:

– Arra lettem figyelmes, hogy a kipufogó karistolta az úttestet, annyira le volt ülve a ko-

csi hátulja. Befordultam elé a Nivával, jelezve, hogy húzódjon le. Erre a vezető a még mozgó kisbuszból kiugrott és elfutott, fél méterre állt meg tőlem a kocsi. Huszonketten voltak a kasztniban, egymás nyakában ülve, egyetlen nő akadt csak köztük. Később a sofőrt a román rendőrök – akik a németekkel, osztrákokkal, szerbekkel együtt segítenek nekünk – fogták el.

De nem minden embercsempész ijedős, akad olyan is, aki dicsekedve vállalja föl a szakmát.

– A múltkor fogtunk egy szerbet, nekítámasztottuk a Nivának, de nem volt kétségbe esve. Tudott magyarul, mosolyogva mesélte, majd mutogatta a mobilján, hogy a csempészetből fölépített egy házat, vett egy Audit. A lefülelt fuvarból a család nyári ibizai nyaralását akarta finanszírozni. Ha nem fogjuk meg, szállítóból hamarosan felvezető lehetett volna. Azok a transzportautó előtt mennek tíz-húsz méterrel, vizslatják a terepet, aztán jeleznek, ha valami gáz van. A felvezetés teljesen rizi-kómentes.

Persze nem véletlenül volt nyugodt az embercsempész, hiszen itteni kihallgatása után átadják a szerb hatóságoknak, a „büntetése” pedig az, hogy egy évig nem lépheti át a határt. Már mint törvényesen.

– Úgy búcsúzott a koma, hogy lehet, már holnap találkozunk...

Szalma mezőőr a fenti sztorit akkor mesélte el, amikor az embercsempészek elleni hatékonyabb fellépés esélyéről kérdeztük.

Az ásothalmi határátkelőhöz vezető út mellé kitett fotelben egy öregúr ücsörög. A kerítésen a házszám táblára 351 van írva.

– A címem harmadik kerület, Kis utca, ez már a tanyavilág – mondja a Körömi Imreként bemutatkozó idős férfi. A szitáló eső nem zavarja, mert alaposan fel van öltözve. – Nap-hosszat nézem, ahogy itt vonulnak. Olykor megállnak, megkérdezik, hogy ez már Magyarország-e, vizet, kenyeret kérnek. Én nem félek tőlük, sajnálom ezeket a hazátlan, jobb sorsra érdemes nyomorultakat, hiszen én is vándoroltam eleget. Éppen 25 éve költöztem vissza ide, vettem ezt a tanyát.

A szívbjajjal leszázalékolt egykori kőművesmester legfőbb szórakozása a „menekült-rajzás” tanulmányozása.

– Az az igazság, kicsit elbaszarintotta a dolgot a mama. Télen jöttek karon ülő csecsemőkkel, alig fölöltözve. Megesett rajtuk a szíve, behívta őket, hogy melegben szoptassák meg a babát. A gyerekeket sütivel, csokoládéval kínálta. Ennek aztán híre mehetett, mert egyre többen jöttek, volt olyan, hogy negyvenen toporogtak a kertben. De hát nem vagyunk mi krózosok... Meg aztán milyen emberek ezek,

hogy a gyerekeket kiteszik ennek a rettenetnek. Három kicsihez is a mentőt kellett kihívni télen, annyira le voltak gyengülve. Az egyiken már nem is tudtak segíteni.

– Tatám, mi a véleménye a kerítésről? – veszi át a riporter szerepét a mezőőr.

– Hát, tudod te azt jól, Vince. Szart se ér az, ha nem lesz őrizet. Nem kellett volna felszámolni a határőrséget, akkor most nem lenne ekkora káosz.

Ugyanezt mondja a Tamásként bemutatkozó fiatalember is, aki fairtással, gyökérki-termeléssel foglalkozik, és megszállott menekültvadász. Mutatja, hol aludtak éjszaka a menekülők, marékszámra hevernek ott az apró cafatokra tépett, szerbek által kiállított dokumentumok.

– Pár ezer forintért lehet venni olyan fogót, amivel még akkor is át lehet vágni a kerítést, ha áramot vezetnek bele – magyarázza a fiatalember. S bár aligha konzultált Tálás Péter biztonságpolitikai szakértővel, ugyanazt mondja, amit ő: 80-100 centiméternél fogják átvágni a drótot, legyen az bármilyen erős is.

– Nézze, az embercsempészet óriási biznisz, gondolja, hogy egy kerítés megállítja? Hacsak nem lesz 3-5 kilométerenként állandó járőr-szolgálat. Ahhoz meg ember és pénz kell.

– Na, Tamás azért mondja ám ezt, mert polgárőr szeretne lenni, de ahhoz még hiányzik

az iskolája – summázza nevetve a hallottakat Szalma Vince.

– Egy család ment erre nemrég kicsi babával – mondja Vincének Körömi „tata”.

Ásotthalmon, egy buszváróban bukkanunk rájuk. Szíriából menekülő kurdok, pontosabban a negyvenes, borostás Mohamed igazolványai, útlevele szerint EU-s állampolgár. Köln mellett lakik és dolgozik, de Hollandiában is élt. Azt magyarázza, hogy hűgát és annak négy hónapos kislányát kimenteni ment vissza Szíriába, ahol lebombázták a házukat, minden hozzátartozójuk odaveszett. Szegedre tartanak, mert hűgának csak szír papírjai vannak. Biztos benne, hogy a nő menekültstátust kap. A kurd férfi váltig állítja, hogy nem a zöld határon jöttek át.

– Na, ez biztos, hogy nem igaz – replikázik a mezőőr. – Ha a határátkelőnél jöttek volna, már találkoztunk volna velük az országúton.

Hőguta Sormáson (2015. augusztus)

„A kurva anyjuknak kell ide menekülttábor! Meglátjátok, a horvátok majd megoldják, golyószóróval...” A bolt mögül jönnek a hangok, én átellenben a Rózsaszín párdúc presszó (kocsma?) hátsó falához – az alig húszcentis árnyékcsíkba – húzódva kortyolom a négy-

százalékos, jéghideg sört. A polgárőrök igazítottak útba, merre van az egyetlen sormási bolt. Cefet meleg van, árnyékban (de hol van itt embernyi árnyék?) 37 Celsius-fok. A Rózsaszín párducnak a kiírás szerint 8-tól 22-ig kéne nyitva lennie, ténylegesen viszont zárva van; meg lehet, a 7-es úton hamarosan kezdődő felpályás útlezárás miatt van az alkalmi szesztilalom. A bolt ajtaján: „Csatlakozzon augusztus 7-én 14 órától 19 óráig a NEMET MONDÓK (sic!) táborához!”

„Vigyék őket a Hortobágyra, ott van hely elég, nem igaz, Béla?” „Vagy a Pancho Arenába, a felcsúti kertje végébe, akkor végre telt ház lesz” – újráz egy másik hang, aztán a közös hahotázást követően a mondat nyakigláb, szakállas tulajdonosa is megjelenik a maga valóságában, s amikor észrevesz, mutató- és középső ujját fejéhez emelve tiszteleg, és hellóval köszön felém. Vádlíját veregető homokszínű gatyájához színben passzoló, rövid ujjú ing van rajta, a légiós filmekben viselnek ilyeneket. Fotóapparátus lóg a nyakában.

Amikor beértem a faluba, a helységnévtáblával átellenben az árokpart mellett futó járdára két asszony rakta egymás mellé a székeket, az alkalmi tribünt az útlezárási demonstráció résztvevőinek, vagyis a kormány szinten már eldöntött sormási menekülttáborra nemet mondóknak. Később megjelent három em-

ber, az egyik kezében kasza, ők a hangosítással foglalatoskodtak (a kaszás is!). Több száz méteres hosszabbítóval vezették ide az áramot az út fölött húzódó szántóföldön át, alighanem a Varia Kft. fűrészüzeméből, de lehet, a Zöldmező Mezőgazdasági Társaság ugyancsak arrafelé fekvő területéről, ahova magánút vezet be. A gazdaság udvarán vadiúj zöld John Deere traktoróriások és egyéb munkagépek.

„Ugye szép ez a falu?” – kérdezi egy a portája kapuján éppen kilépő, botjára támaszkodó, hetven körüli, kék inges bácsi, akivel a nyolcszázötven lakosú község leghosszabb utcáján portyázva találkozom. Némi gondolkodás után ő mondta meg a volt téesz, a mai gazdasági társaság nevét is. Minden második családi ház kapubejárója előtt értékes gépkocsi, platós terepjáró parkol.

„A többségnek van itt mit a tejbe aprítania, nagyon jók errefelé a földek, a volt téeszbe tömörülteken kívül akad több, 20-30 holdas földdel rendelkező magángazdálkodó is. Van itt néhány cigány család is, de velük sincs gond...” – folytatja az öregúr. Ő nem jön, ahogy mondja, „a tüntetésre”, mert ennek már semmi értelme, „eldöntötték ezt már a fejünk fölött”. Vagyis, ahogy az a 2015. július 31-i *Magyar Közlöny*ben olvasható: „A Kormány a nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű beruházások megvalósításának

gyorsításáról és egyszerűsítéséről szóló 2006. évi LIII. törvény 12. § (5) bekezdése (...) nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű üggyé nyilvánítja a Martonfa közigazgatási területén fekvő, 022/1 helyrajzi számú, valamint a Sormás közigazgatási területén fekvő, 091/43 helyrajzi számú ingatlanokon megvalósuló, új ideiglenes befogadó állomások építésére irányuló beruházásokkal összefüggő (...) közigazgatási hatósági ügyeket.”

A kocka tehát el van vetve, szél ellen pedig fölösleges. Ha nem is ezekkel a szavakkal, végtére is óvónő, határolódott el az útlezárás demonstrációtól a Nagykanizsától hat kilométerre fekvő község polgármestere, Pöcze Edit Márta. Ők is a közlönyből értesültek arról, hogy a kis zalai település legkülső házaitól mintegy 250 méterre, a 7-es út mellett található tízhektáros mezőt jelölte ki a kormány az ősszel létesítendő ezerszemélyes menekülttábornak. Két nappal a demonstráció előtt Budapesten, a minisztériumban is tárgyalt, de semmi jóval nem biztatták, miután a falusiakat előtte kiakasztotta egy sebtében itt termett Pogácsás nevű államtitkár mellébeszélése. „Megjelent a kormányrendelet, amit nem fognak visszavonni, a hangulatkeltésnek pedig nem látom értelmét” – foglalja össze telefonban a véleményét, egyúttal javasolja, hogy a tiltakozó civil bizottság vezetőjét, Póczai Zoltán alpolgármestert keressem.

Nem kis meglepetésemre Póczai viszont azt közli velem, hogy a polgármester asszony az illetékes nyilatkozó, ő magánemberként szervezi a demonstrációt, amelyet a község önkormányzata testületileg nem támogat. „Azok kussolnak. Széthúzás van itt, még a mindennapi nyugal munkát fenyegető veszélyhelyzetben is marakodnak – mondja a bácsi, alkalmi kalauzom. – Függetlennek mondják magukat, de Póczairól is mindenki tudja, hogy jobbikos. Az előző ciklusban ő volt a polgármester, közben elítélték csalás és sikkasztás miatt. Aztán most újra indult a választáson, de nem ő győzött”. (Póczai Zoltánt polgármesterként valóban jogerősen elítélte a Zala Megyei Bíróság csalás és magánokirat-hamisítás vádjával, de a közügyektől nem tiltották el, ezért indulhatott a következő választáson. – T. J.).

„Nem tudja, hol lesz a gyülekező? – kérdezi tőlem a gazdaság magánútjára beforduló gépkocsiból kihajolva egy sötét pólós, baseball-sapkás fiatalember. Az autó tetőablakába nagyméretű magyar és egy szerényebb árpádsávós zászlót tűzött. Lajost, aki nagykanizsai, az „elemi felháborodás” hozta ide. „Mondja meg nekem, miből van a migránsoknak sok ezer eurójuk? Még hogy eladták mindenüket... Ne hülyítsük már egymást! És ki vette meg, az Iszlám Állam? Ki hallott már olyat, hogy egy háborús területen csak úgy adják-ve-

szik az ingatlanokat? Milliós értékű elektromos ketyeréik vannak. Honnan, miből?” Lajos a délután folyamán még ugyanezt szinte szóról szóra „lenyilatkozza” a megyei és az országos médiának, a sajtómunkások buzgó bólogatása mellett. A muszlim vallásra vonatkozó „ismereteit” viszont – első az egyenlők között – csak velem osztja meg: „Ezek a muzulmánok simán használnak gyereklányokat is. A Korán szerint ugyanis hozzá lehet nyúlni az öt év alattiakhoz, nekik még visszánő a szűzhártyájuk.” Szerencsére nem kell kommentálnom a baromságot, mert megcsörren Lajos telefonja, hívják a gyülekezőhelyre, „a régi malomtól, a tábornak kijelölt rétről indul a konvoj, van már vagy hatvan kocsi, jöjjön, leviszem, ott van a kamiondepóval szemben”, mutat a 7-es úton Kanizsa irányába. Hab a tortán, hogy a keményen dolgozó emberekért mindenre kész kormányunk szakértői éppen egy kamionszállással szemben találtak megfelelő helyet a minden valószínűség szerint addigra már majd a horvát határ felől érkező, begyűjtött migránsoknak. Gondolom, Calais-ben járt tapasztalatcserén kísérelőjével az ezerötszáz helyettes államtitkár valamelyike. A Nemzeti Elmebaj Rendszere (NER) olajozottan működik, miért is kérnék ki az ország sunyi urai falusi bugrisok véleményét bármiről is, amikor ők az érdekeltelnél is jobban tudják, mi a jó a vidéki

magyarnak. Coki. Előbbiek kérdés nélkül, kevésbé stilizált formában hangzanak el a tettehlyen gyülekező egyik-másik (minden bizonynyal az ún. politikusoknál jóval keményebben dolgozó) sormási szájából.

Egyelőre létszámban az útlezárást biztosító rendőrök vezetnek a médiadolgozók előtt, a tiltakozásra várt helyi erők zöme még a földéken dolgozik. A gépkocsik mindenesetre felsorakoznak vagy fél kilométer hosszan, arccal Letenye felé, az út felé néző táblák – pirossal kiikszelve rajtuk a demokrácia, a menekülttábor, a szebb magyar jövő – is a helyükön, mellettük a földre szúrva apró magyar zászlócskák. S bár kormányuk ad hoc ötlete döntötte kétségbeesésbe a sormásiakat, a kétharmados koalícióról szó sem esik, mi több: a felpályás útlezárásban kulminálódó nemzeti lelkesültség az arcokon is manifesztálódik. Családi sminkbrigád varázsol pillanatok alatt a verejtékes vagy/és borostás orcákra nemzeti piros-fehér-zöld harci színeket: „Hajrá Magyarország, hajrá magyarok!” Kibúvó nincs, aki magyar, sminkeltet. Az újságírók is csak kínos magyarázkodások után úszhatják meg. A *Legényanya* (fiatalabbaknak *Üvegtigris*) feeling lengi be a sormási járdát. Leparancsolják a népet az árokba, ahol vezényszóra hullámszunk a mellettünk elsuhanó, böszén dudáló és integető autósok öröme,

miközben kórusban kiáltjuk világgá, hogy „Magyarország nem eladó!”

Nagykanizsai Lajos a sokadik interjút adja, a fiatalabb szervező Zoli is hinti a rizsát, a rangidős, őszbe hajló, kora ötvenes Zolinak, na ő az alpolgármester, készítik is már a mikrofont. Végül is hiába agitálják, Póczai Zoltán nem áll föl a székre. Rutinos összeszedettséggel vázolja fel a helyzetet: tudomásul veszik, hogy a problémát meg kell oldani, de kikéri maguknak, hogy róluk a megkérdezésük nélkül döntöttek Budapesten. „Rövid távú tűzoltás, amit a kormány művel, ideiglenes elhelyezésről beszéltek először, aztán másnap már egy-másfél év lett belőle, a kormányszóvivő legutóbb már határozatlan időt emlegetett.” Többen is felhorkannak erre: „a ruszok is ideiglenesen állomásoztak itt, baszod...” Póczai szerint ők hajlandók a kompromisszumra, ezt el is mondták Pogácsás államtitkárnak. „Két dolgot kértünk, ne a kijelölt helyen épüljön a tábor, hiszen az alig 250 méterre van a Béke utca végétől. Legyen inkább a falutól 2-3 kilométerre, az autópálya mellett, az egykori lőtérén...” Sokan helyeselnek, valaki megjegyzi: az autópálya hídjára alul rácsot lehetne szerelni, akkor a menekültek nem tudnának átvonni Sormás felé. „Ja, elzsilipelni kell ezeket...” – helyesel egy arc nélküli hang a tömegből. Arra is garanciát kértek a kormánytól, hogy télvíz

idején nem költöztetik majd át a migránsokat a községtől pár méterre, a Szepetnekre vezető út melletti egykori lokátoros laktanya épületeibe, bunkereibe, amit a helyiek csak Műszerkertként emlegetnek. „Két napja hívogatom az államtitkárt, most, két óra tíz perckor végre visszahívott, és leforrázott, javaslatainkat nem fogadják el, minden marad az eredetiek szerint” – közli a K.O.-t az alpolgármester. „Leszarnak ezek bennünket” – jegyzi meg vigyorgva mellettem egy makkos erdészkalapos, strandpapucsos szikár ember, akinek arcán az izzadságtól megfolyt a piros-fehér-zöld festék.

„Én gyűttment vagyok, nem régen élek itt – veszi át a mikrofont az alpolgármestertől egy Baranyai Balázsként bemutatkozó férfi. – Nem készültünk menekülttáborra, rossz dolog, amikor a nyúl viszi a puskát. Ezek a javarészt katonakorú férfiak olyan helyekről érkeztek, ahol a fogat fogért, szemet szemért a törvény. Sokuk fegyverviselt ember. A tábor nyitott lesz, ki-be mászkálhatnak, mi lesz, ha *esetleg* bejönnek a kertünkbe, a házunkba, *esetleg* meglopnak, kirabolnak bennünket, *esetleg* meggyalázzák az asszonyainkat? Hiába mondják, hogy majd megvéd az állam, ez nem igaz, a saját bűnöző kisebbségünkötől sem tud megvédeni...”

„Milyen állam az, ami nem tudja megvédeni a hordáktól a határait?” – csatlakozik rá a védelem témára Gál Lajos termetes, kopasz

nagyvállalkozó. Szerinte lúzer egy ország vagyunk, amíg a görögök, macedónok, szerbek fűtyülnek rájuk, „felénk transzportálják a bevándorlókat”, mi regisztráljuk és „magunkra húzzuk ezeket, és olyan jól érzik magukat, hogy hamarosan jönnek majd a rokonaik is”. Gál úr többször is felemeli a hangját hosszúra nyúlt felszólalása közben, s tagolva mindannyiszor ugyanazt ismétli: „Sormás nem kér a menekültekből!” Mikor már elfogyni látszik a lendület a globális veszélyhelyzet érzékeltesére, partikuláris témára vált a szónok: „Ha ezek kijárnak majd a táborból, nem Sormásra jönnek elsősorban, hanem Kanizsára. Hogy férnek majd föl a buszra azok a falusiak, akik dolgozni mennének?” Ez a gyülekezeten belül sokakban előhívja az aggodást, tényleg, erre ki gondolt eddig? A jöttmentek miatt *esetleg* még a munkahelyüket is elveszíthetik. Póczai alpolgármester szerint „Lajosnak igaza van”, addig nem nyugszanak, amíg ki nem kényszerítik a kormánytól kompromisszumos javaslatukat, végtére is „demokrácia van még egyelőre”. Ebben az országban mindenkinek be kell tartania a törvényeket, az államnak éppúgy, mint a menekülőknek. „Miért nem tartják és tartatják be a bevándorlókkal is? 25-40 közötti, kisportolt, katonaviselt emberek özönlenek ide, zömük harci tapasztalattal. Mi lesz, ha ezek a szerencsétlen, fegyverhez értő emberek, megelégel-

ve, hogy nem mehetnek tovább, megtámadnak majd bennünket? Ki tudja, hány köztük a kiképzett terrorista, akiket direkt ilyen céllal küldtek hozzánk. Hozzájuk képest az elpuhult magyar fiatalok a béka segge alatt vannak. Bünt követ el, aki kontrollálatlanul embereket enged csámborogni az országban. A kormány fáziskésésben van. Zárt táborban kell addig tartani őket, amíg nem tisztázódik a státusuk.” A helyeslő morgásból egy artikulált hang válik ki: „Miért, az ötvenhatban disszidált magyarokat is zárt táborban tartották Ausztriában még Svájcban. Azok is kibírták.”

„Hol van a demonstrációról a polgármester, hol vannak a képviselők?” – vált újra témát Gál, a helyi nagygazda. Valaki bekiabálja, hogy Edit (a polgármester asszony – T. J.) azt üzenste, nagyon elfárasztották a hét nem mindennapi történései, ezért nem tudott-akart jönni, amúgy is babazsúrra hivatalos. „Miért, ez nem olyan, mint egy babazsúr?” – motyogja mellettem heherészve a vadászkalapos sormási polgár, aki egyre jobban billeg, pedig itt csak ásványvizet osztogatnak a szomjazóknak.

(Ui.: Végül is a menekültekből nem kérő sormási polgárok, ahogy a Baranyai megyei Martonfa lakosai, határozott kiállásukkal meghátrálásra készítették – kormányrendeletől, Pogácsás államtitkárostól – a csak migránsokként emlegetett menedékkérők ellen

gyűlöletet szító magyar kormányt. Egyik faluban sem épült menekülttábor. Létesült persze máshol, köszönhetően az állampolgárok akaratát semmibe vevő fideszes polgármesterek szolgálékúságének.)

Vészfék
(2015. szeptember)

Már vagy négy órája vesztegelt a húsz kocsi-ból álló, hihetetlenül hosszan kígyózó, menekültekkel zsúfolt szerelvény a zákányi állomás legbelsőbb, ha jól számoltam, kilencedik vágányán, amikor meghúzta valaki a vészféket. Véletlenül történhetett, hiszen a vonat egy helyben állt, alighanem az ablakokban egymás hegyén-hátán kikönyöklők közül kapaszkodhatott bele valaki. Ez persze csak később derült ki abból, hogy messziről is jól hallhatóan kiáltotta oda egy kék műanyag sisakos kocsi-vizsgáló a szerelvény mellett strázsáló készenlétis rendőröknek.

Ekkor már több mint ezerhatszázan lehet-tek a fülkékben, s várták a horvát határ felől gyalogló további négyszáz alkalmi vándor társukat, akiknek a leghátsó három-négy üres kocsiban akadt még hely. Márpedig amíg nincs tele a vonat, addig nem indul. A vasutasok feloldották a fékzárát, s már legalább egy órája indításra várt folyamatosan dübörgő

motorral a mozdony, de az innen nem messze lévő Koprivnica állomása felől (ahova a horvát vonat viszi, teszi le a Zákánnál beáramló tömegeket) csak nem akartak megérkezni a bevándorlók.

Amikor délelőtt tíz óra körül odaértem a zákányi (pontosabban a gyopárosi, mert hiszen Gyopáros van a horvát határ előtti utolsó magyar állomásépületre írva) vágányok mellé, s igyekeztem a síneken át megközelíteni a szerelvényt, három gyakorlóruhás, állig felfegyverzett rendőr állta az utamat. Egy nő és két férfi.

– Hova lesz a menet? – kérdezte a rangidős, s mikor felfedtem kilétemet, határozottan, de már barátságosabban közölte, hogy kétszáz méteres körzetben tilos megközelíteni a vágányokon egyedül veszteglő, minimum kétszáz méter hosszú vonatkígyót. Kérdeztem, hova indul majd a szerelvény, de a rendőr azt válaszolta, hogy nem mondhat semmit, csak „a megyei szóvivő adhat tájékoztatást”. Mi több, újságíróval nem is beszélgethet, „legalábbis hivatalosan”. Arra a felvetésemre, hogy az állomás úgynevezett műveleti terület-e, csak talányosan mosolygott.

Már-már feladtam a vonat becserkészését, amikor médiásoknak vélt kollégák érkeztek, s terelték el rólam ideiglenesen a figyelmet. Legalábbis azt gondoltam, hogy ők nálam benn-

fontosabb sajtómunkások lehetnek, mert amikor felmutatták igazolványukat, a járőr hölgy tagja, egy törzsőrmester megindult velük a vágányok között a szerelvény irányába. Kihasználva, hogy a velem nem hivatalosan szót váltó közegeket elszólította az adóvevőjén érkező ukáz, némileg lemaradva követtem a kis társaságot a síneken átcsalinkázva. Az ablakban lógó férfiak angolul kiáltották felém, hogy éhesek, vizet kértek, hiába bizonygattam, hogy én sem vöröskeresztes, sem civil segélyes nem vagyok. Az ablak alatt állva kérdezgettem, honnan jöttek, mi a nevük. Szírnék mondták magukat. Mohamed, a 21 éves asztalos Latakiában élt, és állítása szerint a „Daesh” (az „Iszlám Állam” arab neve) és a háború elől lépett le, tizenöt napja van úton. Korábban hónapokig egy libanoni menekülttáborban húzta meg magát a családjával, a szülei és húgai most is ott vannak. A mellette könyöklő negyvenes, borostás férfi feleségével és két gyerekével, ötéves kislányával, hároméves fiával menne a bátyjához Malmöbe. Musztafát, aki ha jól jegyeztem meg, Tartúz városából indult útnak, éppen arról faggattam, hogyan tudtak átvergődni két gyerekkel a fél világon, amikor a törzsőrmester asszony lefülelt és felszólított, hogy azonnal húzzak el a vonattól. – Dehogyan médiások ők – mutatott az általa kísért hölgyre és férjára –, ezek vasútbiztonsági emberek...

– magyarázta, amikor felvetettem, hogy egyeseknek miért lehet, amit másoknak nem.

– Nincs itt már pánik, bár pénteken (2015. szeptember 18-án érkezett az első, horvátok által szélnek eresztett, több száz fős csoport, akik a kis, ezer lakosú falun át gyalog indultak Nagykanizsa felé – T. J.) azért megijedtünk kicsit – mondja a Józsiként bemutatkozó nyugdíjas úr, aki hátizsákos horvát fiatalemberekkel kvaterkázik kézzel-lábbal mutogatva az állomással szemközti presszóban. – Tudod, hirtelen jöttek, sátrat vertek, kérdezték, hol lehet telefont tölteni, kártyát venni. Mivel nem tudtunk beszélni velük, volt, akitől csak cigit kértek, de az megijedt, azt hitte, ki akarják rabolni. Aztán a trafikban meg a boltban megkapták, ami kellett nekik. Ki is fizettek mindent euróban, már ha vissza tudtak nekik adni. Nem akarnak ezek az arabok semmi rosszat, csak németbe akarnak menni, jobban élni. Mennék én is, ha fiatalabb lennék. Szemeteltek rendesen, az biztos, az összes közmunkás utánuk takarított. Hát kérlek, az egy ilyen kultúra...

A horvát fiúk Zágrábba utaznának, kérdezik, szerintem mikor lesz Pestről vonat. Fogalmam sincs. A presszó melletti kis élelmiszer-áruházban sincs a három eladón kívül senki. Ők azt mesélik, csak amiatt aggódnak, hogy a vágányoktól kőhajításnyira lévő óvodá-

ba és általános iskolába járó gyerekek biztonságban legyenek. – Mert mi lesz, ha bevadulnak, megint előzőnlík a községet, merthogy fél napokig nem indulnak el velük a vonatok?

Elsétálok a Zrínyi Miklós nevét viselő általános és alapfokú művészeti iskolához, ahol éppen kislányok és kislányok gimnasztikáznak a szeptemberi napsütésben a füves udvaron.

Jó pár éve jártam már a dél-somogyi településen, amikor Zákány lakosait alaposan megosztotta, többségüket inkább felbőszítette a cigánytelep felszámolására nyert 50 millió forintból 2009-ben indult projekt.

– Hát igen... konstatálja Jankó Szabolcs, a falu polgármestere –, utoljára akkor volt, ha nem is ilyen komoly sajtóérdeklődés Zákány iránt. – Most viszont, ahogy az egyik portál írta, az európai történelembe írta be a nevét a falu. De higgye el, szívesen lemondunk volna erről a dicsőségről. Ahogy akkor, 2009-ben sokan nem hittek abban, hogy az emberibb körülmények közé elköltöztetett cigány magyarok be tudnak majd illeszkedni, úgy most is vannak, akik azt gondolják, a migránsok áradata elsöpörhet minket. Ahogy már a cigány lakhatási projekt körül is megnyugodtak a kedélyek, az elhelyezett családok megtalálták a helyüket a közösségben, hiszem, hogy egyszer ennek a feszült helyzetnek is vége lesz. Időlegesen legalábbis akkor, ha megépül a horvát határon a kerítés.

Persze nem mindenki bizakodó, a falu Hajrá Zákányra keresztelt Facebook-oldalán akadnak szkeptikus hangok is. Ilyenek például (az eredeti bejegyzésnek megfelelően visszaadva, kiemelés nem tőlem – T. J.) „EZEK – a LOPAKODÓ ÁLARCOS ELLENSÉGEINK –, akik AZ ISTEN ELLENSÉGEINEK TARTANAK BENNÜNKET – mert mi nem ALLÁHT és MOHAMEDET tiszteljük és imádjuk! EZÉRT ne higgye senki se, hogy ŐK – szeretnek-tisztelnek, vagy becsülnek BENNÜNKET...! A JÓÉRT – JÓT senki ne várjon tőlük – mert, ott vannak köztük a különböző terror szervezetek emberei. Viszont szeretetem azok felé-akik keresztényként menekültek el az őket üldözőik elől – a valóban háború sújtotta területekről... – dehát nekünk »mindenkit« szeretnünk kell, és be kell fogadni...! /???/”

A többségi vélemény mégsem ez, inkább a megkönnyebbülésüknek adnak hangot az emberek: „Köszönjük meg a TEK-es őrangyaloknak és a katonáinknak is. Ma hála nekik úgy éreztem visszatért minden a normális kerékvágásba. Végre láttam bicikliseket meg civileket azon a veszélyes szakaszon, ráadásul zavartalannak tűnt az útjavítás is. Köszöni a Délvidék összes lakosa!”

Szó se róla, a helyiek biztonságérzete alig-ha lehetett bármikor is ennyire megalapozott, napok óta ugyanis nem kevesebb mint félezer

határrendész és rohamrendőr óvja minden napjaikat. Vagyis gyakorlatilag két zákányi lakosra jut egy rendvédelmi dolgozó. Ezt a félreértések elkerülése végett, nehogy esetleg őket vegyék elő, nem a menekültektől nem kevésbé elcsigázott rendőröktől – akikre némasági fogadalmat róttak előljáróik – tudom meg, hanem a válsághelyzethez képest meglepően higgadt és határozott, a sajtót sem szükséges rosszként kezelő Jankó polgármestertől. Őt kevésbé izgatják a nagypolitika tetszetosza megoldási kísérletei, annál inkább, hogy vajon mennyien és meddig jönnek még. („Sokan és meglehet hónapokig, esetleg évekig.”) Leginkább az foglalkoztatja a kis község első emberét, honnan varázsoljon elő plusz közmunkásokat, akik a vágányok peremén tornyosuló szemetet nap mint nap összeszedik majd. Merthogy a migránsválságként aposztrofált Armageddont a hétköznapi magyar állampolgár leginkább az embercunami után óhatatlanul hátramaradó hulladékból ítéli meg leginkább. Kétségtelen, van itt a sínek mentén is minden, a számtalan műanyag ásványvizes palacktól a szintén nem szerves anyagból készült csomagolóanyagokig, de akad itt azért nem kevés kék és fehér gumikesztyű és gézmaszk is. Na, ezeket aligha a kontinensünkre bevándorlók dobálták el. Ilyeneket csak a velük foglalkozók viselnek.

„EZ A VONAT MOSZKVÁBA MEGY – hisz a SZERGEJ HÚZZA – tudják ezt a menekültek? Tréfás, de hova mennek? Regisztrálás nélkül Hegyeshalomra, a magyar önhitt következetesség nagyobb (sic!) dicsőségére.” Na ez az egyetlen humorosnak szánt és szintén az eredetinek megfelelően idézett bejegyzés a zá-kányiak „hajrá oldaláról” egyben jól rámutat az EU-t leckéztető magyar migránspolitika álságos voltára. Ugyanis ugyanezt kérdezték a forgalmi irányítótorny árnyékában rögtönzött délutáni sajtótájékoztatón Soltész egyház- és egyéb ügyi kereszténydemokrata államtitkártól az újságírók. Mármint, hogy hova megy a vonat, amit a média-meeting előtt néhány perccel vagy háromszáz méterrel eltoltak a tetthelyről, nehogy már a bevagonírozottak bezavarjanak. Soltész szerint a menekülteket természetesen a regisztrációs állomásokra viszik. A replikára, hogy de hiszen köztudott, regisztráció nélkül szállítják a transzportokat, miként a horvátok hozzánk, Hegyeshalomba, aztán ott átsétáltatják őket, érkezett a kormányemberi válasz: – Magyarország betartja az EU-s jogszabályokat, köszönöm, ha nincs több kérdés. Ezek után mit is lehetett volna kérdezni?

Mindezt megelőzően a KDNP-s államtitkár megköszönte a rendőrök és a segélyszervezetek példás helytállását. Mindeközben két

vékony testalkatú, vöröskeresztes nő, kezében kenyérrel, tojással, sajttal megpakolt műanyag ládával, tucatnyi másfél literes ásványvízzel baktatott el mellettünk. Berzencéről érkezett önkéntesek voltak. Rajtuk kívül a Magyar Református Szeretetszolgálat nagykanizsai négy segítője – köztük két férfi is akadt – járta élelmiszerral és vízzel megpakolva a szerelvényig oda-vissza a több mint fél kilométert. Mikor már harmadjára fordultak a segítők a sajtócécót kikerülve, egy fotós kollégával úgy gondoltuk, elég volt a médiapojáca szerepből.

Cipeltük és adtuk föl a vagonok ablakain a kiéhezetteknek, megszomjazottaknak az élelmiszeres zacskókat, vizespalackokat. Ha csak fél órára is, jó volt újságírónak lenni.

Bicikliút a paradicsomba (2015. október)

– Ha nem hozott semmit, minek akar bejönni? – kérdezi a fehér foszforeszkáló mellényes, szemüveges, negyvenes férfi, aki éppen azt kiáltotta oda a sátor felé közeledő kolléganőinek, hogy elkészült a tábla, mit szólnak hozzá. Ekkor szólítottam meg. A lányoknak nagyon tetszik a félszer félméteres, fakeretre feszített négyzet, amelyre kék filccel azt írta rá öles betűkkel, hogy Migration Aid. Csak azt szerettem volna megtudni az aktivistától, ho-

gyan lehet ide kocsival bejutni, mivel az 1-es útnak a hegyeshalmi régi határátkelőhelyhez vezető utolsó 100-150 méterét lezárták.

Megpróbáltam kicselezni az útzárat, balról megközelíteni a határátkelőt, ahol, amióta a horvát szomszédok keményen leckéztetik Vakkélmagyarország kormányát, a becslések szerint eddig mintegy 150-170 ezren masíroztak át, a hivatalos fogadkozások dacára mindenféle ellenőrzés és regisztráció nélkül, főleg szír, afgán és pakisztáni nők, gyerekek és férfiak – többségük tinédzserkorú fiú – az áhított paradicsom előszobáját jelentő Ausztriába.

Csak az elmúlt hét végén közel huszonötezen, miközben pedig – főleg spanyol import pengésdrótból – elkészült, immár Horvátországot is elrekesztendő, a legismertebb magyar hungarikum, a gyorstelepítésű drótakadály. Kerítés ide, a statáriális menekültügyi jogszabályok oda, a Nemzeti Átutaztató Turisztgőzerővel üzemel. Ahogy a menekülő, úgy a hazugság sem ismer országhatárokat. Aznap, amikor Hegyeshalomban voltam, további 8600 „illegális migránssal szemben intézkedtek a rendőrök”, mondja reggel a rádió. A következő híradásban már úgy szerepel, hogy ennyi tiltott határátlépőt fogtak el (!). Mi sem könnyebb, mint elfogni valakit, ha azt maga is akarja. Mostanában már nem hallani a közszolgálatinak mondott adókon sem, hogy eny-

nyi és ennyi férfival, nővel és gyerekkel „szemben intézkedtek” a rendészeti szakmunkások. Hogyan lehet egy pályába bugyolált csecsemővel vagy egy karon ülő egyévvessel rendőrileg intézkedni? Normális?

Szóval elhúzó az 1-esről a még működő kamionparkoló irányába, és hirtelen úgy érzem magam, mintha egy, a múlt század hatvanas-hetvenes éveiben készült filmbe csöppen-tem volna, amelyben a disszidens hazánkfia először látogat haza. Nagy volt itt a választék, a Hotel Westben elszállásolt és megfigyelt turista nehezen tudhatta az idő tájt (létező szocializmus) eldönteni, hogy a vacsora után a Rózsacsárdából először az Éden bárba vagy rögtön a Night clubba vegye-e az irányt, sztriptízt nézni. Kisvárosnyi *szocilasvegas*, kicsit lepusztult ugyan, de ebben a retrópanoptikumban is elférne biztosan néhány száz kényszerzarándok. Persze nekik eszük ágában sincs egy félig halott országban megtelepedni. Még csak ideiglenesen sem.

– Amikor a vonatról leszállnak, az állomás előtti kis egyirányú utcán kísérik őket a rendőrök a főút mellett futó bicikliútig, aztán azon gyalognak végig úgy három-négy kilométeren át a határig – igazít útba fél órával korábban a hegyeshalmi vasútállomás lecsüngő, ősz bajuszos biztonsági őre (Sárvári Security), aki még készségesen meg is mutatja, merre is

mennek a határig „a transzportok”. Nos ezekből ez idáig, vagyis 2015. október 12-e kora délutánjáig kettő érkezett, az egyik a szekuritisszerint reggel fél nyolc körül, a másik déli fél egykor. A Zákányból (Gyékényesről) induló vonatokon összesen úgy kétezren-kétezer-öt-százan lehettek.

Elindulok a mutatott irányba, gesztenyefák szegélyezik a keskeny kis utcát, imitt-amott egy-egy családi porta. A menekülők vonulását máshol egyértelműen jelző eldobott nejlonzacskóknak, ruháknak itt nyomuk sincs. Az egyik ház előtt egy kontyos hölgy gereblyézi a fáról lehullott gesztenyét. Kérdezem, nem zavarja-e a hetek óta tartó vonulás, mire csak mosolyogva rázza a fejét. Aztán németül mondja, hogy nem ért magyarul.

Amikor közlöm a Migration Aid-es táblakészítővel, hogy győri barátaimat várom, ők hoznak majd élelmiszert, tejet, vizet, ruhát, miegymást, mintha megenyhülne. Elárulja, hogy fél háromkor érkezik az újabb migránsvonat. Fél négykor a Gyékényesről indított szerelvénynek még se híre, se hamva. A kettős peronon fázósan toporognak a kellemetlen nyugati szélben a Készenléti Rendőrség sötétkék egyenruhásai. Írd és mondd összesen nyolcan vannak. (Hol van ez a zákányi felhajtáshoz képest, ahol ötszáz fegyveres rendőr és katona vigyázza a kis dél-somogyi község

senkitől sem fenyegetett biztonságát?) Egy televíziós stáb operatőre is érkezési irányába állította az állványra szerelt kamerát. Kolleganője kezében vagy fél órája, akár egy beélesített vibrátor, rendületlenül, bár mindhiába mered az égnek a mikrofon. Arról beszélgetnek a rendőrök, hogy Putyin bezzeg megoldotta a „szír helyzetet”.

– Hogyan? – kérdezi a kíváncsi riporterlány.

– Hát a levegőből. Bumm-bumm! – válasszolja kacagva az egyik gumibotos.

Van idő körülnézni, a hegyeshalmi vasútépület egy nagyvárosnak is díszére válna. Ha nem autóznék, alighanem megittam volna egy fröccsöt a Zöld Strucchoz címzett restaurantban, s hozzá a füstölnivalót (ha dohányoznék) minden bizonnyal a szomszédos Monte Carlo Tabak Shopban vásároltam volna meg. Helyette egy tehervonat tolatását figyelem: terepminőség, fakósárga és vöröskeresztes páncélozott harci járművek sorakoznak rajta. Lesz vajon világháború? Vagy már van?

„Für's Vaterland” – olvasom a vágányoktól karnyújtásnyira állított evangélista emlékoszlop négy oldalán a feliratot. Csupa német név, a fekete márványba vésett arany betűkkel. Az első és a második világháború áldozatait sorolják fel. Kicsit meglepődöm, amikor a háborús mementóról legalul Vörösmarty *Szózatának* sorai köszönnek vissza: „Hazádnak rendületlenül / Légy híve, oh magyar”.

A váróteremben melegedik három fiatal-ember The UN Refugee Agency felirattal kék mellényük hátán. Az ENSZ Menekültügyi Főbiztosának budapesti irodájából vannak itt, magyarázzák, hogy ellenőrizték, jogszerűen folyik-e az átutaztatási procedúra, illetve, ha a menedékkérőnek problémája van, föl tudják venni a panaszát. – Ma még minden simán ment – mondja a szóvivőjük.

– Miért ott várjátok, basszus, amikor a negyedike jön? – kiáltja át vidáman a fagyoskodó rendőröknek a jókedvű forgalmi szolgálattevő kisasszony, miközben eggyel beljebb, a harmadik és negyedik vágány peronja felé sétál. Szaporán követik a közegek meg a tévéstáb.

Végre begördül a „különvonat”, ahogy a hangosbemondó többször is felkonferálja. Az ablakokból nevetve integetnek az emberek, és várják, hogy végre leszállhassanak.

– Na, már azt hittem, nem lesz meg a szakaszkulcs! – sóhajt föl megkönnyebbülve a zsebében kotorászó forgalmista kisasszony. Szerencsére megvan, így nincs akadálya, hogy egyenként a vagonok ajtajába illessze, s szabadjára engedje – a MÁV szerint a saját biztonságuk érdekében bezárt – illegális külföldieket. Négyes sorokba állítják a rendőrök az érkezetteket, aztán az egyik a rövidtávfutók rajtját mímeli, majd int, let's go!

Ők, mikor elmennek mellettünk, hálásan mondogatják angolul, hogy köszönöm, de senki nem válaszolja nekik, hogy Welcome.

A most érkező mintegy nyolcszáz menekült között is sok a kisgyerek, a kamaszkorú fiatalember. Azonnal szemet szúr egy harminc év körüli, magas, borostás férfi, aki egy szürke UN Refugees-es gyapjútakarót fog össze magán. Úgy megy, pontosabban billeg előre, mintha éppen elesni készülne. Mindkét lábfeje kilencvenfokos szögben el van fordulva befelé. Csoda, hogy egyáltalán tud járni. Két öt-hatévesforma kisfiú és két, két-három éves kislány követi, nagy piros kendőbe burkolózó felesége lesütött szemmel, karján egy állig bebugyolált kisbabával megy előtte, mintha csak a legsimább utat kutatná a férjének. Persze gyorsan lemaradnak a többiektől, egy fiatal rendőr őrmester türelmesen bevárja őket, s hagyja, hogy a kacskalábú férfi pihenessen. Kérdezném, hova valók, mire helyettük a rendőre válaszolja, hogy afganisztániak, ne is faggassam őket, nem tudnak angolul. Néhány perccel később osztrák rendszámú kisbusz áll meg mellettünk, és tessékeli be őket az utastérbe. Több autó is érkezik a sógoroktól, a kisgyerekesek és az idősebbek zömét ők fuvarozzák a határra. Magyar rendszámú „embercsempész” kocsit – hála a friss, jogtipró magyar migránstörvényeknek – egyet sem látok.

Az útelterelő betontömbökön, termésköveken ülve esznek, többen inkább falnak, akik már elérték a határt. Kapnak zacskós vizet, kenyeret, sajtot, tojást, gyümölcsöt, kekszet. A Migration Aid-es sátorban meleg ételt is, arrébb forró teát. Többen reklámszatyrot húztak beázott, tönkrement cipőjükre, itt most jut új lábbeli, arrébb meleg zokni is. De a legtöbben, kivált a lemaradók, meg sem állnak a magyar és osztrák – utóbbiak kétszer annyian vannak – segélyszervezetek sátraínál, tempósan gyalognak át Ausztriába. Én is velük tartok, irány Nickelsdorf, bár alig tudok meggyőzni egy kedves segítő lányt, hogy higgye el, nekem van zoknim, ráadásul egyelőre még migráns sem vagyok. Odaát katonásan mennek a dolgok, keményen pattogós, németes angollal vezényli egy harsogó mikrofonhang az alkalmi láger életét. Olykor-olykor azért becsúszik egy-egy Welcome to Austria is. Mindeközben fegyvertelen katonák terelik szelíden a rafináltan kanyargó szalagfolyosó-rendszeren át a tömeget az érkező buszokhoz.

A hatalmas betonplaccon üres fehér sátrak tömkelege, mintha csak most ért volna véget a *Jumurdzsák bosszúja* 2. forgatása, a stáb már elment, de a díszítők még nem értek ide. A több száz kiürült sátonál csak a szintén megszámlálhatatlanul sok kék toi-toi vécék látványa megdöbbenőbb. Talán, mert a másik ol-

dalón egyetlen darab sincs. Magyarországon a betolakodóknak ne legyenek szükségleteik, illetve, ha vannak, tartsák vissza. Ha az sem megy, végezzék a kis- és nagydolgukat a bokorba.

Már csak azért is érthetetlen ez a toalett-hidegháború, mert, mint kiderül, a toi-toi-okat egy magyar cég üzemelteti. Éppen egy zárt, fehér furgonba szivattyúzzák át az egyik fülkéből az anyagot a szintén fehér formaruhás fiatalember, amikor rájuk köszönök. Érdeklődésemre rövid, de kimerítő választ kapok az egyik sráctól.

– Miért, mit várt? Maga már nem fiatal ember, megszokhatta, hogy a szar mindig a magyarokra marad.

Körmendi migráns menni Tesco (2016. május)

Magyarországon a politikusok és a politika-magyarázók zöme kis túlzással alig látott menekültet. Vagy ha mégis, gondolom, higiénés okokból, nem mert közel menni hozzá. Ettől is ennyire magabiztosak a megélhetési idegengyűlölők, amikor kistílú embertelenségeiket elővezetik, jutott eszébe a „menekültipari” riporternek, aki most éppen Körmenden tapasztalhatta meg, hogy semmi nem az, aminek a gyűlöletiparosok láttatni akarják. A ren-

dőrségi vizsgálat egyértelműen cáfolta, hogy a befogadottak kézilabdás lányokat molesztáltak és ablakot törtek volna be. Egyikőjüket viszont 50 ezer forint (maximális) bírsággal sújtották, mert nem a zebrán kelt át. Az általam megismert körmendiek viszont – az ipari méretű pánikkeltés és jogos kétségeik dacára – tisztességes emberek tudtak maradni.

„Sajnos nem engedhetem be, az előbb egy tévéstábot is el kellett küldenem” – mondja a rendészeti szakközépiskola bejáratí portáján a rendőrtiszt, akit a tanácstalan ügyeletes hallgatók hívtak oda. Hogy miért nem lehet bemenni a táborba, akarom mondani, ideiglenes befogadó állomásra, miközben a kérelmük elbírálására váró menekültek ki-be mászkálhatnak, arra csak megrántja a vállát az egyenruhás, aztán visszakérdez: „Lát itt egyetlen befogadottat is ki- vagy bemenni?”

A főbejáratnál tényleg nem, de amikor megkerülöm a több száz méternyi kerítéssel körbevett objektumot, és egy földúton poroszkálok az egykori határőrkiképző laktanyát megkerülve, rögtön belebotlom három sötétebb bőrű fiatalemberbe. A Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal (BÁH) sajtósa két napja közölte velem, hogy „az elhelyezettek személyiségi jogaira tekintettel és a nyugalruk megőrzése érdekében az ideiglenes befogadó állomásra

történő belépését és az ott történő interjúkészítést nem áll módunkban engedélyezni”. (Én még legalább választ kaptam, nem úgy, mint az a portugál újságíró és a neki magyarból tolmácsoló építészhallgató lány, akikkel a tábor hátsó bejáratánál találkoztam, és akiket válaszra sem méltatott a BÁH.)

Ketten, a húszas éveiken túl, bangladesinek, míg a legfiatalabbnak látszó srác afgánnak mondja magát. Nem hivatkoznak személyiségi jogaikra, mi több, kifejezetten örömmel veszik „nyugalmuk” megzavarását.

Utóbb a BÁH sajtósa kedvesen arról tájékoztatott, hogy a menedékkérők meghallgatásán való részvételemet „sajnos nem áll módunkban engedélyezni”, így aztán nem követhetem előben, ahogy „a menekültügyi hatóság az eljárás során részletesen meghallgatja a kérelmezőt a menekülésének okairól, kiemelt figyelmet fordítva a szavahihetőségének vizsgálatára”. S mivel nekem éppen nem állt rendelkezésemre, ahogy a *nem áll módunkban* BÁH ügyintézőjének, olyan „ország-információs adatbázis, amely nagy valószínűséggel alátámasztja vagy cáfolja a kérelmező menekülésének történetét”, ezért aztán a fiatal férfiak előadását nem állt módomban kétségbe vonni.

„Szia? Hogy vagy? Menni Tesco” – vigyorog rám és mondja magyarul a göndör hajú, kék

pólós vidám bangladesi, aki már szinte az összes honi táborban megfordult a megszakítással nálunk töltött több mint egy év során.

Pénzt váltani, bevásárolni, telefonkártyát venni igyekeznek az egykori határőr bázissal párhuzamosan futó 8-as út túloldalán lévő bevásárlóközpontba. A Tesco amiatt is életfontosságú hely a menekülteknek, mert ott van a Western Union, oda küldik nekik a rokonok, ismerősök (a magyar kormány szerint természetesen Soros György alapítványa) a pénzt. Hogy honnan? „Ezt nem árulhatom el magának, üzleti titok. Fifikásak ám nagyon, amelyiknek nincs igazolványa, annak valamelyik, papírokkal rendelkező társa nevére jön a küldemény” – avat be a pénzváltó-pénzküldő szolgálat alkalmazottja. Annyit azért mond, hogy a bangladesiek legtöbbször az Egyesült Királyságból érkeznek a muníció.

„A táborban nagyon lassú a wifi” – magyarázza a másik, szakállas bangladesi férfi angolul, aki okostelefonján mutatja meg, honnan indult, merre is vándorolt, míg végül Körmenden kötött ki. Ő január óta van Magyarországon, több helyen megfordult, a legtöbb időt Bicskén töltötte, onnan buszoztatták át őket ide, a nyugati határszélre. „Senki nem mondta meg, hiába kérdeztük, miért hoztak ide.” A több mint kétszáz Körmendre zsuppolt férfi többsége afgán és bangladesi, de akadnak

irániak, pakisztániak és nyugat-afrikaiak is, szír állítólag egy sincs közöttük. „Nem mondanak nekünk semmit, az őrség angolul sem tud rendesen. Sokszor nem értjük, mit kérnek tőlünk.”

Mutatják, merre menjek, hol van a sáto rtábor bejárata. Rendőrautó húz el mellettünk, lassítanak, megnéznak bennünket, de csak mintegy száz méterre tőlünk parkolnak le. Két készenlétis, bordó sapkás rendőr és két terepruhás, rangerkalapos katona száll ki a kocsiból. A katonai rangerek mutatóujja a nyakukban csövükkel lefelé fordított gépkarabélyük rava szán. Ott állnak még akkor is, amikor odaérek a tábor bejáráthoz vezető hátsó kis ösvényhez. Tovább nem mehetek – hajtanak el, aztán elindulnak befelé. Én pedig egyenesen tovább, balról kerülve a kerítést. A leharcolt gumiabroncsoktól hemzsegő, térdig érő fűből kimagasló cserjés mögött megpillantom a bázist: a félig összeroskad t egykori fa őrtorony és a gazzal benőtt vasúti sínek előtt tucatnyi kopottas, négyszögletű, csúcsos, khaki színű sátor, meg tőlük távolabb leverve két hasonló sötétbarna. A Röszkén és Hegyeshalom–Nickelsdorfban megismert UNHCR-es (ENSZ menekültügyi) téglalap alakú, kék sátrakból innen csak egy látszik. A ponyvaépítmények körül férfiak cigarettáznak, trécselnek, messziről fehérlik a fűvön a rengeteg szemét. Mintha csak egy le-

pattant karavánszerájt varázsoltak volna ide a középkorból.

De miért éppen Körmend? Főleg ezt nem értik az általam megkérdezett, jogilag szabad embernek számító menedékkérők és helyi lakosok egyaránt. Pedig egyszerű. Egy elvileg nyitott, de persze bekamerázott menekülttábor hol lehetne biztonságosabb helyen, mint egy, a BM tulajdonában lévő rendészeti bázison, a városi rendőrkapitányság mellett, a város legszélén? Az sem lehet véletlen, hogy kizárólag fiatal férfiakat hoztak eddig ide, hiszen ennél szigorúbb őrizetet máshol nehéz lenne olcsóbban megszervezni. Ha balhé törne ki, helyben vannak a fegyveresek. Nem csak a rendőrök és rendőrtanulók, de az ide vezényelt honvédségi egység is. Nem is beszélve a táborban a belső rendet felügyelő civil biztonsági szolgálatról. Odabent ugyanis a jogszabályok szerint a rendőrök, katonák nem járőrözhetnek, ahogy azt például Orosz Mihály Zoltán Jobbik-patronálta Becsület Légiója háborítatlanul teheti a tiszavasvári cigánytelepen. Persze ott csak magyar állampolgárságú romák laknak. Márpedig a jogszabályokat itt aggályosan betartják. A kerítésen kívül viszont csak akkor lehet föllépni a menedékkérővel szemben, ha bűncselekményt követ el. Vagy szabálysértést, például, ha a Tescóba tartva a 8-as úton nem a kőhajításra lévő gyalogátkelőhelyen megy át.

Igaz, percekig figyeltem, ott kelnek át a bennszülöttek is, ahol éppen eszükbe jut, és véletlenül sem a zebrán. Ahogy jómagam is simán átbattyogtam a bevásárlóközpontba tartva. Itt egy ilyen átkelés 50 ezer forintba kerülhet annak, akit migránsnak néznek a rend őrei. Ekkora bírsággal szokták amúgy megkínálni a borsodi és nyírségi cigányokat is, ha a biciklijükről hiányzik a lámpa vagy a csengő. Igaz, nekik nem gyakran van kéznél dollár vagy euró, így aztán marad az elzárás. Nálunk sokba kerül a másság, kivált, ha látszik is a szabálysértőn, hogy nem európai.

A rendőriskola előtti parkolóban megszólított negyvenes férfi, aki a kapitányságon intézett valamit, ezt mondja: „Gondolom, abban reménykednek, akik idehozták őket, hogy sokan lelépnek majd közülük az osztrák határ felé. Mindenki tudja, nem akarnak ezek itt maradni. Jobb is, ha minél előbb télakolnak, miért mi etessük őket? Az én özvegy anyám 60 ezer forint nyugdíjból él...” A 300 főre méretezett körmendi befogadó állomásra költöztetettek közül eddig tucatnyian léceltek le.

„Már nyitáskor itt vannak, hármásával, ötösével jönnek. Ők is voltak már itt kora reggel” – mutat a Tesco biztonsági őre arra a három fiatalemberre, akikkel alig fél órája a sátortábor bejáratánál beszélgettem. „Az a vékony, egyfolytában vigyorgó, kék pólós gyerek egy üveg

vodkát vett, de legalább meg is látszik rajta...” – tréfálkozik az őrző-védő. „Ez persze nem jellemző” – teszi hozzá. „Ezek a mohamedánok nem nagyon élnek alkohollal. Néha pénzt kéregetnek a vásárlóktól, ez egy kicsit zavaró, de ezt olyan alázatosan csinálják, mint a hajléktalanok. Nálunk még semmi komoly gond nem volt velük.” A security-s az 1980-as években a körmendi kiképzőbázison volt határőr, aztán 25 évet húzott le rendőrként. „Akkoriban gladiátorképzőnek nevezték a laktanyát, akkor sem volt könnyű ott kibírni...”

A körmendi polgármester még február elején egyeztetett a kormány illetékeseivel, aztán márciusban Orbánnal és Lázárral is találkozott, akik, ahogy Bebes István honlapján olvasható, „ismét megerősítették abban, hogy a kormány nem kíván létrehozni befogadó állomásokat Magyarország területén. Kizárólag úgynevezett biztonságos őrzési pontok kerülnek felállításra, arra az esetre, ha a jelenleginél nagyobb számú illegális bevándorló lépne át a magyar határt. A körmendi sáttortábor is egy ilyen besorolású őrzési pont lesz (...) Ezek azonban nem minősülnek menekülttábornak.” A polgármester arra is ígéretet kapott, hogy az objektumot ideiglenes jelleggel állítják fel, s a menedékkérők legfeljebb néhány napot töltenek majd ott.

Körmend lakói nem lázadtak föl a kormány-döntés és többségükben mameluk képviselőik

ellen, mint tavaly nyáron a helyiek Martonfán és Sormáson. Nem tüntettek, kizárólag a szabadidő hasznos eltöltésére létrejött Pro Körmen-d egyesület önkormányzati képviselője, Tompa László ágált a migránsok elhelyezése miatt, de határozati javaslatát lesöpörte a tes-tület. Aztán már a sátortábor átadása után, a Jobbik utaztatta ide és vonultatta fel fanatikus aktivistáit május 7-én.

Még márciusban Földi László egykori elhárító tiszt, manapság összeesküvéselmélet-szak-értő népszerűsítette Körmen-den a *Saría tör-vénye nemcsak muszlimoknak* című könyvet a Pro Körmen-d egyesület rendezésében. A szerző, bizonyos Bill Warner, még videoüze-netet is intézett remélt körmen-di és szombat-helyi vásárlóihoz. Ebből megtudhatták, hogy ő egy kiképzőközpont vezetője, és ideológiai harcot hirdetett keresztény civilizációnk vé-delmében az iszlám ellen. A Hit Gyülekezete egykori szóvivője, a *Hetek* és az ATV külpo-litikai szerkesztője, Morvay Péter szintén egy könyvbemutató erejéig szállt be április végén a befogadó tábor felállítása ellen küzdő Tom-pa képviselő Pro Körmen-d egyesülete mellé. Az egyik nyugat-magyarországi hírportálnál dolgozó ismerősöm már az ominózus sport-csarnoki eset másnapjának reggelén személye-sen győződött meg róla, hogy humbug volt az egész. „Tomba hívhatta föl és informálta félre

az *atv.hu*-n megjelent cikk szerzőjét, Szobota Zoltánt, nyilván, hogy nyomatékot adjon a Pro Körmend egyesület tiltakozásának a tábor felállítására ellen. Szobota, a Hit Gyülekezete hetilapjának, a *Heteknek* a munkatársa” – mesélte telefonon kollégám. A Pro Körmend Városszépítő Egyesület április 29-én – két nappal a „biztonságos őrzési pont” megnyitása előtt – mutatta be a német „leleplező” újságíró, Udo Ulfkotte *A menekültipar* című könyvét. Az est vendége Morvay Péter közgazdász-újságíró, a kötet irodalmi szerkesztője volt. A megjelentek, főleg, akik meg is vásárolták és elolvasták a könyvet, megtudhatták belőle, „hogyan profitálnak politikusok, újságírók és civilszervezetek a menekülthullámból”.

„Bebes, a polgármester parancsba kapta, hogy nincs apelláta a tábor ellen” – magyarázza az EU-s pénzből térkövezett Szabadságtéri Kossuth-szobor előtt egy kopasz, nyugdíjas helybeli, aki „nem éppen Fidesz-szavazó”. „Hogy félni? Mitől kéne nekem 78 évesen, uram? A gyerekeim Szombathelyen élnek, az idősebb unokám egy vaduzi cégnél informatikus már nyolc éve, a két kisebb fiú meg átjár kétnaponta Ausztriába, egy pékségben dolgoznak. Valahol kényszermigránsok ők is.” Persze megérti az aggódókat is, hiszen rengeteg az ostoba rémhír, hogy fegyver és gázspray vásárlásába kezdtek az itteniek, meg a sportcsar-

noknál történtek, vagyis *meg nem történtek*, mint a megyei rendőrfőkapitány és kormány közti hiteltelen kommunikációs pingpongból végül is kiderült. A nyugalomnál talán csak az unalom nagyobb a belvárosban ezen a májusi délutánon, hiába kutatok utánuk, migránsoknak nyomuk sincs. S bár itt is, mint szerte a hazában, kicsit túltolták a burkolást, kis túlzással a szökőkutakból is vízkő folyik, a cirka 12 ezer lélekszámú Körmend centruma igazán rendezett. „Nálunk tegnap volt bent három menekült, jól szituált fiatalemberek voltak. Kávét ittak, mobiloztak. Én még egy hölgy vendégünktől sem hallottam, pedig nálunk aztán sokan megfordulnak, hogy beszóltak volna neki” – mondja az eladónő a térről nyíló tejivóban, miközben házi rétest tesz élém.

„Jobb félni, mint megijedni. Nekem az a feladatom, hogy megvédjem a magyarokat egy kölni helyzet kialakulásától” – ezzel bírta indokolni a soros kormányinfón Lázár János miniszter, hogy egy nem létező jelentésre hivatkozva azt állította korábban, a körmendi ideiglenes befogadó állomás migránsai zaklatták a helyi kézilabdacsapat lányait. Mindenesetre Lázár utólag bocsánatot kért azoktól a menedékkérőktől, akiket *esetleg* megsértett. Ilyesmire nem volt eddig példa; ha ez így megy tovább, mi lesz a befogadási kvóta elleni hecckampánnyal?

(Bebes Istvántól és Tompa Lászlótól interjút kértem, de megkeresésemre Körmendre érkezésemig nem válaszoltak.)

A BÁH csak az újságíróktól félti a menekülteket

„A hatóságok képviselői brutálisan megverték, zaklatták, majd Szerbiába toloncolták a menekülőket, köztük nőket és gyermekeket. Gyakran gázspray-t is használtak, kutyákat uszítottak rájuk, rugdosták, botokkal és ököllel verték, műanyag bilincsbe verték, majd – további sérüléseket okozva – a szögesdrótkerítés vékony résein tuszkolták át őket” – tette közzé 2016 júliusában jelentését a Human Rights Watch (HRW) nevű nemzetközi jogvédő csoport a honlapján. Az ENSZ Menekültügyi Főbiztosa (UNHCR) aggódik amiatt, ahogyan a magyar hatóságok a menedékkérőkkel bántanak, és sürgeti a magyar hatóságokat, hogy vizsgálják ki azokat a vádakat, amelyek szerint a kerítés nyolc kilométeres körzetében elfogott és annak túloldalára visszakísért migránsokat a hatóságok megverik vagy kutyákat uszítanak rájuk.

Több hónapja igyekszem törvényes úton bejutni újságíróként a magyarországi őrzött, illetve nyitott befogadó állomásokra, tranzit-

zónákba, hogy saját szememmel győződhessenek meg az ottani körülményekről, és hozzájárulásukkal szót válthassak a menedékkérőkkel. Mindhiába: a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatalnak (BÁH) „nem áll módjában” engedélyezni kérésemet. A miértre sokáig nem kaptam választ, ám az alábbi levelezésből kiderül, hogy a BÁH korántsem az olykor brutális határrendőröktől, hanem kizárólag tőlem (és nyilván minden munkáját végezni akaró médiamunkástól) félti a menedékkérők személyiségi jogait. A sajtószabadság és a hiteles tájékoztatási kötelezettség nagyobb dicsősége. A BÁH elutasítást indokoló levelét – kifejezett kérésem dacára – névvel és beosztással persze senki sem merte vállalni. Az ügyben keletkezett összes levelet közöljük.

Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal
Sajtóosztály

Tisztelt Sajtóosztály!

Riportokat írok az Élet és Irodalom c. hetilapnak (eddig 3 jelent meg) a migrációról, a menekültválságról. A héten Körmenden dolgozom. Segítségüket szeretném kérni, hogy bejuthassak az ideiglenes menekülttáborba Körmenden, illetve, hogy interjút készíthessek az intézmény vezetőjével, s ha mód van rá, a

bent lakókkal. Csütörtökre szeretnék időpontot kérni.

Közreműködésüket, gyors válaszukat megköszönve,
tisztelettel:

T. J.
(2016. május 9.)

Tisztelt Tódor János!

Tájékoztatjuk, hogy az elhelyezettek személyiségi jogaira tekintettel és a nyugalmuk megőrzése érdekében az ideiglenes befogadó állomásra történő belépését és az ott történő interjú készítést nem áll módunkban engedélyezni.

Amennyiben megküldi részünkre kérdéseit, írásban állunk rendelkezésére!

Megértését köszönjük!

Üdvözlettel,

Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal
Sajtó
(2016. május 10.)

Tisztelt Sajtóosztály!

Tudomásul vettem a kitiltást. De gondolom az intézményvezető személyiségi jogai nem sérülnek, ha szóba áll velem. Akár a befogadó állomás kapuin kívül. Ehhez kérem szíves segítségüket.

Köszönettel:

T. J.
(2016. május 10.)

Tisztelt Sajtóosztály! Kedves Kolléganő!

Ne haragudjon, hogy ilyen személytelenül szólítom, de nem közölte a nevét válaszában. Telefonon elmondta, hogy várják kérdéseimet. Alapvetően az érdekelne most, hogyan működik az identifikáció, vagyis, milyen az az eljárás, amelyben megállapítják, hogy a menekült tényleg az-e, akinek mondja magát? Miként ellenőrzik válaszaik igazságtartalmát, stb.?

Van-e lehetőség egy ilyen procedúrán részt venni (amennyiben a delikvens beleegyezik, tekintettel személyiségi jogaira)?

Gyors válaszát megköszönve, szép hétvégét!

Üdvözlettel:

T. J.

(2016. május 13.)

Tisztelt Tódor János!

Mellékelten küldöm a Hivatal válaszát.

Üdvözlettel,

Záborszki Helga

sajtóreferens

Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal

SAJTÓVÁLASZ

az Élet és Irodalom megkeresésére

A menekültügyi hatóság az eljárás során részletesen meghallgatja a kérelmezőt a menekülésének okairól, kiemelt figyelmet fordítva a szavahihetőségének vizsgálatára. A menekültügyi hatóság ügyintézőjének munkája során, olyan országinformációs adatbázis áll rendelkezésre, amely nagy valószínűséggel alátámasztja vagy cáfolja a kérelmező menekülésének történetét.

Tájékoztatjuk, hogy a kérelmező meghallgatásán való részvételt nem áll módunkban engedélyezni.

2016. május 13.

Kedves Záborszki Helga!

Segítségét szeretném kérni, hogy interjút készíthessek a kiskunhalasi őrzött befogadó állomás vezetőjével, illetve megismerhessem személyesen a befogadottak elhelyezési körülményeit. Konkrét információkat kaptam a befogadó állomáson történekről, ezek valóságáról szeretnék meggyőződni.

Nekem a szerdai (június 15.), esetleg a keddi (14.) vagy csütörtöki (16.) nap felelne meg, de. 10 óra után bármikor.

Szíves visszajelzését megköszönve, üdvözlettel:
T. J.

(2016. június 14.)

Tisztelt Sajtóosztály!

Záborszki Helgának írt levelemre várom szíves válaszukat. Mivel tegnap nem kaptam

választ, így kérem, csütörtökön (16-án) tegyék lehetővé a kiskunhalasi riportot (interjút a vezetővel).

Köszönettel:

T. J.

(2016. június 14.)

Tisztelt Tódor János!

Telefonbeszélgetésünkre hivatkozva küldöm Igazgató Úr elérhetőségét.

Dr. Mátó Róbert

Menekültügyi Őrzött Befogadó Központok vezetője

Telefonszám (titkárság): 77/795-982

A hívását Igazgató Úr a holnapi napon (2016. 06. 15.) 10.00-10.30 óra között tudja fogadni a fenti telefonszámon.

Üdvözlettel,

Záborszki Helga

sajtóreferens

Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal

Sajtó

(2016. június 15.)

Tisztelt Sajtóosztály!

Kérem, szíveskedjenek leveletem eljuttatni a főigazgató asszonyhoz.

Végh Zsuzsanna asszonynak,
a BÁH főigazgatója

Tisztelt Főigazgató Asszony!

Szociográfiát készülők írni a migrációs helyzetről, eddig publikációim a témában (6 riport) az Élet és Irodalomban jelentek meg. Sajtós kollégái sokat segítettek lehetőségeikhez képest eddig is, amit köszönök.

Legutóbb dr. Mátó Róbert úrral sikerült interjút készítenem a kiskunhalasi helyzetről. Tájékoztatása precíz és alapos volt, így arra is felhívta a figyelmem, hogy a kiskunhalasi őrzött befogadó állomásra való belépésre, személyes tapasztalatok szerzése okából, kizárólag a Tisztelt Főigazgató Asszony adhat engedélyt.

Mivel a tervezett szociográfiának korántsem a szenzációhajhászás (még kevésbé a rémhírkeltés) a célja, sokkal inkább, hogy az olvasók valós képet kapjanak arról, milyen is belülről egy ilyen tábor. Mátó úrnak is felvetettem, hogy miközben a tényleges életfogytiglanos elítéltek szegedi körletében is módom volt

már egy napot eltölteni, interjúkat készíteni, nem egészen érthető, hogy egy őrzött befogadóállomáson miért nincs mód ugyanerre. Különös tekintettel arra, hogy az 1990-es évek közepén az akkor Kistarcsán működő menekültállomásra is lehetővé tették az illetékesek számomra a bejutást, a munkavégzést.

Kérem a T. Főigazgató Asszonyt, szíveskedjen engedélyt adni a kiskunhalasi őrzött, illetve nyitott befogadó állomásra való belépésre, terepszemlére.

Segítségét megköszönve, üdvözlettel:

T. J.

(2016. július 8.)

Tisztelt Tódor János!

Tájékoztatjuk, hogy a Menekültügyi Őrzött Befogadó Központok zárt intézmények, ezáltal működési rendjük sem teszi lehetővé, hogy újságírók belépését és interjú készítését engedélyezzük.

Felhívjuk szíves figyelmét, hogy az 1990-es évek óta Magyarországon megváltoztak a személyiségi jog védelmével és adatvédelemmel kapcsolatos szabályok.

Megértését köszönjük!

Üdvözlettel,
Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal,
Sajtó
(2016. július 12.)

Tisztelt Sajtóosztály!

Tájékoztatásukat sajnós nem áll módomban elfogadni.

1. A magyarországi bv. intézetek is zárt intézmények, működési rendjük mégis lehetővé teszi, hogy újságíró bejuthasson.

Ráadásul a menekültügyi befogadottak tudtommal nem bűnözők, az őrzött és nem őrzött befogadóállomások pedig nem börtönök, ahogy ezt a kiskunhalasi központ vezetője a vele készült interjúban többször is hangsúlyozta.

2. Jogot végeztem, így tisztában vagyok vele, hogy a személyiségi- és adatvédelmi jogok megváltoztak, de ez nem jelenti azt, hogy az érintett (menekült, jogerősen elítélt fogvatartott) hozzájárulásával ne készülhessen vele interjú. Átlátszó (az újságírót lepattintó) és felületes jogszabályismeretet tükröző álláspontjuk szerint, akkor én újságíróként miért beszélgethettem a szegedi fegyház különlegesen szigorú részlegén tényleges életfogytiglanra ítélt fogvatartottakkal?

Nyilván az elutasítás indoklása nem a T. Sajtóosztály munkatársainak kútfejéből pattant elő. Ezért tisztelettel kérem, szíveskedjenek közölni annak az illetékesnek a nevét és beosztását, akitől az elutasítás indoklása származik. Szeretnék legalább vele interjút készíteni. Egyúttal kérem, közöljék velem, hol és kinél lehet panaszt tenni kérelmem elutasítása miatt.

Közreműködésüket megköszönve, üdvözlettel:

T. J.

(2016. július 12.)

Tisztelt Tódor János!

A Hivatal által a befogadó intézményekbe történő belépés korlátozásának két alapvető oka van, egyfelől az ott elhelyezettek magánéletének tiszteletben tartásához fűződő joga, másrészt pedig az elhelyezettek biztonságának megóvásához fűződő érdek.

Az elhelyezettek magánéletének tiszteletben tartásához fűződő jogát az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése rögzíti, mely szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák.

A menedékjogot kérelmező személyek az egyes befogadó intézményekben élnek minden napjaikat, ezért a folyamatos sajtóérdeklődés a magánéletük tiszteletben tartásához fűződő jogukat alapjaiban sértené. Az utóbbi időszakban a sajtó részéről tapasztalt, a belépés engedélyezésére vonatkozó tömeges megkeresés jelentős mértékben akadályozná az ott élők mindennapi életvitelét. E felfokozott érdeklődés türése az ügyfeleket nem kötelezhetjük. A magánélet tiszteletben tartásához fűződő jog érvényesítését a Hivatal így látja csak megvalósíthatónak.

Fontos szempont az is, hogy a menedékkérők biztonságát szavatolni kell. Erre tekintettel nem lehet figyelmen kívül hagyni azt sem, hogy a befogadó intézményekben elhelyezett menedékkérők között számos olyan személy van, aki származási országában tényleges üldöztetésnek volt kitéve. Az ilyen személyekre vonatkozó információk megjelentetése – a kérelmező hozzájárulása esetén is – nemcsak az érintett személyt, hanem az otthon maradt családtagokat is komoly veszélybe sodorhatja.

Erre tekintettel Magyarországnak mindent meg kell tennie annak érdekében, hogy a menedékkérők védelmét biztosítsa, ide értve annak megakadályozását is, hogy a sajtó munkája révén az üldözők ismereteket szerezzenek a kérelmezők hollétéről.

Tájékoztatjuk, hogy a menekültügy szervezeti rendszeréről szóló 52/2007. (XII. 11.) IRM rendelet 2. § (5) bekezdése hozzájáruláshoz köti az intézmény területére történő belépést. Általános gyakorlat, hogy a nyitott befogadó állomásokra történő belépést a sajtó munkatársainak nem engedélyezzük, azonban felhívjuk figyelmét, hogy az intézményt a menedékkérők elhagyhatják, így interjú készítése a befogadó állomáson kívül van lehetősége a kérelmezőkkel.

A menekültügyi őrzött befogadó központba történő belépésre személyes tapasztalatszerzése okán nincs lehetősége, azonban az interjú készítésére a menekültügyi őrizet végrehajtásának szabályairól és a menekültügyi óvadékról szóló 29/2013. (VI.28.) BM rendelet 10§-sa alapján az intézményben elhelyezett külföldi a jogszabály rendelkezésének megfelelően fogadhat látogatót. Ebből következően olyan személlyel lehetséges interjú készítése, aki előzetesen hozzájárult és erről írásbeli nyilatkozatát megküldi a menekültügyi hatóság felé. Ekkor az intézmény vezetőjének engedélyével, kizárólag a látogatóknak fenntartott helységben és megadott időpontban van lehetősége az interjú elkészítésére.

A levelében foglaltakra tekintettel tájékoztatjuk továbbá, hogy a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatalról szóló 162/1999. (XI. 19.)

Korm. rendelet alapján a Hivatal a belügyminiszter irányítása és felügyelete alatt áll.

Üdvözlettel,
Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal
Sajtó
(2016. július 15.)

Támadják a kerítést
(2016. június)

Az Ásotthalomtól pár kilométerre fekvő horgásztótól látótávolságra fut a négy méter magas, NATO-pengetaréjos kerítés.

A szolgálatot teljesítő határrendőr azt mondja, náluk elvéve sem kér bebocsátást, menekültügyi elbírálást egyetlen menekült sem. „Ennél azért több eszük van, vagy jobban ki vannak tanítva, tudják, hogy ha itt jönnek be, akkor tutira regisztrálva lesznek. De ha a kerítésen esetleg átjutnak is, akkor sincs esélyük, hogy észrevétlenek maradjanak. Előbb-utóbb úgyis Kiskunhalason, a zárt táborban kötnek ki. Kivéve persze, ha ideát valahol várja őket egy embercsempész autó.”

Amikor konkrétumokról faggatom (menyien, mikor, merre stb.), hirtelen eszébe jut, hogy ezekről ő nem nyilatkozhat, ha bármit is akarok, hívjam föl a Csongrád Megyei Rendőr-főkapitányságot, a Bevándorlási és Állam-

polgársági Hivatal (BÁH). Ezt a tanácsot a következő két napban még többször is megkapom a zónában, rögtön az egyenruhás katonák és rendőrök udvarias köszönése és érdeklődése („Mi járatban erre, van engedélye?”) után. Úgy teszek, mintha fogalmam sem lenne arról, hogy miféle engedélyeket kellett volna beszereznem a határzónában való furikázásra, sőt a hotspotokban, amiket errefelé csak tranzitnak hívnak. Persze ez nem igaz, hiszen mindent megtettem előzőleg, hogy legálisan tudósíthassak, de a BÁH-nak „nem állt módjában” gyakorlatilag egyetlen kérésemet sem teljesíteni.

Az ászóthalomi határátkelő melletti prérin kisebb dombot formáznak a felhasználatlan, megrozsdásodott, hengerbe feltekert drótkerítés- és NATO-pengekötegek. *Üzenjük Brüssz-szelnek, hogy ők is megértsék!* Meglehet, itt lesz majd egykor a migránsok elleni engesztelhetetlen háború emlékparkja.

„Ma még nem volt migránsakció, de ami nagyobb baj, sajnos kapás se nagyon” – mondja nevetve a kora esti szürkületben Miklós, az ötvenes mórachalmi gazdálkodó. Gábor, szegedi újságíró kollégám irányított telefonon a tónál horgászó cimborájához, mert ő többször is szemtanúja volt, amikor a kerítést átvágni készülő menekültekkel „fogócskáztak” a határrendészek. „Valamikor június elején egyik

este, fél nyolc tájban még jól lehetett látni, amikor egy tucat migráns megközelítette a kerítést. A térfigyelő kamera vagy a drón jelezhetette, hogy ott vannak, mert a semmiből egyszer csak ott termett öt-hat terepruhás katona. A menekültek nem szaladtak vissza a csaltosba, hanem futólépésben elindultak a kerítés mellett Ásotthalom irányába. A határőrök a másik oldalon szintűgy. Aztán a migránscsoport kettévált, és egy részük megint visszafelé szaporázta. Üldözőik is vették persze a lapot, ők is osztódtak, és immár két irányba folyt a követő emberfogás a kerítés két oldalán. Egy menekült befutott a bokrok közé, aztán, mikor a többiek jobbra és balra el, előjött, és elkezdte átvágni a drótot. Nyilván ezt is lefülelték, mert ahogy átjutott, kutyaugatást hallottam, meg kétségbeesett üvöltést, könyörgést Allahhoz, alighanem megfogták.”

Éppen egy éve jártam erre utoljára (*Elfogás, bevagonírozás, rabosítás – Vadászjelenetek Alsó-Magyarországból*, ÉS, 2015/27., júl. 3.), akkor a határátkelő felé vezető országút mellett, tanyája bejáratánál egy fotelből figyelte a falu felé bandukoló menekülteket a szitáló esővel dacolva a leszázalékolt kőművesmester, Körömi Imre. Megállok a 351. számú tanya mellett, most nem trónol előtte az öregúr. Igaz, nem is lenne mit néznie, az úton nemhogy menekülők, de majd egy órán át, amíg ott nézelődöm,

autók sem húznak el. Imre bácsit szerettem volna megkérdezni, örül-e annak, hogy azóta megépült a kerítés, sőt rendőrségi határrendszerek és katonák is vannak, ha a határőrséget nem is állították vissza. Ám hiába kopogtatok az ajtón, a ház lehúzott redőnyein, senki nem jön elő. Meg arra is kíváncsi lettem volna, mit szól ahhoz, hogy a falu Jobbik-alelnökké avanszált polgármesterének, korábbi tiltakozását feladva, immár nincs ellenére, hogy a község határában, több kilométerre a lakott helyektől – Horgos és Röske után – egy harmadik regisztrációs tranzitónát állítson fel a kormány. Toroczkai Lászlót a Rösken látottak győzték meg, hogy a napi 15 menekültet fogadó hotspot – ahonnan folyamatosan szállítják majd el buszokkal a befogadóállomásra a regisztráltakat – semmilyen veszélyt nem jelent Ásotthalomra és a környező tanyavilág népére. Mindazonáltal a *szegedma.hu*-nak nyilatkozva kijelentette, hogy bár már jóval kisebb számban, de a menekülők most is „folyamatosan támadják a kerítést”. (A *police.hu* szerint az elmúlt harminc napban országosan naponta 50–100 illegális határátlépőt fogtak el. Tavaly ilyenkor csak Ásotthalomnál 500-600-at egy nap alatt.) Hívom tavalyi kalauzomat, a korábbi migránspurgatóriumhoz képest ma már paradicsomi állapotokat mutató ásotthalmi helyzet értékelésére, de Szalma Vince mezőőr nem kapcsolható. Ő volt itt akkoriban a mig-

ránsvadászatban a helyi csúcstartó, találkozásunk napján például már reggel fél hétig 49 menekültet „kapott el”. (Egyébként az utóbbi időben a közszolgálatnak mondott média is előszeretettel használja elfogás helyett az elkapást, mint terminus technikust.) A hivatalban annyit mondanak, hogy már nem dolgozik ott az exmezőőr, de hogy miért, azt csak a jegyző mondhatná el, de ő meg nincs bent. „Tudod, a Vince rosszkor volt rossz helyen, azért kellett mennie” – magyarázza a zöld overallban a szépen gondozott parkban gereblyéző, hórighorgas, középkorú férfi, akinek a szájában felül csak a protézis felhelyezésére szolgáló két szemfoga van meg. Neki, migránsok ide, leváltott mezőőr oda, mit sem változott az élete.

„Gondoltál-e arra, hogy a határokon emberekre vadásznak? A hallgatás bűnrészesség! Senki sem illegális! Szolidaritás a menekültekkel! Mozgásszabadságot mindenkinek!” – olvasom *A militarizáció, a határok és a kapitalizmus elleni szervezet* magyar és szerb nyelvű, a szabadkai buszpályaudvar tetőtartó oszlopaira kiragasztott fekete-vörös színű tacepaóin. Ők ezt üzenik Brüsszelnek, hogy a saját kormányuk is értsen belőle. Ide az ország minden nagyobb városából és a szomszédos országokból is érkeznek a nap huszonnégy órájában távolsági járatok. No meg indulnak közvetlen buszok Németország felé. Az egyenruhás biztonsági őr, aki a kapuban áll, nagy nehezen

megérti, hogy csak körülnézni szeretnék odakint, már amennyiben vannak ott menekültek. Kézze-lábbal magyarázza, hogy ma még nem jöttek, aztán a jegypénztár felé mutogat, hogy ott kérdezzem meg, mert az ott dolgozók tudnak magyarul. „Hátul van egy kisebb parkoló a személykocsiknak, ott szoktak letáborozni. Az UNICEF-esek bajlódnak velük, adnak nekik ételt, vizet, cipőt, ruhát.” Az ízes vajdasági akcentussal beszélő pénztáros hölgygel sikerül tisztázni, hogy persze nem az Egyesült Nemzetek Nemzetközi Gyermekegyesületének (UNICEF) képviselői segítenek a menekülőknek, hanem az UNHCR, az ENSZ Menekültügyi Főbiztosságának zöld mellényes szerbiai önkéntesei. „Nem tudom, mi történhetett, de már napok óta nem érkeztek újak, a sofőrök azt mesélték, hogy Belgrádban is sokkal kevesebben vannak. Szerintük a macedón–szerb határon állítják meg és fordítják vissza őket” – reagál a pénztárosnő, amikor a délelőtti folyamán még kétszer próbálkozom, de a buszállomás környékén nem találkozom sem menekültekkel, sem pedig UNHCR-es aktivistákkal. Az érkezési oldalon várakozó taxisokkal próbálok beszédbe elegyedni, de a magyarul először még értő szerbek a fejüket rázzák, és anyanyelvükön válaszolják, hogy nem értik, amit kérdezek. „Nem mernek beszélni, mert azt hiszik, civil ruhás nyomozó vagy” – magyarázza a közeli presszóban egy

Zoliként bemutatkozó magyarkanizsai fiatalember. „Rengeteget kerestek azzal a taxisok, hogy innen Tompára vitték a migránsokat. Aztán rájuk szállt a rendőrség, sokuknak ugrott volna az engedélye, ha nem tudták volna lefizetni a rendőröket, hogy ne jelentsék fel őket. De azt itt nem nehéz...” Zoli javasolja, induljak el a Kelebia felé vezető országúton, mert „tavaly még százas konvojokban gyalogoltak a bicikiúton a tompai átkelő felé”. Lehangelő átautóznai Kosztolányi és Csáth Géza városán. Szabadkán már bajos lenne múlt századfordulós kosztümös filmet forgatni, annyira lepusztultak a monarchia boldog békeéveiben épült paloták. A szürke, repedezett falú egykori polgárházak redőnyei lehúzva, egyik-másik ablakait be is deszkázták.

A horgosi határállomás közelében aztán végre utamba akad egy menekült. Igaz, a húsz év körüli pakisztáni fiatalember nem keltette egy sok ezer kilométert megtett, elcsigázott vándor benyomását. Mintha skatulyából húzták volna ki. Kényelmesen gyalogolt a határátkelőtől visszafelé. Elmondása szerint Svédországba menne a kint élő bátyjához, ahol folytatni szeretné mérnöki tanulmányait. Útlevele van, vízuma persze nincs, Belgrádtól busszal jött, Magyarkanizsán szállt meg egy panzióban. A kék inges, szőke, természetes határőr asszony, aki fél órával később engem is oda irányít, mondta neki, hogy menjen visz-

sza, ötszáz méter után forduljon be balra, ott lesz a rendőrség, ők majd átviszik a hotspotra, ahol beadhatja a menekültkérelmét. Hogy a migráns mérnökhallgató járt-e aztán ott, nem derül ki, én már nem találkozom vele. A két fiatal, sötétkék gyakorlóruhás rendőr éppen falatozott, amikor arra kértem őket, vigyenek be a tranzitzőnába. Jól beszélnek (hozzám képest legalábbis) angolul. Több oldalas kérdőívet nyújtanak át, töltsem ki, aztán ők beszkennelik és elküldik majd a szabadkai központba, ahonnan, ha szerencsém van, már holnap válaszolnak. Ha megvan az engedély, ők szívesen bekísérnek az autópálya Szerbia felé tartó oldala mellett kialakított tranzitba. Megköszönöm, aztán inkább átmegyek a magyar oldalra, és a sztráda melletti benzinkútnál érdeklődöm a kocsijukban sziesztázó magyar rendőröktől. Mutatják, merre menjek, csak vigyázzak, nehogy átrodeózzak Szerbiába. Vagy tíz percet kocsikázom a homokos úton, amikor megpillantom a NATO-pengés, magas kerítést. De a tranzitnak, amíg a szem ellát, se híre, se hamva. Ellenben felfedezek egy nyitott katonai sátrat tele ásványvizes palackokkal. No meg két felém közeledő gépkarabélyos katonát. Ők is az engedélyt firtatják, ahogy a készenléti rendőrség semmiből autóval odaérkező járőrei is. Adnak egy telefonszámot, felhívom, és a Csongrád Megyei RFK szóvivője

engedélyezi, hogy maradhassak a zónában. De hol van a hotspot? „Nincs messze, de ha a kerítést követi, nem jut át, mert az út járhatatlan. Jöjjön utánunk, mutatjuk, merre...” – mondja egy fiatal, langaléta, terepruhás tiszthelyettes, aki utoljára ért ide társaival. Immár tucatnyi határőr vigyáz rám.

Az autópálya és a kerítés közötti cserjés területen állították föl a hotspotot. A menekültek összetákolt, ruhadarabokkal fedett kalyibái között mintegy 40-50 menekült lehet (a másik tranzitnál, Tompánál is „csak” ennyien vannak jelenleg); a férfiak mellett több nő és kisgyerek is. Akit már regisztráltak, az átkerül egy vastag rácsokkal körbekerített, kézilabdapályányi ketrecbe. Ötven-egynéhány, számozott konténert helyeztek el itt egymás mellett, bejáratuk a magyar kerítésre néz. Az elszállításra váró, konténereik előtt ücsörgő menedékkérők közül néhányan, amikor meglátnak, a rácshoz jönnek, és átkiabálnak, hogy beszélni akarnak velem. Öt-hat méterre lehetünk egymástól, próbálok válaszolni, de az egyik terepruhás katona erőiesen rám szól: „Kérem, fejezze be, nem lehet velük így beszélgetni...” „Hát akkor, hadd mehessek be” – vetem fel. „Kizárólag a Máltai Szeretetszolgálat munkatársainak van megengedve. Két- háromnaponta jönnek az orvosaik. A médiának tilos a bemenet!” – közli ellentmondást nem tűrő hangon.

*„A kormány erőszakkal letolta
a torkunkon”
(2016. szeptember)*

A Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal (BÁH) ugyanúgy működik ma Magyarországon, mint a múlt század ötvenes éveiben az ÁVO – mondta egy kiskunhalasi polgár a nyílt befogadóállomás bezárását követelő lakossági fórumon még júliusban. Őket ugyanis semmiről nem tájékoztatták, véleményüket nem kérték ki, holott ez még „egy ilyen demokráciában is elvárható lenne”. A harmincezer lélekszámú kiskunsági városban, ahol egy településen belül a legtöbb – három szigorúan őrzött zárt és egy nyitott – befogadó állomás található az országban, szeptember első napjaiban, a legnagyobb zárt táborból való legutolsó szökés (április óta a zendülések mellett többre is sor került) idején jártam. Ekkor éppen hét pakisztáni férfi mászott át a hárommembernyi magas kerítésen.

Természetesen nem mindenki hiszi el, hogy a BÁH öntörvényű módon „állam az államban”, sokak szerint e mögött is a „kétharmados önkény”, a kormányzópárt ideológusainak arroganciája áll.

Persze nem csak a Szegedi úti egykori Gábor Áron laktanyában 2016. július elsején megnyitott, 200 főre kalibrált nyílt táborból

– ahonnan 6-tól 22 óráig szabadon ki- és be mászkálhatnak a menedékkérők – van elégük Kiskunhalas lakóinak. Itt most szeptember elején negyvenen-ötvenen lehetnek. Az ugyan-csak a volt laktanya területén idén áprilisban átadott, 4-5 méter magas szögesdróttal körbevetett, kvázi börtönként funkcionáló, jelenleg 500 fő kapacitású, zárt (a terminus technicus szerint szigorúan őrzött, nem mintha a nyíltat nem őriznék fegyveresek) laktanyai befogadóállomást is azonnal szeretnék bezáratni a halasiak. Ezekben, a nemzetközi joggal ütköző magyar törvények szerinti bűncselekményt elkövetőket, akik illegálisan jöttek át a kerítésen, illetve azokat, akik megszöktek az őrizetből, tartják fogva.

Többször végigjártam a Szegedi úti laktanyatábor és a legközelebb eső bevásárlóhely, a Tesco közötti, a cigánysoron át vezető utat, de egyetlen menekültnek látszó embert sem láttam. „Sokszor a helyiek sem hiszik róluk, hogy migránsok. Gyakran cigánynak nézik őket” – mondta az egyik beszélgetőpartnerem.

A halasi polgárok mellett a város fideszes vezetése és fideszes országgyűlési képviselője is csatlakozott a helyi Konok Kunok Motorosklub kezdeményezte, a táborok megszüntetéséért indított aláírásgyűjtéshez. A kritikusabban fogalmazó kiskunhalasiak szerint a „fideszes helyi vezérek” csak látszólag, a sza-

vak szintjén álltak be a tiltakozók közé. „Ki hiszi el ezeknek, hogy ellent mernének mondani a fővárosi gazdiknak?” – fogalmazta a Tesco parkolójában ingerülten egy fiatalember, akinél a Konok Kunok által a találkozás helyeként megjelölt utca felől érdeklődöm. – Nekem két középiskolás lányom van, talán örülnöm kéne, hogy itt császkálnak a migránsok?” Nem volt a fórumon, de már aláírta tiltakozó ívet. „Aláírtam, persze, de nagyban mernék fogadni, hogy le sem szarják majd. Főleg most, amikor ezerrel megy a parasztvakítás a népszavazás miatt.” A Szegedi úti nyílt tábortól a város központja több kilométer távolságban van, a legközelebbi bevásárlóközpont itt is, mint Körmen-den, a helyi Tesco, ahol nemcsak élelmiszert vehetnek a kérelmük elbírálására váró menekültek, de ott tudnak pénzt váltani, illetve a nekik érkező pénzküldeményeket a Western Union kirendeltségén felvenni. A pult mögötti pénztáros hölgy készségesen magyarázza, hogy a világ minden részéről érkeznek ide pénzküldemények, amit a kedvezményezettek a Bevándorlási Hivatal által kiállított igazolványukkal vehetnek át. „Általában naponta 6-8-an jönnek, én főleg férfiakkal találkozom, de egyedülálló anya is jött már csecsemővel a karján és három négy-ötéves forma kisfiúval.” Péntek kora délután van, de a pénztáros szerint ma még nem volt külföldi kuncsaftja. Az

áruház biztonsági őre szerint „nincs túl nagy mozgás”, már ami a migránsokat illeti. Tudomása szerint konfliktus még nem volt miattuk, senki nem panaszkodott, hogy fixírozták vagy molesztálták volna a női vásárlókat. Persze ő is hallott „ilyesmiket” a városban, de a „pletyka szájhagyomány útján terjed”. A fiatalember kéri, ne említsem a nevét, és a biztonsági céget sem (bár ez a bejáratí ajtó üvegén is olvasható), ahol dolgozik. Közel egy kilométert kell gyalogolniuk a táborlakóknak, keresztül a halasi „cigánytelepen”, ahogy az itteniek nevezik a főleg cigányok lakta pár utcát.

„Melyik oldalon állsz?” – kérdezi a kézfogás és az általa felajánlott tegezés után Kárpi Ferenc, a Konok Kun Motorosok 62 esztendő, ősz szakállú, joviális elnökhelyettese. „Általában a rossz oldalon” – próbálom tréfával elütni az elmúlt egy évben – mióta migránsügyben riportozom – nekem többször feltett kérdést. A falról vitéz nagybányai Horthy Miklós mellképe tekint rám szigorúan, ellentengernagyi egyenruhában, bal könyökömnél egy szobor szépségű, fényesen csillogó Harley-Davidson motorblokk utal a hely szellemére. A Konok Kunok motorosai közmegebecsülésnek örvendenek a városban és környékén, megannyi karitatív akció alapozta meg hírnevüket, dicsőségnek számít, ha valakit felvesznek tagjaik sorába. Éppen ezért a városlakók, de a helyi

politikusok is bennük látták azt a pártok feletti koordináló erőt, amely le tudja ültetni egy terembe „a közös veszélyre való tekintettel” a helyi polgárokat és a sokszor egymással acsarkodó politikai tényezőket. „Mi származásra, felekezetre és politikai irányultságra tekintet nélkül felvesszük közénk azokat, akik a hazáért és a szűkebb pátriánkért tenni akarnak. Bármilyen furcsa, akadnak köztünk baloldali értékrendet valló motorosok is” – avat be a Konok Kunok krédójába az elnökhelyettes. Alighanem ezért is tudtak szót érteni a Halast uraló fideszesekkel, az erősen kisebbségben lévő jobbikosokkal, de még a magukat „Sikeres Halasért Társaságnak” elkeresztelt „független” szocialistákkal is. Mindazonáltal Kárpi csalódott volt, amikor a nyílt tábor július 1-jei megnyitását egy héttel követő lakossági fórumon alig 150-en jelentek meg. Arról már nem is beszélve, hogy szívüket-lelküket beleadták a nyári aláírásgyűjtési kampányba, „szinte éjjel-nappal ott voltunk a Fő téren”, ám beszélgetésünk idejéig „mindössze” 2800, a táborok bezárását követelő aláírás gyűlt össze. Persze, „lehet vitatkozni azon, hogy egy 30 ezres városban, ahol mintegy 10 ezerre tehető azok száma, akik szavazni szoktak, ez sok vagy kevés. Végére is 28 százalék.” A konok motorosok nem adták még fel, a szeptemberi szüreti fesztivál idején is folytatják az aláírások gyűj-

tését, amit aztán ősszel Bányai Gábor, a Fidesz körzeti képviselője ad majd át szándékai szerint magának Orbán miniszterelnöknek.

Azon a bizonyos júliusi fórumon a nyílt befogadó állomás megnyitásánál is jobban kiverte a helyieknél a biztosítékot a módszer, ahogy azt az állam a szokásos sunyi módján lezavarta. „Elfogadhatatlan, hogy az érintettek megkérdezése nélkül döntöttek, támogatjuk az önkormányzatot, amely a táborok bezárását kéri” – szögezte le nyitásként a konok motorosok vezetője. A helyi fideszes politikusok őszinteségéről nem mindenki volt meggyőződve, nehezen tudták elhinni ugyanis az emberek, hogy a körzet kormánypárti országgyűlési képviselője és polgármestere ne tudott volna arról, hogy mi készül. (Körmenden a nyílt tábor felállítása előtt a miniszterelnök és a kancelláriaminiszter személyesen rendelte magához az egykori határőrváros fideszes polgármesterét.) Még kevésbé hitték el, hogy ők a helyi táborok miatt a végsőkhöz szembehelyezkednek pártjuk országos vezetőivel. A körzeti fideszes parlamber, Bányai Gábor hosszúra sikeredett hozzászólásában vaskos ellentmondásba is keveredett: először azt állította, hogy a kormánytagok nem tudtak arról, hogy nyílt tábor létesül Halason, aztán mintegy tíz perc múlva azt mondta, hogy minderről volt kormánydöntés. Kértem, adjon erre magyaráza-

tot, de írásbeli felvetéseimre nem kaptam választ. Ráadásul Halason alapjaiban bonyolítja a helyzetet az is, hogy a táborok (különösen a három szigorúan őrzött) a térség legnagyobb munkaadói. Mintegy 600-an dolgoznak ott fegyveres biztonsági őrként, technikai személyzetként, kisegítői munkakörökben. Közülük többen is nehezményezték az aláírásgyűjtő konok motorosoknál, hogy miért akarják elvenni a kenyeret tőlük.

Ahogy egy szintén kiskunsági jobbikos országgyűlési képviselő, Farkas Gergő fogalmazta: a megjelentek kicsit több konkrétumot vártak volna el a helyi politikusoktól. Azt is firtatta, mi a garancia, hogy kitartanak a tiltakozás mellett, ha odafönről az orrukra koppintanak. Bányai országgyűlési képviselő hangsúlyozta, hogy a város „majd bizonynyal” kompenzációra számíthat a kormánytól helytállásáért, mi több, akiknek kárigénye keletkezett ebből a helyzetből, az már most reparációt kérhet az illetékes hivataltól. Nos, nem mellesleg, szerinte egyfajta kompenzációt jelent már most, hogy a táborokban több százan dolgoznak, nem beszélve arról, hogy komoly bevételt jelent a helyi vállalkozóknak az is, hogy a szintén több száz TEK-est és készenléti rendőrt a városi és városkörnyéki szállodákban, panziókban szállásolják el, etetik. Egyszóval jó biznisz ez a migránsőrület. Elhangzott az is,

hogy a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal rosszul alakította ki a Szegedi úti laktanyában lévő zárt tábort, hiszen az utcafrontról be lehet látni az elkerített részre. Ha a migránsok „hőbörögnek” a körülmények miatt, bárki láthatja azt kintről. No meg az is felmerült, hogy a jogvédők látogatását is meg kell tiltani, hiszen ők viszik be a menekülteknek a festékes tubusokat meg a transzparenszeket.

„A zárt táborokat zárják be, nyílt tábort meg egyáltalán nem akarunk látni” – foglалható össze a halasiak álláspontja, de az egyre inkább érzelmek vezérelte eszmecsere odáig nem jutott el, hogy mi lesz akkor, ha nem ér célta a békés aláírásgyűjtő tiltakozás. „A kormány ezzel a döntésével egy újabb kényszerpályát hozott létre. A nyílt tábort erőszakkal letolta a torkunkon” – mondta egy mérges, középkorú úr. A politikusok óva intették a népet a „hőzöngéstől”, de az „egyéb demonstrációkból” a Konok Kun Motorosok sem kérnek.

S bár néhányan bíznak a városi vezetők „lobbierejében”, akadt olyan vehemens hatvanas asszonyság is, aki még részt vett anno a honvédelmi képzésben, s most bizony „hiányzik a kezemből a fegyver, amikor látom, hogy mennek ezek az utcán”. S mikor erre a Szibériából hazagyalogolt nagyapjára joggal büszke nőnek odakiáltotta egy nőtársa, hogy amit mond, az hülyeség, visszavett kicsit, és

azt javasolta, hogy „legyen otthon mindenkinek legalább egy kutyája, amelyik jelez, ha jönnek ezek. Végére is a kutya az ember legjobb barátja.”

(Ui.: 2017 végére elfogytak a zárt laktanyákból a tövénytelenül fogvatartott menedékkérők. Kitoloncolták őket, illetőleg illegálisan elhagyták az országot. Újak pedig, szemben a hazug kormánypropagandával, sehogy sem akartak érkezni. Bár a „befogadó állomás” megszűnt, továbbra is sok millió forintért őrizték. 2019. nyarától immár hivatalosan is az lett a Szegedi úti laktanya, ami addig is volt: börtön. Csak immár menekültek helyett elítéltek lakják. A 450 főt befogadó, rabmunkával átépített büntetés-végrehajtási intézet ellen, amely 250 új munkahelyet teremtett, egyetlen halasi polgár sem titltakozott.)

Helyzetjelentés

Az EU alapjogi ügynöksége, az EFA összesítése szerint 2018-ban 150 ezer ember lépett be illegálisan az EU területére letelepedési céllal, ez 2013 óta a legalacsonyabb szám. 2015 óta minden évben egyre kevesebben jönnek. Az EFA általános megállapítása: az egész EU-ban egyre szigorúbbak a menekülteket érintő szabályok, és sok esetben következmények nélkül erőszakoskodnak velük. (Az EFA jelentését a 444.hu hozta nyilvános-

ságra: <https://444.hu/2019/03/28/nagyon-kevesen-jonnek-es-egyre-cudarabbul-ban-nak-a-menedekkerokkal-europaban>)

2018 első felében a legtöbben Görögországba léptek be, de a második félévben már Spanyolország lett az első számú célpont.

Legalább 2275 ember halt meg tavaly az Európába tartók közül. Az EFA szerint sok haláleset azért történt, mert az olasz kormány megnehezítette az embermentő hajók működését, ezért egyre kevesebben mentenek fuldoklókat a Földközi-tengerből.

A legtöbben a tengeri átkeléskor lelik halálukat, de legalább negyvenen fulladtak tavaly az Evrosz folyóba a török-görög határon, legalább ketten a horvát-szlovén határon folyó Kulpába, és legalább négyen lelték halálukat az Alpokban, amikor Olaszországból Franciaországba igyekeztek.

Az EFA számos esetet rögzített, amikor újságírók vagy segélyszervezetek alaposan dokumentált beszámolóit szerint európai határőrök erőszakkal elzavarták az érkezőket. Ez mindenképpen törvénytelen, hiszen lehetőséget kell adni a nemzetközi jog szerint a menédkérelem beadására mindenkinek.

A horvát határőrök rendszeresen megverik, és Szerbiába vagy Bosznia-Hercegovinába zavarják vissza az érkezőket. Előfordult, hogy autóval vitték őket vissza Szerbiába, de olyan esetet is feljegyeztek, amikor 8 órán át gyalog-

goltatták őket, vagy éjszakára gyerekes családokat zavartak ki az erdőbe.

A magyar rendőrök szintén rendszeresen fordítanak vissza menedékkérőket Szerbiába, anélkül, hogy lehetőséget adnának nekik ügyük jogszerű elbírálásához.

Miközben a magyar kormány azt ismétli, hogy a migránsok bűnözők lesznek, addig sok esetben éppen a menedékkérők válnak bűncselekmények áldozatául. 2018-ban Németországban például 756 alkalommal támadtak olyan házakra, ahol menekültek éltek, és 199 ember sérülést is szenvedett e támadásokkor.

Olaszországban az új, bevándorlásellenes kormány hatalomra jutása óta megháromszorozódtak a rasszista indítékú támadások, ami az EFA szerint arra utal, hogy a politikusok retorikájának nagyon valóságos következményei vannak. Sok országban a gyűlölet-bűncselekmények jelentős része titokban marad. A lengyel ombudsman saját felmérése szerint hazájában a rasszista támadásoknak csak 5 százalékát jelentik be a sértettek, mert nem bíznak a hatóságokban. A látencia más tagállamokban is magas lehet az EFA szerint, a példák között felsorolják Magyarországot is.

Miközben a magyar kormány szerint szélsőségesen bevándorlaspárti kormányok vannak hatalmon Európa nagy részén, a valóság az, hogy szinte az összes ország szigorított 2018-ban a menekültügyi szabályain.

Az EFA külön kitér Magyarországra, ahol a két tranzitzónába naponta gyakorlatilag csak egy-egy embert engednek be a hatóságok, és addig ott kell maradniuk (újabban már élelem nélkül), amíg ügyüket el nem bírálják. Az EU-s jogot sértő embertelen bánásmód miatt a magyar kormányt az Európai Bizottság 2018 decemberében feljelentette az EU bíróságán. A röszkei tranzitzónában 2019 júliusában 133 ember, ebből 77 gyermek élt konténerekben a drótok között. Köztük egy 10 éves agyutumos kislány, aki csak kemoterápiás kezelésre hagyhatja el a tranzitzónát. Családjával 3,5 hónapja vannak elzárva, édesapja elmondása szerint a kislányt havi egy-két alkalommal látja el kórházban orvos. Akad olyan család, aki több mint egy éve tartózkodik a tranzitban. A meleg miatt elviselhetetlenek a körülmények.

(2015-2019)

Cobra Erik versek

(Az „intézménylakó” Kobra Erik
költeményeit Cobra Erik néven publikálta)

Vaktükör

Csak álltam és néztem az emberi világot:
akár egy elesett, vízfejű gyermek,
totyogott sután /valami előtt és valami
után/, mint aki át akarja lépni a saját
árnyékát, s hogy rájött, hogy nem megy,
elkámpicsorodott szájjal áll és grimaszol
velem, aki pedig át tudom lépni az árnyékát
és nem is grimaszolok vele.
minek is grimaszolnék, minek is
tökéletlenkednék.
egy ilyen tökéletesen tökéletlen világra,
ha rányújtom a nyelvemet, visszanyújtja
rám ő is a nyelvemet, mert kétségtelenül
egyek vagyunk a Világ és én, a Világ és a
Világ árnyéka.

Utam

Megyek csak az orrom után
hideg ködbe harapok
körülöttem bamba arccal
jövőtlenek lötyögnek
zavaros a tekintetük homály van a fejükben
engem semmi nem tántorít
én csak egyre haladok
roppant céloom felé
s napról napra közelebb.

Átlag-dal

Az örökkévalóság már mindörökre
a tegnapé

többet ér ma egy szalmazsák
mint holnap egy kanapé

inkább ma mulassál
mint temessél holnap

sűrűbben rúgnak
ritkábban tolnak

s úgy kell egy korty ital
mint egy falat kenyér
de mondják azt is hogy az óvatosság
mindennél többet ér

meg mondják azt is: ne legyél mohó
és mondják azt is: ne legyél bohó
de gyakorta koppansz
és szólnak: - „hohó”!

Hát: legyél csak átlag
hogy nem is látnak

és köszönj hogy „jónapot”!
s várjad a holnapot
mert mondják azt is:
holnap lesz holnap

lám, teveled mindig kitolnak
noha
ezt nem mondják soha.

Komámuram hol a Chemotox?!

Esténként a kicsike hangyákat
magába zárja a kamra: hangya
pirítóst esznek hangyateával
mely savanykás /ha jut hangyasavra!/
hangyatévén hangyariadót
és hangyaszomszédokat meg hangyasanyi
hánytató só-t néznek jámborul
azután a hangyatestekre és hangya
fejekre a hangyányi nyugalom ráborul
és hangyaköltők hangyaverset
hangyaírnak hogyha haggya az ügyész
csak hogy az ügyész nem hangya!!..

...és találkozunk Hölderlinnel!

roppant csúcsokra hágni készen
s a jutalom szerencse lészen
ha el nem szalad szerencséd
de hiába is keresnéd
/hát minden percben legyél észen!/
ésszel csak ésszel – észre kell vened!
csak rafináltan – erővel nem megy!
elmúlt korokban bátrak között
a bátrak közül a bátrabb győzött
/nincsenek már! Csak sunyi férgek!/

mindent szabad! Csak csüggedni nem!
nincs itt barát – mind idegen
s ha idegen vagy s mindig magad
vitorlád is magadnak dagad
/mások baja nem fáj idebenn!/

mielőtt végleg megvakul a szemem
mielőtt végleg süket lesz a fülem
csodálni akarom e szörnyeteg – táncot
s megútálni e rút kavalkádot
/mert elfogadnom végképp nem lehet!/

Terv

beásom magam a föld alá
elszántságot és hallgatást
tanulni a gyökerektől

bölcs leszek mint az idő
és gyönyörű akár a repülés

konok vagyok mint a kavics
és szívós akár a szivacs

tudok már napfényül
tudok már esőül
következő életemben sárgarépa leszek
így élem meg időről időre
az eleve elrendelést

TARTALOM

Egy intézménylakó halála	5
Hajtóvadászat adósokra	33
Felszabadíthatatlan rabszolgák	49
Cigánypénzek, káoszprojektek	65
Szappant kéne főzni belőletek	83
Egy Szálasi-hívő polgármester ámokfutása	99
Elfogás, bevagonírozás, rabosítás	189
Cobra Erik versek	277

A kötet írásainak zöme rövidített változatban, részletekben az Élet és Irodalomban, a Kritikában illetve, az Átlátszó.hu, a 168ora.hu, valamint a CoMMUnity.eu portálokon jelent meg először.